

Hva kan man legge ut av bilder og informasjon om barn på sosiale medier

-

Hvor går grensen?

Av Joachim Martinsen

Masteroppgave i Medievitenskap
Institutt for medier og kommunikasjon

UNIVERSITETET I OSLO

Vår 2015

© Joachim Martinsen

2015

Hva kan man legge ut av bilder og informasjon av barn på sosiale medier – Hvor går grensen?

Joachim Martinsen

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Facebook har i dag blitt en stor del av vår hverdag og er for de fleste en daglig rutine. Det er derimot få spesifikke lover som sier nøyaktig hva man kan skrive og legge ut, og det er nettopp det som gjør oppgaven så interessant og spennende. Ved å gjøre kvalitative intervjuer med en rekke personer har jeg funnet ut av hva folk flest ser på som greit å legge ut, og enda viktigere, hva som ikke er greit å legge ut.

Spørsmålet om hva som er greit å legge ut av barnerelatert informasjon på sosiale medier har blitt en stor debatt. Hva slags bilder er det greit å legge ut av barn, og hva slags statusoppdateringer er det greit å skrive? Er det greit å legge ut et bilde av sønnen din som har sølt middagen utover hele ansiktet? Er det greit å legge ut et bilde av datteren din i badekaret? Er det greit å spørre om tips til hvordan man kan unngå mobbing via en statusoppdatering på Facebook? Dette er spørsmål oppgaven min vil gi svar på.

Har du noen gang lurt på hva du kan og ikke kan legge ut om barna dine på sosiale medier? Denne oppgaven gir deg svaret.

Abstract

Facebook is today a big day of our lives and a daily routine for most people. It's not many laws that says exactly what you are allowed to write and share on social media, and that is what makes this thesis so interesting and exciting. By doing qualitative interviews with a number of people I have found out what most people sees as okay to share on social media, and more important, what most people sees as not okay to share.

The question regarding what is okay to share on social media has become a big debate. What kind of pictures of children is okay to share, and what kind of status updates are okay to write? Is it okay to share a picture of your son who has spilled his dinner all over his face? Is it okay to share a picture of your daughter in the bathtub? Is it okay to ask for advice about how to avoid bullying in a status update on Facebook? This is some questions my thesis answer.

Have you ever wondered about what you can and cannot share about your children on social media? This thesis will give you the answer.

Forord

La meg starte med å si at dette har vært en utrolig lærerik og utfordrende periode. I løpet av disse to årene har jeg vært innom de fleste stadier av følelser. Jeg har til tider vært glad, engasjert, interessert og ivrig, men lei, trøtt og hjelpesløs. Det har uansett vært en periode som har lært meg mye og som jeg aldri ville vært foruten. Jeg vil derfor takke alle som har hjulpet meg med å fullføre oppgaven på en eller annen måte.

Jeg vil først og fremst takke min veileder Anders Fagerjord som har hjulpet meg fra dag én og helt til siste slutt. Han har vært forståelsesfull og svart på alle spørsmål jeg har hatt underveis. Uten han ville ikke oppgaven vært på langt nær like god.

Jeg vil takke alle informanter som har stilt opp for meg og som jeg har fått gleden av å intervju og snakke med. Det lærte meg masse, og uten dere kunne oppgaven aldri funnet sted.

Jeg vil takke alle mine medstudenter som har vært til både hjelp og motivasjon.

Jeg vil takke Espresso House på Grünerløkka for utallige kopper kaffe, hyggelige ansatte og godt arbeidsmiljø.

Jeg vil takke venner og familie som har gitt meg full støtte og engasjert seg i oppgaven min i løpet av disse to årene.

Jeg vil spesielt takke min kjære samboer Ingrid og min sønn Max. Deres støtte og tilstedeværelse har hjulpet meg enormt gjennom disse to årene og gitt meg en motivasjonsfaktor ulik noen annen.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	4
Forord.....	6
<u>1 Introduksjon</u>.....	12
1.1 Problemstilling.....	13
1.2 Bakgrunn.....	13
1.3 Disposisjon.....	15
1.4 Definisjoner.....	17
1.4.1 Sosiale medier.....	17
1.4.2 Blogg	17
1.5 Avgrensninger, avklaringer og andre valg.....	19
1.6 Loven.....	19
1.6.1 Barneloven.....	19
1.6.2 Åndsverkloven.....	20
1.6.3 Personopplysningsloven.....	21
1.6.4 Sosiale mediers egne lover og regler.....	21
<u>2 Tidligere forskning</u>.....	22
2.1 Teori om sosiale medier.....	23
2.1.1 Facebook.....	23
2.1.2 Blogg.....	24
2.2 I beste mening.....	25
2.2.1 Datatilsynet.....	25
2.2.2 Barneombudet.....	26
2.2.3 Kripos.....	27

2.2.4 Pedagogen, ungdommen og foreldrene.....	27
2.3 Moral og etikk.....	28
2.4 Medierte identiteter.....	29
2.5 Hva finnes om deg på internett.....	31
2.6 En ny internettgenerasjon.....	33
2.7 Får barna det vernet de trenger på sosiale medier?.....	35
2.8 Tendenser ved tidligere forskning.....	36
 3 Metode.....	 37
3.1 Kort om metode.....	37
3.2 Valg av metode.....	37
3.3 Planlegging.....	41
3.3.1 Kvalitative dybdeintervjuer.....	41
3.3.2 Intervju av bloggere.....	43
3.4 Intervjuguiden.....	44
3.3.1 Kvalitative dybdeintervjuer.....	44
3.3.2 Intervju av bloggere.....	45
3.5 Pilotintervjuer.....	46
3.6 Intervjuprosessen.....	47
3.6.1 Kvalitative dybdeintervjuer.....	47
3.6.2 Intervju av bloggere.....	48
3.7 Problematikk.....	49
3.7.1 Kvalitative dybdeintervjuer.....	49
3.7.2 Intervju av bloggere.....	50
3.8 Behandle og lagre data, transkribering og analysering.....	50
3.8.1 Kvalitative dybdeintervjuer.....	50
3.8.1.1 Behandle og lagre data.....	50
3.8.1.2 Transkribering.....	51
3.8.1.3 Analysering.....	51

3.8.2 Intervju av bloggere.....	52
3.8.2.1 Behandle og lagre data.....	52
3.8.2.2 Analysering.....	53
3.9 Reliabilitet, validitet og generalisering.....	53
3.9.1 Reliabilitet.....	53
3.9.2 Validitet.....	54
3.9.3 Generalisering.....	54
3.10 Kritikk av kvalitative intervjuer.....	55
 <u>4 Resultat, diskusjon og analyse</u>	 56
4.1 Hva er forskjellen på bloggere og andre folk ved deling på sosiale medier.....	56
4.2 Kvalitative intervjuer.....	57
4.2.1 Generelle holdninger om deling av barn og unge i sosiale medier.....	57
4.2.2 Folk med barn sammenlignet med folk uten barn.....	58
4.2.3 Generelt aktivitetsnivå og hyppighet på deling.....	59
4.2.4 Åpne og lukkede grupper på Facebook.....	60
4.2.5 Personvern.....	62
4.2.6 Venner og bekjentes deling av andres barn.....	65
4.2.7 Foreldrenes liv på sosiale medier.....	67
4.2.8 Mammabloggere og andre kjendiser.....	68
4.2.9 Hvorfor er noen redde for å dele på sosiale medier? Hva er konsekvensene?..	70
4.2.10 Barnets fremtid som følge av delinger på sosiale medier.....	71
4.2.11 Alder.....	72
4.2.12 Er det noe forskjell på å legge ut en tekst, et bilde eller et annet format?.....	73
4.2.13 Deles det mye som er over grensen?.....	74
4.2.14 Hvor går grensen?.....	75
4.3 Bloggere.....	75
4.3.1 Generelle holdninger om deling av barn og unge i sosiale medier.....	75
4.3.2 Personvern.....	76

4.3.3 Venner og bekjentes deling av andres barn.....	77
4.3.4 Foreldrenes liv på sosiale medier.....	79
4.3.5 Hvorfor er noen redde for å dele på sosiale medier? Hva er konsekvensene?... 81	
4.3.6 Barnets fremtid som følge av delinger på sosiale medier.....	84
4.3.7 Forskjellen på blogg og andre sosiale medier som Facebook og Instagram.....	86
4.3.8 Alder.....	88
4.3.9 Er det noe forskjell på å legge ut en tekst, et bilde eller et annet format?.....	90
4.3.10 Deles det mye som er over grensen?.....	92
4.3.11 Hvor går grensen?.....	93
 5 Avslutning	96
5.1 Folk er forskjellige.....	96
5.2 Hvorfor deler vi ting som er over grensen?.....	97
5.3 Hva må vi være obs på når vi deler?.....	99
5.4 Hvor går grensen?.....	100
5.5 Min forskning sammenlignet med tidligere forskning.....	101
5.6 Styrker og begrensninger ved oppgaven.....	102
5.7 Videre forskning.....	103
 6 Litteraturliste	104
 7 Vedlegg	109
7.1 Intervjuguide.....	109
7.1.1 Kvalitative dybdeintervjuer.....	109
7.1.2 Intervju av bloggere.....	111
7.2 Bekreftelse fra NSD.....	112

1 Introduksjon

Sosiale medier har sakte men sikkert blitt en stor del av de fleste nordmenns hverdag. Er du pendler har du sannsynligvis lagt merke til at folk ikke sitter og og leser avisen på bussen eller trikken lenger. De sjekker Facebook, Instagram, Twitter eller Snapchat. Kanskje ikke så rart hvis man ser på statistikken. Facebook er det mest populære sosiale mediet, og i følge Facebooks egne statistikker har de per 31. Mars 2015 1.44 milliarder aktive brukere på verdensbasis (Newsroom 2015). Over 90% av nordmenn mellom 18 og 39 år har Facebook-profil, noe som utgjør nesten 80% av hele Norges befolkning (Ipsos 2015). 80% av disse igjen bruker Facebook daglig. Snapchat, Instagram og Twitter er også populære med henholdsvis 1,4 millioner bruker, 1,3 millioner bruker og 900.000 brukere i Norge (Ipsos 2015). Med andre ord, har du ikke en Facebook-profil i dag er det stor sannsynlighet for at du blir sett på som litt spesiell.

Min oppgave handler som du kanskje skjønner om sosiale medier, og mer spesifikt, hvor går grensen på hva man kan legge ut på sosiale medier av ting som har med barn å gjøre. Hva slags bilder er greit å legge ut av barn på sosiale medier? Hva er det greit å dele av barnerelatert informasjon på sosiale medier, eller kanskje enda viktigere, hva er det som ikke er greit å dele?

Virker det hittil litt uklart skal jeg nå prøve å presisere enda litt nærmere hva jeg faktisk mener. Når jeg sier «ting som ikke er greit å dele på sosiale medier» så mener jeg ting man ville reagert på hvis man så på Facebook, og fikk deg til å tenke at dette kanskje ikke burde blitt lagt ut. Et eksempel på dette er for eksempel nakenbilder av barna sine, noe de aller færreste ville lagt ut. Det at folk deler mange bilder i kvantitet er i utgangspunktet noe jeg ikke kommer til å legge stor vekt på, selv om jeg vet at mange synes det er irriterende. Så lenge bildene som legges ut holder seg innenfor denne grensen vil jeg ikke se på kvantitet som noe problem i seg selv. Det jeg ser etter er altså om det spesifikke bildet eller den spesifikke statusoppdateringen er akseptert å legge ut på sosiale medier. Er det for eksempel greit å legge ut bilde av barna dine som leker på stranda på Facebook-profilen din? Er det greit å bruke en statusoppdatering på Facebook til å spørre om tips til hva man kan gjøre hvis barnet ditt blir mobbet? Er det greit å legge ut et bilde av barnet ditt med ansiktet fullt av mat etter en god middag? Dette er spørsmål det alltid vil være flere meninger rundt. Noen vil si det er helt greit å legge det ut, mens andre aldri ville gjort det.

1.1 Problemstilling

I denne oppgaven ønsker jeg å finne ut hva som er sosialt akseptert å dele på sosiale medier av barnerelatert informasjon. Dette gjelder bilder, tekst, for eksempel i form av statusoppdateringer på Facebook, videoer, lenker og alt annet som går an å dele. Jeg har derfor laget følgende problemstilling:

Hvor går grensen på hva man kan legge ut av bilder og informasjon om barn på sosiale medier?

Bare for å avklare formuleringen så skriver jeg bilder først og legger ekstra vekt på det fordi det er på mange måter mest aktuelt. Det er bilder som blir lagt ut på Facebook som får mest oppmerksomhet på grunn av den visuelle kraften annen tekst ikke har. Derfor velger jeg å legge mest fokus på bilder ved å skrive det først, og legge til informasjon etter som gjelder all annen form for deling, som statusoppdateringer, video, lenker og annet. Når jeg skriver barn mener jeg først og fremst personer under 18 år. Oppgaven vil dog ha mest fokus på småbarn, samt litt eldre barn opp til rundt 12 år. Grunnen til dette vil jeg forklare under kapittelet som heter avgrensninger, avklaringer og andre valg. Med sosiale medier menes sosiale nettverk som Facebook, Twitter og lignende. Mer om dette kommer snart.

For å svare på problemstillingen min har jeg valgt å bruke intervjuer som metode. Jeg har gjort 10 kvalitative intervjuer med tilfeldig valgte folk og 10 intervjuer med mamma- og pappabloggere. Mer informasjon og begrunnelse om dette kommer senere.

1.2 Bakgrunn

Grunnen til at jeg har lyst til å skrive om dette er først og fremst en genuin interesse for sosiale medier. Da jeg først begynte å studere Digitale Medier i 2009 var sosiale medier forholdsvis nytt og spennende. Jeg har siden den gang fulgt sosiale medier med stor interesse og visste egentlig allerede før jeg begynte på master i Medievitenskap at jeg ville skrive masteroppgave om noe som hadde med sosiale medier å gjøre.

Grunnen til at jeg også ville involvere barn er at jeg synes det er et spennende tema. Det har skjedd flere ganger at jeg har sett både bilder og statuser på sosiale medier som har omhandlet

barn som jeg har reagert på, og tenkt at dette er noe som ikke burde blitt lagt ut. Det finnes dog ingen konkret lov eller grense om nøyaktig hva som er lov å legge ut på sosiale medier, og det er nettopp det som er så spennende. Det er likevel viktig å huske på at selv om det ikke finnes noen konkret lov om dette så bør man ikke legge ut hva man vil. Selv om noe ikke nødvendigvis er forbudt å legge ut kan det fortsatt være uetisk (Datatilsynet 2014).

Det finnes riktig nok noe i norske lover som sier hva vi faktisk ikke har lov å legge ut, og disse skal jeg selvfølgelig presentere. I tillegg har sosiale medier regler for hva som er tillatt å legge ut på sidene deres, men generelt er det ingen lov om hva vi kan legge ut på sosiale medier, verken om oss selv eller barna våre.

Et annet spennende aspekt ved temaet er at de gangene man ser noen gå over denne grensen ved å dele et bilde eller en status er det sannsynligvis ikke bevisst. Ingen foreldre vil legge ut et bilde av barnet sitt på sosiale medier for å bevisst henge det ut? Kanskje gjorde barnet noe morsomt som du der og da ville dele med omverdenen. Et par dager senere var det kanskje ikke så lurt å legge ut bildet av sønnen din i badekaret, når han hadde spruta vann utover hele badegulvet, inkludert deg likevel? En annen gang var sønnen din kanskje fryktelig grinete og irriterende, og du ville vise Facebook-vennene dine hvor slitsomt det faktisk kan være å ha barn, men dagen etter tenker du kanskje at det ikke var så lurt å legge ut en videosnutt av din trasse og gråtende sønn? «Den største trusselen på nettet er i mange tilfeller en selv: Ubevisst, uvettig eller uetisk bruk av nettet er hovedårsaken til de fleste hverdagsutfordringene man møter på nettet.» (Barnevakten 2012:18).

Disse eksemplene bringer frem to interessante ting ved denne oppgaven. Det ene er som nevnt, det er gjort i beste mening. Ingen vil barnet sitt noe vondt, men der og da tenker man seg kanskje ikke alltid om og legger ut noe på sosiale medier som ikke var så lurt. Hvordan skal man unngå dette? Det er en av tingene jeg skal finne ut av i oppgaven. Den andre interessante tingen disse eksemplene bringer frem er at dette alltid vil avhenge av, til en viss grad, personlige preferanser. Det finnes garantert folk som synes begge disse eksemplene er noe man aldri burde lagt ut på sosiale medier, og det finnes garantert folk som synes begge eksemplene er greit å legge ut. Hvordan skal man løse dette? Man kan ikke lage en konkret grense på hva som er greit å legge ut på sosiale medier og ikke hvis folk har forskjellige

preferanser? Kanskje ikke, men jeg skal likevel lage en grense som representerer det folk flest vil se på som en akseptabel grense basert på min forskning og tidligere teori.

1.3 Disposisjon

Her vil jeg gå gjennom disposisjonen for oppgaven min og hva kapitlene mine vil inneholde. Kapittel én vil naturlig nok bestå av en introduksjon. Her vil jeg introdusere temaet for oppgaven og hva den handler om, samt presentere min problemstilling. Jeg vil også skrive om min bakgrunn for å skrive oppgaven og hvorfor jeg valgte det temaet jeg valgte. Når jeg har gått gjennom dette vil jeg skrive en disposisjon som forklarer kapitlene mine og hva jeg vil gå gjennom i løpet av oppgaven.

Definisjoner er det neste som følger. Jeg vil gå gjennom begreper jeg føler for å definere på en skikkelig måte. Sosiale medier er et vidt og stort begrep, noe som gjør at det finnes flere forskjellige måter å definere det på. Jeg har derfor valgt å presentere noen utvalgte definisjoner som jeg synes er passende for deretter å komme med min definisjon og hvordan jeg ser på det. Når jeg er ferdig med definisjonene vil det komme et kapittel med avgrensninger, avklaringer og valg jeg har gjort i løpet av oppgaven. Etter hvert som jeg har skrevet, intervjuet og forsket har jeg måtte gjort en god del valg og avgrensninger, og her forklarer jeg disse. Dette dreier seg blant annet om valg av sosiale medier og informanter.

Det siste jeg vil ta med i innledningen vil være fra norske lover. Som nevnt tidligere er noe av det som er spennende med denne oppgaven at det ikke finnes noe konkret lov om akkurat hva som er lov til å legge ut på sosiale medier. Det finnes dog noe i de norske lover som sier hva man kan legge ut. Vi kommer til å se nærmere på de lovene som er aktuelle for dette temaet, og både åndsverkloven, barneloven og personvernloven vil nevnes. Jeg påpeker at jeg kun vil gå inn på de lovene og reglene som er aktuelle for min oppgave.

I kapittel to vil jeg presentere teori rundt temaet og tidligere forskning som er gjort på området. Her kommer jeg først til å presentere mer teori rundt sosiale medier generelt før jeg går videre til å gå gjennom tidligere forskning som vil være aktuelt for min oppgave. Grunnen til at jeg gjør dette er for å få en oversikt over hva slags forskning som allerede finnes på området, slik at jeg kan bygge videre på den fremfor å gjenta forskning som allerede er gjort.

Jeg vil med andre ord presentere andre vitenskapelige teorier, rapporter eller hva det måtte være som dreier seg rundt mitt temat. Er det andre som allerede har en mening om hvor denne grensen ligger, og i så fall, hvor? Eller er det noen som har forsket på spesifikke områder rundt temaet, som for eksempel hva som skjer hvis man legger ut ting som er over grensen, eller hvordan man kan vite om det bildet du planlegger å legge ut er greit å dele eller ikke? Jeg vil presentere tidligere forskning og synspunkter rundt temaet, for deretter å sammenligne de med det jeg finner ut.

Det som vil være interessant med dette kapitlet er å etter hvert se om den tidligere forskningen har likhetstrekk med det jeg finner ut gjennom min forskning. Har det en sammenheng og stemmer overens, eller er det store forskjeller? Hvis forskjellene er store vil jeg i så fall finne ut av hvorfor de er det.

Kapittel tre vil dreie seg om metode. Her vil jeg presentere hvilke metoder jeg har brukt for å løse oppgaven min på en best mulig måte. Jeg vil også forklare hvorfor jeg har valgt den metoden jeg har valgt, forskjellige metodiske valg og alt som generelt har med metode å gjøre. Dette vil være ting som hvem som er informanter, hvordan de er valgt, planlegging, gjennomføring og problematikk jeg støtte på underveis. Reliabilitet, validitet og generalisering vil også tas opp i dette kapitlet.

Kapittel fire vil på mange måter være hovedkapitlet. Det er dette som er det absolutt største og tar for seg alt av resultater, diskusjon og analyse av det jeg har forsket på. Jeg presenterer med andre ord all informasjonen jeg fikk fra forskningen min. Dette gjøres ved å gå gjennom temaer som er aktuelle for temaet og problemstillingen min, før jeg går nærmere inn på selve hovedspørsmålet. I dette kapitlet vil jeg også sammenligne min forskning med tidligere teori på området.

Kapittel fem vil være det siste og avsluttende kapitlet. Her vil jeg oppsummere hovedpunktene fra min oppgave, komme med en konklusjon på problemstillingen, samt se om det jeg har funnet ut samsvarer med tidligere forskning. Jeg vil gå gjennom hva jeg ser på som styrker og svakheter ved oppgaven og forklare dette på best mulig måte. Helt til slutt vil jeg komme med hva jeg ser på som tips til eventuell videre forskning på området.

1.4 Definisjoner

1.4.1 Sosiale medier

Sosiale medier er et begrep alle kjenner til, men hva er det egentlig? Facebook, Twitter og Instagram? Ja vel, tre ting som beskrives som sosiale medier, men hva betyr det? Ida Jackson definerer sosiale medier som «summen av alle andres tips, utsagn, småprat og filtrering av informasjon» (Jackson 2010:29). Det høres kanskje litt rart eller vagt ut ved første øyekast, men det gir mer mening hvis vi ser nærmere på hva det faktisk betyr. Jacksons definisjon er inspirert av definisjonen til Kevin Kelly, en kjent forfatter og redaktør, og forteller at et vellykket sosialt medium fungerer ikke uten at det blir brukt av mange mennesker. Twitter hadde ikke vært spesielt interessant eller spennende med mindre den ble brukt av mange millioner mennesker verden over på samme måte som Facebook ikke hadde vært særlig populært hvis ingen av vennene dine var der. Dette gjelder de fleste andre sosiale medier, det er summen av alle brukerne som gjør det til et interessant sosialt medium.

En annen definisjon kommer fra Jan Frode Haugseth, en norsk sosiolog, og lyder «digital teknologi som muliggjør offentlig gruppebasert interaksjon eller deltakelse, og som overfører personlige eller sosiale markører sammen med et mediebudskap» (Haugseth 2013:48). En tredje definisjon jeg vil ta med er «Sosiale medier er en fellesbetegnelse på tjenester der brukerne enkelt kan skape, dele og distribuere medieinnhold» (Hoem og Schwebs 2010:38).

Med andre ord, vi kan si at et sosialt medium er en nettside hvor flere brukere kan være interaktive sammen og skape, dele og distribuere medieinnhold. Det er summen av all aktiviteten på sidene som i all hovedsak utgjør det sosiale mediet. Gode eksempler på sosiale medier er Twitter, Facebook og LinkedIn.

1.4.2 Blogg

En blogg kan bli sett på mange måter, men hva er det egentlig? En mengde tekst, lyd eller video som legges ut i reversert rekkefølge og kommenterer forskjellige ting på nettet (Banks 2008:19)? En samling personlige meninger? Et reklamemagasin? Det er vanskelig å definere nøyaktig hva en blogg er. Det kan være alt ovenfor. Noen blogger består av kun informasjon, gjerne med egne meninger. Noen blogger har reklame, noen består av mote, noen består av familielivet, noen er kun med tekst, noen er med tekst og bilder og noen er videoblogger. Det finnes utallige antall blogger i utallige forskjellige kategorier og med utallige antall

definisjoner. De fleste går dog på at innleggene er publisert i reversert rekkefølge slik at de nyeste kommer øverst og at det ofte er et dagbokpreg (Haugseth 2013:69).

Hovedfunksjonen til en blogg kan bli sett på som noe så enkelt som en lagringsplass for fortsettende oppdatert skriving (Booth 2010:44). Det som er viktig å huske med en blogg er åpenheten, og at en blogg er åpen og tilgjengelig for alle med internettilgang (Ribble 2009:123). Med andre ord, det du skriver og legger ut er tilgjengelig for alle som har interesse av å se det, uavhengig av om du for eksempel er dømt for pedofili tidligere. Det er ikke som med Facebook hvor man kan tilpasse personvernstillningene og selv velge hvem som har tilgang til å se det du legger ut.

En vesentlig del av min oppgave dreier seg om mamma- og pappablogger fordi temaet jeg forsker på er meget aktuelt for den type bloggere. Disse bloggerne forholder seg til temaet hver gang de publiserer et innlegg og har tenkt grundig gjennom temaet flere ganger. Jeg har også brukt flere såkalte foreldrebloggere som informanter i min oppgave og vil derfor definere nærmere hva en blogg er i sammenheng med et sosialt medium. Defineres det som et sosialt medium?

Hvis vi ser på Ida Jackson og Kevin Kellys definisjon av sosiale medier, er blogg da et sosialt medium? Svaret vil jeg si er tolkningbasert. Jackson og Kellys definisjon fortalte at det var forskjellige brukeres aktivitet som tilsammen gjorde at det ble et sosialt medium. Blogg er på den måten mer personlig og fungerer på en litt annen måte enn de mest populære sosiale mediene. Det finnes ikke ett unikt nettsted hvor de som vil kan opprette en bruker/blogg og være interaktive. Det finnes dog mange forskjellige nettsider hvor alle som vil kan opprette en ny blogg, såkalte bloggplattformer. Dette fungerer som et slags samlingssted for forskjellige blogger og her kan man finne topplister, mest leste blogger osv. Slike sider kan minne mer om et sosialt medium. De fleste blogger er også åpne for kommentarer, slik at hvem som helst kan legge igjen en kommentar på innleggene, og de mest populære bloggene får flere hundre kommentarer per innlegg. Dette minner også mer om et sosialt medium fordi det er summen av flere brukeres aktivitet.

Hvis vi ser på Haugseths definisjon vil jeg si jeg ser et klarere ja. En blogg overfører i høy grad personlige eller sosiale markører sammen med et mediebudskap. I tillegg muliggjør

blogg, til en viss grad, offentlig gruppebasert deltakelse og interaksjon. Haugseth definerer også blogg som et sosialt medium i sin bok (Haugseth 2013:49). Hvis vi ser på den tredje definisjonen vil jeg helt klart si at en blogg er et sosialt medium. En blogg er i aller høyeste grad en tjeneste der brukerne kan skape, dele og distribuere medieinnhold.

Med andre ord, hvis man ser på definisjonene vi har av et sosialt medium i sammenheng med blogg vil jeg definere blogg som et sosialt medium, selv om det selvfølgelig er på en helt annen måte enn for eksempel Facebook.

1.5 Avgrensninger, avklaringer og andre valg

En ting jeg fant ut forholdsvis tidlig er at denne oppgaven først og fremst kommer til å dreie seg om delinger på Facebook og blogg. Facebook er det mest populære nettsamfunnet vi har og var derfor mest relevant. Det er også det nettsamfunnet som er absolutt mest relevant for temaet mitt. Man kan dele bilder og skrive statuser, og man må forholde seg til personvernstillinger i sammenheng med hvem som har tilgang til bildene dine og profilen din. Som nevnt er de aller fleste på Facebook og det var derfor lettere å bruke Facebook som et spesifikt eksempel da jeg intervjuet folk enn å si sosiale medier generelt. Dette valget gjør at når jeg i oppgaven snakker om å legge ut ting henviser jeg først og fremst til Facebook med mindre annet er spesifisert.

Blogg er et fokus som er nødvendig å ha etter at jeg valgte å også intervju mamma- og pappabloggere. Disse bloggene består stort sett kun av barnerelaterte bilder og informasjon som ligger ute på internett i full offentlighet, noe som gjør de meget aktuelle for problemstillingen min. Jeg så derfor på det som meget interessant å intervju disse.

1.6 Loven

1.6.1 Barneloven

I barnelovens §31. *Rett for barnet til å være med på å bestemme* lyder som følger:

«Etter kvart som barnet blir i stand til å danne seg egne synspunkt på det saka dreiar seg om, skal foreldra høyre kva barnet har å seie før dei tek avgjerd om personlege forhold for barnet. Dei skal leggje vekt på det barnet meiner alt etter kor gammalt og modent barnet er. Det same gjeld for andre som barnet bur hos eller som har med barnet å gjere.

Eit barn som er fylt sju år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkt, skal få informasjon og høve til å seie meininga si før det blir teke avgjerd om personlege forhold for barnet, mellom anna om

foreldreansvaret, kvar barnet skal bu fast og samvær. Meininga til barnet skal bli vektlagt etter alder og modning. Når barnet er fylt 12 år, skal det leggjast stor vekt på kva barnet meiner.» (Barnelovens 2014).

Denne paragrafen kan selvfølgelig dreie seg om mye forskjellig, og ofte blir den aktuell når foreldre skal skilles i sammenheng med hvem som skal få foreldreansvar og hvor barnet skal bo. I vår sammenheng dreier seg derimot om sosiale medier. Et barn skal, i følge loven, få være med på å bestemme om et bilde av de skal bli lagt ut på Facebook eller ikke, ut i fra hvor gamle og modne de er. Et barn som er syv år gammelt skal få si meningen sin før et bilde eventuelt blir lagt ut på Facebook. En 12-åring skal selvfølgelig også få si meningen sin før et eventuelt bilde blir lagt ut, og denne meningen skal i tillegg vektlegges mye. Med andre ord, har du en 12-åring i huset som du vil legge ut bilde av på Facebook så er du pålagt i følge barnelovens §31 å spørre om barnets mening før du legger ut bildet. Sier barnet nei så bør du respektere det, eller i verste fall ha en meget god grunn til å legge det ut likevel. Da holder det ikke med at bildet var fint.

1.6.2 Åndsverkloven

Åndsverkloven har én lov som er meget aktuell for vårt tema. Den finner vi i §45c.

Forskjellige bestemmelser, og sier at: «Fotografi som avbilder en person kan ikke gjengis eller vises offentlig uten samtykke av den avbildede» (Åndsverkloven 2014). En ganske klar og konkret lov, men den har noen unntak.

Det første unntaket er når bildet har aktuell og allmenn interesse. Dette eksempelet benyttes ofte i sammenheng med for eksempel kjendiser. En kjendis har ofte aktuell og allmenn interesse, og man kan derfor legge ut et bilde av de uten deres tillatelse, så lenge man ikke bryter noen andre lover så klart.

Det andre unntaket er når bildet av personen er mindre viktig enn hovedinnholdet i bildet (Åndsverkloven 2014). Etter min mening betyr dette at hvis du for eksempel er turist i London og tar bilde av Big Ben med mange mennesker i bakgrunnen så kan du fortsatt legge ut bildet uten folkene i bakgrunnens tillatelse.

Det tredje unntaket er når bildet gjengir forsamlinger, folketog i friluft, forhold eller hendelser som har allmenn interesse (Åndsverkloven 2014). Tolker jeg dette riktig betyr det at du kan

for eksempel legge ut et bilde av et 17. Mai-tog eller en demonstrasjon foran stortinget uten å spørre alle som tilfeldigvis ble med på bildet om deres tillatelse.

Det fjerde unntaket er når et eksemplar av bilde brukes som reklame for fotografens virksomhet og den avbildede ikke nedlegger forbud (Åndsverkloven 2014). Dette betyr i mine øyne at hvis du tar med datteren din til en fotograf for å ta bilder og ikke spesifiserer at du ikke vil at bildene skal brukes, så kan fotografen bruke bildene av deg og datteren din som reklame for egen bedrift.

Det femte og siste unntaket er når bildet brukes som offentliggjort personbilde i form av fotografisk verk, og gjengis i skrift av biografisk innhold, eller hvis bildet brukes i forbindelse med etterlysning, i etterforskning eller som bevismiddel (Åndsverkloven 2014).

1.6.3 Personopplysningsloven

Personopplysningsloven regulerer behandling av privat informasjon, som for eksempel fullt navn eller adresse. Paragrafen som er aktuell for oss er §8 og sier: «*Personopplysninger (jf. § 2 nr. 1) kan bare behandles dersom den registrerte har samtykket, eller det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling.*» (Personopplysningsloven 2013). Med andre ord, personopplysninger skal behandles på samme måte som ved å legge ut bilder av andre, kun med vedkommendes samtykke. Også her er det noen unntak, men ingen av de er aktuelle for min oppgave og jeg ser derfor ikke på det som relevant å gå gjennom de.

1.6.4 Sosiale mediers egne lover og regler

I tillegg til de tre lovparagrafene jeg nettopp har gått gjennom har også Facebook noen egne regler for hva du ikke kan legge ut. De reglene som er mest aktuelle finner vi under punktet Facebook kaller «sikkerhet». En regel sier at «You will not post content that: is hate speech, threatening, or pornographic; incites violence; or contains nudity or graphic or gratuitous violence.» (Facebook 2015b). En annen regel sier at du ikke skal mobbe, skremme eller trakassere andre brukere. De har selvfølgelig en god del andre regler også, men det er hovedsakelig disse to som er aktuelle for vårt tema. Facebook og de største sosiale mediene overvåker generelt alt innhold og fjerner det de mener er upassende (Haugseth 2013:150).

2 Teori og tidligere forskning

Vi har nå kommet til kapittelet hvor jeg presenterer teori og tidligere forskning rundt temaet, og spørsmålet blir da, hva skal jeg presentere? Hva slags teori og tidligere forskning er vesentlig å ta med i denne oppgaven? Aller først vil jeg kort presentere teori rundt sosiale medier. Jeg hadde en definisjon på sosiale medier i innledningen og her vil jeg bygge videre på den med grundigere teori rundt hva det er. Jeg vil se nærmere på hva slags posisjon sosiale medier faktisk har i samfunnet i dag og mulighetene som følger med. Her vil jeg hovedsakelig snakke om Facebook og blogg fordi det er det som er mest aktuelt for min oppgave.

Deretter vil jeg se på tidligere forskning som er gjort rundt temaet jeg skriver om. Er det noen som har forsket på akkurat det jeg forsker på, og hva har de i så fall kommet frem til? Jeg vil finne ut av hva som allerede finnes av forskning rundt temaet, presentere det og finne ut hvordan jeg skal bygge videre på det fremfor å gjenta forskningen.

Temaet jeg skriver om er forholdsvis nytt, noe som kan bety flere ting når det kommer til tidligere forskning. En ulempe med å skrive om et litt nyere tema er at det ikke nødvendigvis finnes så mye tidligere forskning tilgjengelig. En positiv side er derimot at forskningen som eksisterer er ny og oppdatert. En annen positiv side, spesielt for mitt tema, er at temaet er aktuelt. Det betyr at selv om det ikke finnes massevis av gammel teori og litteratur rundt temaet så er det gode muligheter for at det finnes en god del ny litteratur.

Det skulle dog vise seg at det ikke finnes all verdens litteratur innenfor dette temaet. Dette hadde både positive og negative sider. Den positive siden er at det er mer spennende for meg å både skrive om og å forske på ting det ikke er forsket så mye rundt tidligere. Den negative siden er at det er vanskelig å finne tidligere forskning rundt temaet som jeg kan bygge oppgaven rundt, noe oppgaven dessverre bærer noe preg av. Teorien jeg har brukt er derfor det jeg har funnet av teori som går spesifikt på problemstillingen min i tillegg til teori som inneholder temaer jeg mener er meget relevante for problemstillingen min. Eksempler på det er teori som forklarer grunner til hvorfor noen velger å gå over denne grensen og hva det kommer av.

2.1 Teori om sosiale medier

2.1.1 Facebook

Vi vet alle hva Facebook er og hva det først og fremst går ut på, men ikke alle er klar over det sosiale mediets betydning og størrelse i dagens samfunn. Jeg vil derfor gå litt dypere inn på hva Facebooks betyr i dag. Facebook har endret hverdagen vår på mange måter. Hvis det skjer noe et sted får vi vite det gjennom et arrangement på Facebook. Følger vi ikke med risikerer vi å gå glipp av noe. Fotballaget jeg spiller på til daglig har en lukket Facebook-gruppe hvor det blir informert om treninger, kamper og annen informasjon. Hvis jeg ikke følger med på denne gruppen et par ganger i uken kan jeg risikere å gå glipp av treninger, noe som har skjedd flere ganger med forskjellige spillere. Man kan også gå glipp av forskjellige sosiale sammenkomster. Scenario: Du er sliten en fredag ettermiddag og orker ikke sjekke sosiale medier. Du sitter derfor bare i sofaen og ser på tv og spiser pizza etterfulgt av litt potetgull. Før man vet ordet av det er det midnatt og du finner sengen. Nesten morgen sjekker du Facebook og ser at du har flere notifikasjoner og uleste meldinger. De uleste meldingene er en gruppesamtale med vennene dine som du ser først nå. Den første var fra rundt klokken 18:00 kvelden før og er fra en av vennene dine som kjeder seg og lurte på om noen blir med å finne på noe. Samtalen fortsetter og det viser seg at fem av vennene dine hadde pokerkveld i går uten at du i det hele tatt visste om det før nå. Dette var et hypotetisk scenario, men poenget er at det kan enkelt skje i virkeligheten, og jeg har vært vitne til at lignende ting har skjedd flere ganger. Det er tydelig at mange velger å bruke Facebook og andre sosiale medier fremfor tekstmeldinger på mobilen. For eksempel var antallet tekstmeldinger på julaften i 2013 redusert med nesten åtte millioner sammenlignet med julaften i 2008 (NRK 2013).

Facebook har ved hjelp av blant annet bildedelingsmuligheter og meldinger uten tvil blitt en del av hverdagen til de aller fleste (Dourish og Satchell 2011:35). En forskjell fra noen år tilbake er at vi med dagens teknologi alltid har Facebook med oss i lomma (Haugseth 2013:15). Vi trenger ikke å vente til vi kommer hjem til datamaskinen med å oppdatere eller sjekke hva som er nytt. Dette gjør at terskelen for hva vi velger å dele blir lavere. Det er derimot ikke bare dette som er konsekvensene av vår nye teknologi. Generelt øker bruken kraftig, og Facebook blir i dag brukt som et nyttig kommunikasjonslandskap på flere måter enn å bare holde kontakten med venner og kjente. I dag anbefaler konsulentbransjen både offentlige og private organisasjoner om å benytte seg av Facebook for å nå ut til folk (Haugseth 2013:16). Også politikere bruker Facebook i stor grad og har fått en ny plattform å

bedrive valgkamp og å nå ut til folk på. For eksempel blir det hevdet at presidentvalget i 2008 var det første valget der sosiale medier spilte en sentral rolle og var en av grunnene til at Obama hadde mulighet til å vinne (Haugseth 2013:25). Demokratene mobiliserte mange flere velgere, givere og penger ved hjelp av sosiale medier enn det republikanerne gjorde.

2.1.2 Blogg

Jeg har allerede snakket om blogg, men hittil har det vært mest definisjoner og ikke hva det faktisk er. Jeg vil også gå dypere inn i det som kalles mammabloggere, fordi det er disse bloggerne som er aktuelle for min oppgave. Såkalte mammabloggere har eksistert i lang tid, som for eksempel mammabloggeren Kristin Darguzas som allerede i 2007 kunne leve av å være mammablogger (Banks 2008:171). Blogging generelt var meget populært allerede så tidlig, og i 2007 fantes det over 70 millioner bloggere, et tall som fortsatt var på vei opp (Dean 2010:33). Kristin Darguzas drev i 2007 het ParentDish og hadde over to millioner lesere per måned. Et godt eksempel på hvor mange du faktisk kan nå ut til ved å skrive en blogg. Darguzas forteller at det ofte er gøy å skrive en slik blogg, og hun er glad i å skrive, men man må forvente å få mye kritikk. Hun forteller at den daglige kritikken er noe av det vanskeligste med å skrive blogg, og at det er sårende når en anonym person du aldri har møtt kaller deg en dårlig mor på grunn av noe du har skrevet på bloggen (Banks 2008:176). Kritikk er noe av det som generelt går igjen som noe av det vanskeligste med å skrive en sånn type blogg, noe jeg kommer tilbake til senere.

Mammablogg var som sagt noe Darguzas kunne drive med på heltid og tjene penger på, men hun var ikke den eneste. Amerikanske Ashley Qualls tjente allerede i 2007 over en million dollar i året, som 17-åring (Dean 2010:61). Qualls hadde en såkalt rosablogg og tjente pengene fra annonser hun hadde på siden. Verken Kristin Darguzas eller Ashley Qualls er spesielt relevante for min blogg, men det er likevel interessante eksemplarer på hva blogging kan bestå av. Å nå ut til mange lesere som for deg er anonyme, kritikk og penger. Jeg vil bare påpeke at alle mammabloggere kan selvfølgelig ikke leve av det. I 2015 har blogging blitt en hobby og mange skriver blogg som en hobby uten å tjene en eneste krone på det. På Norges mest populære bloggportal blogg.no er det for eksempel bare de 20 mest besøkte bloggene som får månedslønn (Haugseth 2013:70). En del andre bloggere mottar dog jevnlig klær eller andre produkter for å skrive omtaler av de. Dette avhenger av hvor mange lesere man har. Har man mange lesere har man større mulighet for å motta produkter eller penger.

Mammablogging går ut på at nybakte mødre oppretter en blogg og deler erfaringer fra mammarollen de første månedene og årene av barnets liv (Haugseth 2013:96). Innholdet består stort sett av bilder av barna i forskjellige aktiviteter og situasjoner, og historier om daglige rutiner og ting som har skjedd. Haugseth forteller at for mange er mammablogging en positiv ting. Det å få positive tilbakemeldinger på et innhold man i utgangspunktet er stolt av forsterker trygghets- og fellesskapsfølelsen, spesielt blant alenemødre og unge mødre. Jeg føler det dog er viktig å nevne at mammabloggere ikke bare opplever positive og flotte tilbakemeldinger, men også en del kritikk, noe vi kommer mer tilbake til senere i oppgaven.

2.2 I beste mening

2.2.1 Datatilsynet

I beste mening er en veileder som er laget av Datatilsynet nettopp for å veilede og belyse dette temaet (Datatilsynet 2014). Som de selv skriver: «Det stilles spørsmål som kan være til ettertanke eller brukes i diskusjon. Målet med heftet er at alle skal kunne føle seg tryggere på hvordan barna presenteres på nettet – både rent visuelt og sikkerhetsmessig, men også litt om i hvilke situasjoner det er greit å ta bilder av barna.» Med andre ord, nøyaktig det oppgaven min handler om. Heftet inneholder også tips og informasjon fra Barneombudet, KRIPOS, pedagoger, foreldre og ungdommen selv (Datatilsynet 2014).

Navnet på heftet sier mest om hva hele problemstillingen dreier seg om. *I beste mening*, for det er nettopp det det er. Det er ingen som legger ut bilder av barna sine på Facebook i den mening å henge de ut eller mobbe de. Man legger ut bildet fordi man er stolt av barnet sitt og vil vise det frem for andre. Kanskje barnet gjorde noe morsomt eller noe som gjorde deg stolt på akkurat det bildet? Når man ikke lenger har noe fysisk fotoalbum, men kun det digitale er det lett å ta det ekstra steget ved å legge det ut på Facebook slik at alle kan se hvor flott barnet ditt er.

Det er dog denne teknologien, som i følge blant annet Datatilsynet, gjør at vi må ta ekstra hensyn (Datatilsynet 2014). Før hadde vi full kontroll på hvem som kunne se bildene våre fordi vi hadde de i et fotoalbum i bokhylla, og ikke digitalt på internett. Nå må vi derimot ta flere forhåndsregler for at ikke uvedkommende skal få tak i bildene. Datatilsynet forteller at det handler ikke bare om at uvedkommende ikke skal få tak i bildene våre, men i stor grad om

at det vi voksne gjør med bilder av barna i dag ikke skal gjøre de flaue eller skape vonde følelser når de blir ungdommer og voksne.

2.2.2 Barneombudet

Barneombudet forteller, via *I beste mening*, at et av de største problemene når det kommer til temaet er at vi har ulike standarder for barn og voksne, og ikke ser på barn som fullverdige mennesker, slik barnekonvensjonen krever (Datatilsynet 2014). Barneombudet, via nestleder Knut Haanes, sier at de situasjonene vi voksne synes er flaue og ubehagelige vil være det samme for barn. Kanskje ikke når de er ett eller to år gamle, men senere. Haanes mener at vi skal vokte barnas integritet like godt som barnas. Med andre ord, det du ikke ville lagt ut om deg selv er det kanskje ikke lurt å legge ut om barna heller. Et godt eksempel på er bilder av barn med mat i ansiktet. Vi vet alle at barn som spiser kan være litt av et syn. Særlig måltider som inneholder saus, syltetøy eller lignende kan fort bli smurt utover hele ansiktet. Dette er for de aller fleste et morsomt syn, og noe mange helt sikkert kan ta bilde av å legge ut på sosiale medier. I følge barneombudet er dette derimot ingen god idé, med mindre du ville vært komfortabelt med et likt bilde av deg selv lagt ut på Facebook. Jeg konkluderer ikke med at dette er galt eller feil å gjøre, for som jeg nevnte tidligere vil det alltid være personlige preferanser inne i bildet. Det er likevel noe barneombudet ser på som en god forhåndsregel (Datatilsynet 2014).

Barneombudet har generelt fem spørsmål man bør stille seg før man legger ut et privatbilde av eget barn (Datatilsynet 2014):

1. Hva skal bildet fortelle?
2. Hva er hensikten med det?
3. Forteller bildet noe vi ønsker andre skal vite eller andre trenger å vite?
4. Er dette et hyggelig bilde som vedkommende vil like å se om 10 år?
5. Ville jeg ha lagt ut et bilde av en voksen i samme situasjon?

Ved å stille seg disse spørsmålene før man eventuelt velger å publisere et bilde vil man unngå å legge ut bilder som ikke bør legges ut, mener barneombudet.

2.2.3 Kripos

KRIPOS uttaler seg også i heftet *I beste mening*. De setter fokuset på misbruk av bilder. I følge KRIPOS er det ikke bare bilder som krysser grenser som kan bli misbrukt, men også helt uskyldige bilder av barn (Datatilsynet 2014). De forteller at de som ønsker å finne bilder for å misbruke dem, leter helt vilkårlig rundt på ulike nettsteder, og sånn sett er man ikke trygg noe sted. Bildet må dog være av god billedmessig og teknologisk kvalitet.

KRIPOS mener likevel at selv om det er mye skummelt med internett så er internett en positiv ting. Det er måten enkelte misbruker det på som er farlig. Filteret for hva man kan og bør legge ut ligger i vårt eget hode. De har likevel en liste med åtte råd folk bør følge for å minske muligheten for misbruk (Datatilsynet 2014):

1. Sørg for å legge ut bilder i lav oppløsning slik at de er mindre interessante til annet bruk.
2. Ta bildene på avstand, unngå nærbilder.
3. Ikke opplys navn eller andre identifiserbare opplysninger på bildene – de som skal se dem vet likevel dette.
4. Ta gruppebilder på avstand.
5. Ta bilder der barna er i aktivitet – bilder med bevegelse er mindre egnet for videre bruk.
6. Unngå nakenhet/lettkledde barn.
7. Unngå seksualisert positur.
8. Dersom dere legger bildene ut på hjemmesiden, sørg for at albumet er passordbeskyttet.

2.2.4 Pedagogen, ungdommen og foreldrene

Videre forteller heftet om hva pedagoger og barnehager opplever i forhold til temaet, samt hva en jente på 17 år og en familie til to barn på fire og seks år tenker om temaet.

I en barnehage i Oslo fant de ut at et bilde kan tolkes på forskjellige måter av forskjellige mennesker (Datatilsynet 2014). Et bilde som er ment til å vise én ting kan med andre ord tolkes som noe helt annet. Dette skyldes at man fort kan bli blind på det man selv gjør og ikke like bevisste på andre vinkler å se det fra. De laget derfor en regel om å la noen andre se og bedømme bildene før det eventuelt skal legges ut eller brukes på noen måte. Dette kan lett

overføres til foreldre med barn i alle aldre. Vi ser på bilde av den to år gamle datteren vår som leker i badekaret som noe herlig, men en pedofil mann vil se noe helt annet.

Den 17 år gamle jenta som presenteres i heftet forteller at mange jevnaldrende venner har et lite bevisst forhold til hva de legger ut på nettet, og alt for mye av det som blir lagt ut er ukritisk (Datatilsynet 2014). Selv har hun et meget bevisst forhold på hva hun legger ut og deler for eksempel aldri bilder av seg selv i bikini eller med stor utringning. Jenta forteller at hun savner mer aktive foreldre og mer kunnskap om hva som faktisk kan skje med bildene man legger ut.

Familien på fire, med to barn på fire og seks år, har gått over til digitale fotoalbum. Faren i huset er dog bevisst på hva han legger ut av bilder på nettet (Datatilsynet 2014). De bildene han velger å legge ut scrupper han, noe han forklarer som at han deler de opp og setter de inn i en layout slik at de ikke kan brukes av andre. Familien forteller at de har de siste årene blitt mye mer bevisste på hva de legger ut, blant annet etter at en venninne av moren fikk et lite flatterende bilde fra russetiden lagt ut av seg selv. De forteller at de alltid tenker over to ting før de eventuelt publiserer et bilde. Hvorfor de ønsker at bildet ligger på nett og at barna skal fremstilles på en respektfull måte som kan gjøre dem stolte og glade når de blir eldre og ser tilbake på det.

2.3 Moral og etikk

Noe av det viktigste som avgjør hva vi legger ut på sosiale medier er moral og etikk. Vil det være etisk riktig å legge ut dette bildet eller å skrive denne statusen? Datatilsynet forteller at selv om man har lov til å legge ut et bilde så er det ikke nødvendigvis etisk riktig (Datatilsynet 2014). Det finnes heller ingen konkret allmenn enighet om hva som bør deles og ikke deles, noe som gjør moral enda mer vesentlig (Haugseth 2013:133). Noen mener at en ting er greit å legge ut mens andre mener det ikke er greit. Haugseth forteller at dette varierer ikke bare fra person til person, men også fra felt til felt. En ting kan være greit i et journalistisk felt, men kanskje ikke i et politisk felt. Spørsmålet om hva som er greit og ikke greit å legge ut avhenger først og fremst av moral og smaksetikk (Haugseth 2013:133).

Som brukere blottlegger vi oss på sosiale medier. Vi viser sider av oss selv som vi både er bevisste og ubevisste på (Haugseth 2013:134). Vi vet at fremtidige arbeidsgivere og partnere,

eller for barnas del, venner, kan google oss i fremtiden. Dette gjør at vi får et slags offentlig selvsensur i privatsfæren, forteller Haugseth. Hvis noen legger ut et bilde som blir sett på som et overtramp kan dette bli lagt ekstra godt merke til på grunn av offentligheten som følger med sosiale medier. I verste fall kan journalister plukke det opp å lage en sak ut av det. Man bør med andre ord være ekstra obs på det man legger ut. Ingen vil legge ut et bilde av barnet sitt som i ettertid viser seg å være et stort feilgrep og som det blir laget nasjonale nyhetssaker av.

En av tingene vi må være oppmerksomme på er personlig informasjon. Det er store individuelle forskjeller på hva folk ser på som personvern (Haugseth 2013:155). Dette skyldes ulik oppfatning av hva anonymitet er. Det er derfor det er stor debatt rundt deling av personlige bilder og historier på sosiale medier. Jan Frode Haugseth mener vi som samfunn bør ha stor toleranse for individuelle valg om hva vi ønsker å legge ut på sosiale medier (Haugseth 2013:155). Samtidig er det bra at Datatilsynet og andre har veiledende roller som kan hjelpe de som er usikre.

Andre igjen mener at personvernet er nærmest ikke-eksisterende på grunn av internett, eller i hvert fall har fått seg en stor smell. T.V. Reed, en amerikansk professor og forfatter forteller mer om dette (Reed 2014:57). Han forteller at hva som er privat er forskjellig fra kultur til kultur og fra person til person, men det handler om å kontrollere hva slags informasjon om deg selv som blir gjort tilgjengelig for andre. Går man ut i fra den definisjonen så har internett gjort at personvernet har blitt dypt krenket, uavhengig av hva slags personlige preferanser man har. Reed forteller at hver dag er det hundrevis av folk som mister jobben, får avslag på jobber de søker på, ikke kommer inn på skoler eller er ofre for trakassering på grunn av informasjon funnet på deres sosiale medier (Reed 2014:58). Han forteller også at personvernsinnstillingene på Facebook lurer folk til å tro at det de legger ut er mye mer privat enn det de faktisk er. Dette er meget aktuelt for mange av informantene mine, noe jeg kommer tilbake til i kapittelet med resultater.

2.4 Medierte identiteter

Et viktig poeng å være klar over er at det vi skriver på sosiale medier blir sett på som *medierte historier* som igjen skaper *medierte identiteter* (Lundby 2008:1). Grunnen til at dette er viktig i vår sammenheng er at den medierte identiteten vi skaper på sosiale medier har en

stor sammenheng med hva vi er villig til å legge ut, noe jeg kommer tilbake til. Medierte historier er en måte å fortelle på som ikke var mulig tidligere, men som har kommet i nyere tid, sammen med nye, digitale medier. Det er personlige historier som har mye fokus på fortelleren i seg selv. Det er historier som gir et bilde på hvem du er og hva du representerer. Setter vi dette i vår sammenheng betyr det at det du skriver og legger ut i form av statusoppdateringer og bilder på Facebook skaper denne medierte identiteten av hvem du er.

Problemet med dette er at det ofte er stor forskjell på de medierte historiene og sannheten (Hertzberg Kaare og Lundy 2008:119). Grunnen til det er flere. En grunn er at vi ikke vil være såkalte vanlige folk (Thumim 2008:92). Mange ser på alle andre som vanlige folk, mens de selv vil utmerke seg. En annen grunn, som helt klart har sammenheng med den første grunnen, er streben etter å oppnå kvalitet (Thumim 2008:93). Ved hjelp av en undersøkelse gjort forklarer Nancy Thumim at: *«Other participants emphasised that the quality of the process raised the value that they saw attached to their efforts (Thumim 2008:98).*

Hvis jeg tolker dette riktig og vi bruker det i vår sammenheng på Facebook vil det si at folk legger stor vekt på at desto større kvalitet og arbeid de gjør med noe, desto større verdi får det. Med andre ord, desto høyere kvalitet det bildet du la ut inneholdt, desto større verdi fikk det. Ser vi dette i sammenheng med det faktum at folk streber etter å utmerke seg og at det i tillegg ofte er stor forskjell på sannheten og medierte historier kan man trekke den konklusjonen at folk lyver ofte på Facebook for å utmerke seg mer og for å oppnå flere likes og kommentarer. Poenget med alt dette er at hvis vi ser på det i sammenheng med det vi legger ut av barneinformasjon på Facebook finner vi også en sammenheng. I følge nevnte forskning er folk kapable til å bruke barna sine for å oppnå mer anerkjennelse på Facebook, og for å flere likes. Likes på Facebook er generelt en måte å føle anerkjennelse på, og for mange fungerer en like som et klapp på skulderen (Haugseth 2013:99). Eksempelvis vil det bety at for mange mennesker er småbarn noe som er søtt og i utgangspunktet gir mange likes. Vet man dette og samtidig higer etter en drøm om et uendelig antall likes og kommentarer kan du skrive ting om barnet ditt og legge ut bilder du kanskje ikke burde lagt ut bare fordi du er ute etter flere likes. Betydningen av disse tilbakemeldingene er for mange svært betydningsfulle (Haugseth 2013:101). Det betyr ikke nødvendigvis at det du gjør når du legger ut noe slikt er en bevisst god eller dårlig handling. Det blir mer sett på som et naturlig instinkt, i og med at sosiale medier åpner for mye større rom for endringer i din sosiale

identitet enn det den gjør i andre sammenhenger som ikke er på internett, som for eksempel på jobb (Thumim 2012:155).

Jan Frode Haugseth skriver også om det som kalles medierte identiteter i sin bok *Sosiale Medier i samfunnet*. Han legger større vekt på det at i sosiale medier har man forskjellige grupper og tilhørigheter og tilpasser det de legger ut deretter (Haugseth 2013:93). Man spiller en rolle som passer den kategorien man snakker til der og da. Hvis man for eksempel er medlem av en mammagruppe på Facebook vil du da automatisk snakke mer om foreldrerollen og barna dine enn du vil i for eksempel en gruppe som er for kollegaer. Man skaper med andre ord en ønsket rolle om hvordan man vil fremstå for forskjellige grupper. Hvis en mamma da er medlem av mammagrupper på Facebook vil hun automatisk snakke mer og legge ut mer om barna sine og trolig vil det da være lettere å legge ut mer enn det man faktisk bør.

Alt i alt betyr dette at forskning viser at man kan være uforsiktige med moralen og etikken vi snakket om i forrige kapittel på bekostning av å skape en populær mediert identitet.

2.5 Hva finnes om deg på internett

Mange er av den oppfatning at hvis du skriver eller legger ut noe du angres på så kan du bare slette det. Dette stemmer ikke i mange tilfeller. Selv om du har slettet noe fra din Facebook-profil så betyr ikke det at det er borte fra internett. La oss si du for eksempel legger ut et bilde på Facebook som du senere angres på. Du sletter det etter to dager, men i løpet av de to dagene kan i teorien alle som har sett det lagret det eller kopiert det. Det betyr at selv om du har slettet det fra Facebook-profilen din er det fortsatt mange som kan ha tilgang til det.

Dette gjelder ikke bare ting du legger ut sletter nesten umiddelbart, men også den databasen av informasjon du har opparbeidet deg gjennom mange år. Veldig få tenker på eventuelle konsekvenser fremover i tid i sammenheng med det de legger ut nå (Gasser og Palfrey 2008:53). Dette er forståelig fordi de lever i nuet og er ikke i posisjon til å avgjøre hva den digitale identiteten deres vil inneholde flere år fra i dag. Selv om du skriver eller legger ut et bilde som du ser på som greit i dag så kan du ha endret mening om det om to år. Da er det dog for sent fordi det er store sjanser for at du har glemt at det finnes. John Palfrey og Urs Gasser har skrevet en bok om nettopp dette, og de kan fortelle at når en såkalt *Digital Native* (født

etter 1980) går inn i arbeidslivet er det hundrevis, og kanskje tusenvis av digitale filer om han eller henne rundt på nettet i forskjellige hender (Gasser og Palfrey 2008:54).

En annen grunn til at du sannsynligvis ikke er klar over all informasjonen som finnes om deg og det du har delt opp gjennom årene er at sosiale medier ofte endrer personverninnstillingene sine (Gasser og Palfrey 2008:58). Hvis man ikke jevnlig oppdaterer seg på dette kan man umulig være klar over alle rettighetene de har. Dette er en av grunnene til at du kan finne et bilde av deg eller noe du har lagt ut på Google flere år etter at du la det ut, og uten at det er meningen at det skal finnes. En annen grunn er at det rett som det er oppstår enten tekniske eller menneskelige feil på sosiale medier og internett generelt. Selskaper og nettsteder kan ved et uhell eller en tekniske feil gi ut opplysninger om deg som i utgangspunktet skal være private. I Februar 2005 ble et selskap som heter ChoicePoint tvunget til å fortelle 100,000 mennesker at de ved en feil hadde gitt ut private opplysninger om de (Gasser og Palfrey 2008:59). Det rare var at ChoicePoint var et selskap nesten ingen hadde hørt om. Det var nemlig et selskap som samlet inn offentlige opplysninger om deg i det skjulte fra forskjellige steder for så å selge de til private selskaper. Dette gjøres så disse private selskapene skulle finne ut hva slags klær du likte eller hva slags musikk du hørte på, og dermed lettere kunne gi deg gode tilbud på nøyaktig dette. I denne sammenhengen hadde ChoicePoint ved et uhell solgt disse opplysningene til svindlere og over 800 personer ble ofre for identitetstyveri. I et annet eksempel viste det seg at den Britiske regjeringen mistet kontrollen over 7.25 millioner menneskers personlige informasjon, blant annet navn på alle barn og foreldre som hadde søkt om barnetrygd, fødselsdato, adresser, personnummer og kontonummer (Gasser og Palfrey 2008:61).

En tredje grunn som gjør at du ikke er klar over all informasjonen som finnes om deg er at mye av det som finnes om deg faktisk er lagt ut av andre (Gasser og Palfrey 2008:58). Selv om både åndsverkloven og personopplysningsloven klart slår fast at du ikke har lov å legge ut bilder og personlig informasjon om andre uten tillatelse hender det at disse lovene brytes, både bevisst og ubevisst.

Poenget med det hele er at det finnes mye mer informasjon om deg ute på nettet enn du er klar over, noe som betyr at du bør være ekstra bevisst på hva du legger ut. Se for deg at alle bilder du noen gang har lagt ut på internett samles på et sted. Du vil garantert finne noen bilder du

skulle ønske du ikke hadde lagt ut. Hvis du i tillegg legger til alle bilder som har blitt lagt ut av deg via andre vil du garantert finne enda flere.

2.6 En ny internettgenerasjon

Dette kapittelet vil ta for seg det som kan ses på som den nye internettgenerasjonen og ta for seg to forskjellige aspekter ved det. Det ene aspektet ved den nye internettgenerasjonen er for oss voksne, og det andre aspektet er for barn. Jeg skal forklare nærmere hva jeg mener. Det er ingen tvil om at barna våre vokser opp i en annen generasjon enn det vi gjorde. I dag har de datamaskiner på skolen og hele åtte av ti barnehager bruker pc eller nettbrett i lek og læring (Bjørkeng 2011:21). Det er heller ikke uvanlig å se barn underholdes av et nettbrett, en mobiltelefon eller en datamaskin. For eksempel er det kun fire prosent av alle 9-16-åringer som sier de aldri spiller, de bruker i snitt to timer hver dag på nettet og over halvparten av de har en egen pc (Bjørkeng 2011:19). Jeg har selv en sønn som elsker å bruke iPad. Han er ikke engang to år gammel og er nesten flinkere på iPad enn min mor som har hatt sin i 2,5 år. Selv er jeg «bare» 25 år, men da jeg gikk på ungdomskolen og videregående skole var verken mobil, nettbrett eller datamaskin tillatt i klasserommet, og vi brukte notatblokker og kulepenn til å notere med. Jeg husker godt den første iPaden ble lansert og hvor sikre alle var på at det skulle de i hvert fall ikke ha, før de etter noen år kjøpte en likevel. Det er ingen tvil om at barna våre vokser opp i en annen generasjonen enn det vi gjorde, og alt tyder på at de vil være kjent med både internett og hva internett fører med seg i mye tidligere alder enn det vi var. Om det er positivt eller negativt kommer jeg tilbake til.

Jeg mener at det allerede finnes en ny internettgenerasjon i dag, og det er de fleste av oss voksne. En undersøkelse gjort i Storbritannia i 2011 viser at 44% av alle som brukte internett var det de kalte «next-generation-users» (Blank og Dutton 2013:124). Dette ble ikke definert av alder, men av måten de brukte internett på. Faktisk viste undersøkelsen at alder ikke hadde så mye å si, og at denne generasjonen var spredt over forskjellige aldre. De brukte nettbrett, mobil og andre plattformer som gjorde at de hadde tilgang til internett når som helst og hvor som helst. Dette gjør at man får mye lettere tilgang til Facebook og det blir dermed mye lettere å legge ut ting. Før Facebook og andre sosiale medier kom til de mobile plattformene var det komplisert å legge ut et bilde. I hvert fall i forhold til nå. La oss si man skulle legge ut et bilde av sønnen sin som lekte på lekeplassen. Tidligere måtte man ta bilde med kamera og føre det over på datamaskinen før man kunne legge det ut på Facebook. I dag kan man ta

bilde med mobilen og legge det ut på Facebook i løpet av 30 sekunder etter at bildet er tatt. Poenget er at før var det lettere å være oppmerksomme på om det var noe feil med bildet, eller om det var noe som gjorde at det ikke burde bli lagt ut. For det første gikk det sannsynligvis et par timer før man fikk lagt ut bilde, noe som gjorde at situasjonen kunne synke litt inn og man fikk en ny mulighet til å tenke over om det faktisk er noe man bør legge ut. I tillegg fikk man sett bilde skikkelig på en stor skjerm, noe som gjorde det lettere å legge merke til detaljer på bildet som gjorde at det ikke burde bli lagt ut, som for eksempel snørr hengende ut av nesa. I dag legger man ut et bilde i hetens øyeblikk uten å tenke noe mer over det før man kanskje kommer hjem. Da er det dog for sent, fordi du har allerede lagt det ut og sjansen er stor for at mange allerede har sett det. I tillegg ser du ikke bilde like godt på den lille mobilskjermen som på en datamaskinen, noe som gjør at du enkelt kan overse enkelte detaljer.

Undersøkelsen viste for øvrig at internettbruken generelt hadde økt med den nye internettgenerasjonen (Blank og Dutton 2013:129). Med andre ord, den nye internettgenerasjonen gjør tilgjengeligheten og enkelheten til det å legge ut noe ekstremt stor, noe som betyr at man må være ekstra påpasselig. At delingen øker på grunn av at tilgjengeligheten er enklere er også noe Jan Frode Haugseth bekrefter i sin bok *Sosiale medier i samfunnet* (Haugseth 2013:15). Haugseth skriver blant annet at: «Grensen mellom det personlige og det offentlige er forskjøvet og i noen tilfeller utvisket.» som en konsekvens av sosiale mediers tilgjengelighet på grunn av den nye teknologien (ibid).

Denne internettgenerasjonen er den jeg mener med den voksnes nye internettgenerasjon. Den gjør at vi må være ekstra oppmerksomme på hva vi deler og legger ut, fordi mulighetene er så mye større. Hva vil dette si for barna våre og deres internettgenerasjon? Jeg håper at en av de positive tingene med barnas nye internettgenerasjon er at de i tillegg til å lære alt om internett og sosiale medier lærer seg alt om farene ved det. De vil uten tvil ha mye mer erfaring og eksempler når det kommer til farer ved sosiale medier, og hva som kan skje når man er uforsiktig. Tidligere forskning viser også at unge som bruker mye tid på Facebook deler mer personlig informasjon enn det som ble gjort tidligere, men at de er bevisste på det, er klar over hva de legger ut, og ikke minst farene ved det (Gasser og Palfrey 2008:27). Derfor er det en grunn til å tro at selv om internett blir mer tilgjengelig og mer brukt av den nye internettgenerasjonen så er de desto mer forsiktige, fordi de er klar over alle farene ved det.

En annen positiv ting med en ny internettgenerasjon er utdanning. I følge en undersøkelse gjort ved Pew Research Center vil generasjonen som er født mellom 1980 og 1999 bli den mest velutdannede generasjonen i amerikansk historie (Carroll og Romano 2011:25). Dette er mye takket være internett og den nye teknologien. De kaller for øvrig den generasjonen for «Millennials», mens de som er født mellom 2000 og frem til i dag kalles «Digital Natives». Også norske undersøkelser viser direkte pedagogisk effekt på grunn av ny teknologi. En studie gjort på videregående nivå på såkalt grammatikalske spill viste at de som brukte disse spillene økte sin score med 39%, mens de som fikk tradisjonell undervisning økte med 27% (Bjørkeng 2011:22). Disse spillene gikk ut på at i stedet for å skyte ned for eksempel romvesener så skøyt man ned subjekt og predikativ i setninger som gikk over skjermen. 100% av elevene svarte også at det var gøy å jobbe på denne måten. Det er med andre ord grunn til å tro at både læring og utdanning bedres ved bruk av teknologiske hjelpemidler.

2.7 Får barna det personvernet de trenger på sosiale medier?

Et viktig spørsmål i sammenheng temaet mitt er om det faktisk legges ut mye som går over grensen, og om barna får det personvernet de har behov for på sosiale medier. Dette vil jeg også komme tilbake til når jeg presenterer resultatene fra forskningen, men det har likevel en plass i tidligere forskning. Det er for eksempel skrevet flere masteroppgaver om nettopp dette, både ved det juridiske fakultet og institutt for medier og kommunikasjon. Jeg har derfor tenkt å gå litt nærmere inn i noen av de for å se hva de har funnet ut.

En masteroppgave skrevet i 2014 av Nina Tøgersen Allstrin forsker rundt hvilken rettslig beskyttelse barn har mot at foreldre offentliggjør personlig informasjon om de på sosiale medier, og om denne beskyttelsen er god nok (Allstrin 2014:4). Generelt gjelder den personlige informasjonen Allstrin nevner det samme som gjelder for meg i min oppgave. Allstrin går inn på flere forskjellige lover som tar for seg barnas rett, blant annet personopplysningsloven og barneloven. Hun konkluderer med at barnas rettsstilling ikke er sterk nok, verken i personopplysningsloven eller i barneloven (Allstrin 2014:52). Dette begrunnes med at selv om lovene gir begrensinger og veiledninger på hva man ikke kan legge ut om barn er det fortsatt mulig å krenke barn på sosiale medier. Lovene er altså ikke gode og tydelige nok. Allstrin forteller for øvrig også at foreldre generelt er lite bevisste på at man er lovpålagt til å innhente samtykke fra sine barn før man legger ut noe om de på sosiale medier.

En annen masteroppgave som problematiserer rundt det samme kommer til en lignende konklusjon (Grønvold 2012:33). Hun skriver at barn er vernet mot de groveste overtrampene for offentliggjøring av personvern, men at reglene ikke er gode nok for å verne om barnas personvern på generell basis. Også en tredje oppgave kommer med samme konklusjon (Madssen 2013:52). Den tredje oppgaven påpeker at vi i dag lever i et digitalt samfunn som stadig er i forandring, og at det derfor er viktig for norske myndigheter å følge denne utviklingen tett og jevnlig revidere de aktuelle lovene.

2.8 Tendenser ved tidligere forskning

Det er helt klart noen tendenser ved tidligere forskning på området. En ting som er tydelig, og som nevnes i mange bøker, er at spørsmålet om hva som er greit å legge ut og ikke er en stor debatt. Ikke bare i sammenheng med hva man kan legge ut av barnerelatert informasjon, men generelt. Noe av problematikken dreier seg om at det er mange forskjellige preferanser på hva man ser på som personvern. Det noen ser på som alt for privat kan for andre være anonymt. Det gjør at uenigheten om hva man kan legge ut og ikke er stor. Noen, som Jan Frode Haugseth, mener vi bør være forholdsvis tolerante med folks ønsker om hva de vil legge ut. Andre, som T.V. Reed mener at personvernet uansett har fått en kraftig smell. Etikk og moral er i den sammenheng noen av de viktigste egenskapene våre når det kommer til å avgjøre hva vi kan legge ut og ikke.

Den viktigste teoridelen vil jeg si er heftet *I beste mening* som ble gitt ut av Datatilsynet for å veilede rundt dette temaet. Her er også etikk og moral viktige begreper, sammen med det å tenke over hva som er grunnen til å legge ut noe, og om dette er noe du fortsatt kan stå inne for å ha lagt ut 10 år senere når barnet er mye eldre (Datatilsynet 2014). Hftet er gitt ut av folk som jobber med temaet hver dag og har mye erfaring rundt det. Ved å i tillegg få innspill fra barneombudet og KRIPOS har de en enorm kompetanse for å uttale seg om hva som er lurt og ikke.

Det ble gjort tydelig at medierte identiteter er populært å skape på sosiale medier. Det å lage en ønsket rolle for å oppnå anerkjennelse er både naturlig og vanlig, noe som er en av årsakene til at vi legger ut for mye om barna våre. Vi bruker de for å oppnå anerkjennelse og likes uten å tenke på barnas beste. Vi ble også gjort klare over at både vi og barna våre er i en

ny internettgenerasjon. Dette fører til at vi deler mer enn før fordi det er lettere å dele, noe som igjen fører til at det er vanskeligere å tenke seg godt om før man legger ut noe.

3 Metode

3.1 Kort om metode

Hvordan man skal gå frem for å forske på en problemstilling er avhengig av de forestillingene du har om verden (Ryen 2002:10). I tillegg trenger du en teori om hvordan du søker mer kunnskap om denne verdenen. Dette kan konkretiseres ved hjelp av modeller eller metodologier, og det er her metode kommer inn. Hver modell inneholder et utvalg av metoder, og det er metodene som gir forskeren råd om hvordan man bør samle inn data. Metodene sier også hvordan man skal bearbeide og analysere dataen med utgangspunkt i problemstillingen. Å velge riktig metode er med andre ord essensielt i en masteroppgave. Det er metoden du velger som avgjør hva slags informasjon du får ut av forskningen din. Sånn sett er hele oppgaven din avhengig av å velge riktig metode. Hvis du velger feil metode risikerer du å ikke få den informasjonen du er ute etter når du gjennomfører metoden og får igjen ikke gitt et godt svar på problemstillingen din. Hva slags metode du skal velge avhenger derfor av hva slags problemstilling du har (Ryen 2002:73).

3.2 Valg av metode

For å gi en best mulig svar på min problemstilling og løse oppgaven så godt som mulig har jeg bestemt meg for å bruke kvalitative intervjuer som min metode. Dette kommer av flere grunner. En grunn er at jeg studerer på mange måter internett, og her er det en stor fordel å ha en metode med rom for mye kreativ tenking (Hine 2009:17). Kreativ tenking er en fordel fordi internett er stort og inneholder mye informasjon, og er derfor vanskelig å forholde seg til. Da er det lettere å bruke kvalitative metoder hvor man kan gå litt mer i dybden fremfor for eksempel et spørreskjema. Hovedgrunnen er dog at jeg føler denne metoden passer best til min problemstilling.

"The qualitative research interview attempts to understand the world from the subjects' point of view, to unfold the meaning of their experiences, to uncover their lived world prior to scientific explanations" (Brinkmann og Kvale 2009:1)

Ved å gjøre kvalitative intervjuer er man ute etter å forstå verden ut i fra noen andres synspunkt, og å få forskjellige meninger som de har fått ut i fra sine erfaringer. Intervjuet ses også på som en egnet metode for å skaffe autentisk eller ekte kunnskap (Ryen 2002:16). I

tillegg hevder kvalitative forskere at man kan få tak i en dypere forståelse av sosiale fenomener enn det man kan få fra kvantitative data. Dette er meget aktuelt for meg. Kvalitative intervjuer er også optimalt fordi man kan stille oppfølgingsspørsmål til hver enkelt informant og dermed få akkurat den informasjonen man er ute etter (Brinkmann og Kvale 2009:130).

Et viktig spørsmål som må besvares når man skal gjennomføre kvalitative intervjuer er hvem man skal intervju og hvordan man skal få tak i de. Det første man må gjøre er å velge hva som er universet ditt. Det betyr å finne ut av hvem som er aktuelle informanter (Ryen 2002:85). Kan hele befolkningen være med på intervjuet ditt eller har du begrensninger som gjør at det bare er deler av befolkningen du kan intervju? Det som er viktig å huske på her er at det er de du velger ut som kommer til å gi deg all informasjonen du baserer forskningen din på. Det er derfor viktig at utvalget ditt består av folk som faktisk kan svare på det du undersøker (Ryen 2002:79). Det ville for eksempel for meg vært meningsløst å intervju en 70 år gammel mann som aldri har hørt om Facebook. Det første jeg sørget for før jeg avtalte intervjuer med noen var derfor om vedkommende hadde Facebook. Jeg tok også et valg om at alle informantene skulle være over 18 år, slik at jeg slapp etiske problemer som følger med intervjuer av barn. Utover dette konkluderte jeg med at jeg ikke hadde flere preferanser på hvem som skulle være informanter, noe som gjorde utvalget mitt til alle over 18 år som hadde en Facebook-profil.

Måten jeg fikk tak i informanter på var å skrive en kort, men tydelig invitasjon hvor jeg presenterte hva jeg forsket på og at jeg i den anledning søkte personer til et intervju. Slike skriftlige informasjonsbrev noe som skal gjøres før man gjennomfører kvalitative intervjuer (Ryen 2002:83). Invitasjonen delte jeg på sosiale medier og fikk andre til å dele den videre så mye som mulig. Jeg ba de som var interesserte om å ta kontakt med meg for å få mer informasjon. De som gjorde det sendte jeg et kort informasjonsskriv hvor det sto mer informasjon om oppgaven, om personvern og om anonymisering. Deretter ba jeg de om å komme med forslag til tid og sted for intervju hvis de fortsatt var interessert. På forhånd hadde jeg selvfølgelig meldt inn forskningsprosjektet mitt til NSD slik man skal ved oppgaver som dette (NSD 2015a).

Etter å ha gjennomført en god del intervjuer fant jeg ut at mange var restriktive til det de delte rundt sine egne barn. Dette var for såvidt greit nok, og ikke noe jeg kunne kontrollere i og med at jeg valgte tilfeldige personer. Hvis det var sånn at nesten alle av de jeg intervjuet var restriktive så regnet jeg med at det var en generell holdning som gjaldt hos folk flest. På en annen side hadde jeg lyst til å snakke med folk som ikke var like restriktive. Det ville være interessant å finne ut hva de synes om temaet. Hvorfor var ikke de like restriktive? Hvorfor var ikke de redde for å legge ut bilder av barna sine på nett? Har de tenkt ordentlig rundt temaet, og i så fall, hva er det som gjør at de er såpass komfortable med å legge ut bilder av barna sine på nett i motsetning til de fleste jeg intervjuet?

Dette var en medvirkende faktor til at jeg etter hvert bestemte meg for en ny fremgangsmåte når det kom til å velge informanter. Jeg bestemte meg for å kontakte mamma- og pappabloggere for å prøve å få deres syn rundt temaet. Mamma- og pappabloggere er personer som blogger om sine liv med småbarn, og de fleste deler både bilder og annen informasjon jevnlig på internett. Med andre ord, de har tatt et standpunkt som sier at de synes det er greit å dele bilder og en del annen informasjon om barna på nettet. I og med at de jeg allerede hadde snakket med stort sett var restriktive ville det derfor være ekstra spennende å høre hva bloggere hadde å si om temaet. Jeg regnet med at bloggerne hadde tenkt godt gjennom temaet flere ganger tidligere slik at de sannsynligvis hadde mange tanker rundt det. Dette viste seg å være en god idé og jeg endte opp med å få mye verdifull informasjon, samt interessante synspunkter som jeg ikke hadde tidligere.

Valget om å legge til intervju med bloggere gjorde at disposisjonen ble påvirket. Mange steder vil den samme teorien og informasjonen gjelde for både intervjuene med bloggerne og de andre kvalitative intervjuene, mens noen steder vil det være lurt å dele opp kapittelet i to. Grunnen til det er at intervjuene ble gjennomført på to ganske forskjellige måter. Kapitler som inneholder mye forskjellig informasjon om bloggerne og de andre intervjuene vil derfor deles opp i to. Den ene delen vil jeg kalle *kvalitative dybdeintervjuer*, og den andre delen vil jeg kalle *intervju med bloggere*. Eksempler på kapitler som vil bli delt inn i to er hvordan jeg planla intervjuene, selve intervjuprosessen, behandling av data og analyse.

Selv om jeg hadde bestemt meg for å bruke kvalitative intervjuer som min metode var ikke alle metodespørsmålene besvart. Det finnes mange forskjellige typer kvalitative intervjuer, og

det gjelder å velge riktig for å få mest og best mulig informasjon. Det finnes for eksempel eliteintervjuer, fokusgruppeintervjuer, individuelle dybdeintervjuer eller intervjuer med barn. Hvilken metode man velger avhenger blant annet av hva slags informasjon du er ute etter og hvem du intervjuer (Brinkmann og Kvale 2009:143).

Jeg valgte å ha individuelle kvalitative dybdeintervjuer, ansikt til ansikt. Hovedgrunnen til at jeg valgte bort for eksempel gruppeintervjuer fremfor individuelle intervjuer er at temaet jeg forsker på kan av mange sees på som sensitivt og kontroversielt. Hvis jeg hadde valgt gruppeintervjuer kunne det gjort at mange av deltakerne ikke hadde turt å si de oppriktige meningene sine i frykt for å være for kontroversiell (Schrøder m.fl 2003:153). Ved å ha individuelle intervjuer eliminerer man dette og jeg fikk forhåpentligvis alle informanternes oppriktige meninger.

En god måte å gjennomføre kvalitative intervjuer på er å bruke en plan bestående av sju steg (Brinkmann og Kvale 2009:102). Disse sju stegene er som følger:

1. Tematisering - Finn formålet med forskningen. Hva og hvorfor bør være definert før man begynner med hvordan.
2. Design - Planlegg hele intervjuprosessen fra start til mål før man begynner med intervjuene, inkludert disse sju stegene, at man har nok kunnskap om temaet, etiske problemer, annen problematikk osv.
3. Intervjuet - Gjennomføringen av selve intervjuet. Det er viktig med en god intervjuguide og å være objektiv under intervjuet både i forholdet til temaet og personen du intervjuer.
4. Transkribering - Gjør klar intervjuet til analyse. Et eksempel på dette kan være å overføre et intervju fra opptak på mobiltelefon eller en slags opptaker til skrevet tekst.
5. Analyse - Her må man bestemme seg for hvordan man skal analysere intervjuet. Dette gjøres ved å finne den informasjonen som er relevant for deg i forhold til det du forsker på og problemstilling.
6. Verifisering - Dette steget består av å gå gjennom validitet, reliabilitet og generalisering.
7. Rapport og funn - Presenter funnene dine så lett som mulig, men pass på at de fortsatt lever opp til visse kriterier. Pass også på de etiske utfordringene.

Dette var syv steg jeg fulgte så godt jeg kunne gjennom hele intervjuprosessen fordi jeg aldri hadde gjennomført intervjuer før, og de viste seg å være til stor hjelp.

3.3 Planlegging

3.3.1 Kvalitative dybdeintervjuer

Selv om jeg nå hadde funnet ut mer om hvordan jeg skulle gjennomføre intervjuene var det fortsatt mange spørsmål som manglet svar. En ting som ble bestemt tidlig var at intervjuene skulle bli tatt opp ved hjelp av en lydopptaker. Dette valget var enkelt og ble gjort for å sikre at jeg til enhver tid ville ha tilgang til alt som ble sagt i intervjuene for å ikke gå glipp av noe, misforstå noe, huske feil eller andre ting som kan gå galt når man ikke har lydopptak (Ryen 2002:110). Man kan også lære noe av sin egen intervjueteknikk når man lytter på opptaket i ettertid. En annen fordel ved å bruke lydopptak er at den som intervjuer kan ha fullt fokus på selve intervjuet fordi han slipper å notere underveis (Brinkmann og Kvale 2009:179).

Et annet viktig spørsmål var hvor intervjuene skulle gjennomføres. Det er en stor fordel å gjennomføre intervjuene et sted hvor informantene føler seg trygge (Schrøder m.fl 2003:150). Dette gjør at informantene føler seg mer komfortable under intervjuet og øker muligheten for gode svar. Derfor informerte jeg tydelig i invitasjonen jeg sendte ut på sosiale medier at jeg var meget fleksibel i forhold til sted å intervju på. Jeg foreslo en kafé, hjemmebesøk hos intervjuobjektet eller besøk på jobb eller skole. Det var også disse stedene som var mest aktuelle for informantene og jeg gjennomførte ett intervju på kafé, ett på skolen og tre intervjuer hjemme hos intervjuobjektet. I tillegg kom selvfølgelig de fem intervjuene jeg gjorde på Blindern. Dette så ut til å fungere bra både for meg og intervjuobjektet. Jeg bekymret meg litt på forhånd for at støy kunne bli et problem på for eksempel en kafé, særlig med tanke på lydopptak, men det ble heldigvis ikke noe problem.

Neste spørsmål var hvor lenge intervjuene skulle vare. Her var det flere ting å tenke på. Jeg skulle gjennomføre dybdeintervjuer, noe som vil si at intervjuene kom til å vare en liten stund. Jeg måtte også ta hensyn til at folk gjorde dette frivillig og tenke på at desto lengre intervjuet varte desto større var muligheten for at folk sa nei. Jeg laget derfor en intervjuguide som var tilpasset til et intervju på ca 30 minutter og presiserte dette både i mitt informasjonsskriv og invitasjoner jeg lagde til informantene. Dette viste seg å stemme ganske presist med de faktiske intervjuene og de fleste intervjuene varte i ca 30 minutter. Noen varte

litt kortere, men de fleste varte faktisk litt lengre, noe som bare var en fordel for meg fordi det ga meg mer informasjon og tydet på at intervjuet gikk bra.

En annen ting som måtte besvares var når skal intervjuene gjennomføres? Her var jeg også fleksibel og lot intervjuobjektene bestemme dette 100%. Dette gjorde jeg for å øke sjansen til at intervjuobjektene skulle svare ja. Det endte med at intervjuene ble gjort på litt forskjellige tider. De fleste var på dagtid på ukedager, men noen var også på kveldstid.

Et siste spørsmål jeg måtte finne ut av var hvor mange jeg skulle intervju. Når det kommer til antall personer å intervju er det vanskelig å vite et eksakt antall, fordi man vet ikke hva slags informasjon man får av hver enkelt. "Intervju så mange du trenger for å finne ut hva du trenger å vite" (Brinkmann og Kvale 2009:113). Brinkmann og Kvale forteller derimot at det er vanlig å intervju 15 personer pluss minus 10 personer avhengig av hva slags intervju man har, hva man forsker på og forskerens tid og ressurser (Brinkmann og Kvale 2009:113). Jeg satte meg derfor et mål om at jeg ville forsøke å intervju 15 personer.

Det viste seg derimot at det var vanskelig å få tak i folk å intervju. Tre uker etter at jeg hadde delt invitasjonen på sosiale medier hadde jeg gjort fem intervjuer. Jeg manglet altså hele 2/3 hvis jeg skulle intervju 15 stykker, og måtte derfor komme på noe annet for å få tak i folk. Jeg vurderte forskjellige ting. Det første jeg tenkte på var å spørre folk som satt på kafé om de hadde interesse av å være med på et intervju. Jeg satt selv ofte og arbeidet med masteroppgaven på kafé, så jeg visste hva slags miljø det var der og at det stort sett alltid var folk man kunne spørre. Jeg bestemte meg for å gjøre et forsøk og spurte fire stykker. Jeg presenterte meg selv og min oppgave, men fikk dessverre avslag på alle forespørslene. Tre av de hadde ikke tid, mens den fjerde ikke hadde lyst. Etter det fjerde avslaget fant jeg ut at jeg måtte igjen endre fremgangsmåte.

Den neste fremgangsmåten viste seg å være mer effektiv. Jeg hadde en teori om at ved å spørre felles studenter om intervju var sjansen større for å få et positivt svar, fordi de kunne sette seg inn i min situasjon og vite hvor mye et intervju betød for meg. Jeg valgte meg derfor ut en stor kantine på Blindern hvor jeg på forhånd visste at det var god plass og at folk ofte satt alene og enten spiste eller jobbet, og begynte å spørre folk. Noen sa selvfølgelig nei, men heldigvis var det flere som sa ja. Jeg endte opp med å intervju fem stykker på Blindern og

endte opp med til sammen 10 informanter. Det var her avgjørelsen om å involvere foreldrebloggerne ble tatt.

3.3.2 Intervju av bloggere

Å intervju bloggere var en idé jeg fikk forholdsvis sent i masteroppgaven. Jeg hadde allerede skrevet en god del og gjennomført mange intervjuer. Idéen kom som sagt både fordi jeg ville ha noen som var mindre restriktive rundt temaet i tillegg til at jeg trengte flere informanter. Problemet var derimot jeg begynte å få dårlig tid, spesielt hvis jeg skulle begynne å avtale, gjennomføre, transkribere, analysere og diskutere nye intervjuer. Av erfaring fra de tidligere intervjuene visste jeg at dette kom til å ta for lang tid. Jeg kjente heller ingen aktuelle bloggere og basert på de tidligere intervjuene jeg hadde gjort så konkluderte jeg med at det ville bli vanskelig å få mange bloggere til å stille opp på intervju.

Jeg bestemte meg derfor for å finne en annen måte å snakke med bloggere på. Det første jeg gjorde var å bestemme meg for at intervjuene skulle gjennomføres via e-post. Selv om det er noen ulemper ved å gjøre intervjuer på e-post er det også flere fordeler. Det tar for eksempel mye kortere tid, det er ingen geografiske begrensninger, man slipper transkribering i og med at man får alle svarene skriftlig og det gir informanten bedre tid på å gi et godt svar på eventuelt vanskelige spørsmål (Ryen 2002:253). Jeg beregnet også sjansen for at folk ville svare ja som mye større hvis de bare måtte svare på en e-post sammenlignet med at de måtte møte meg direkte.

Da dette var klart gjenstod det å finne ut av hvem jeg skulle kontakte. Universet bestod av foreldreblogger, men utover dette hadde jeg ingen preferanser. Jeg kjente i utgangspunktet ikke til så mange bloggere og visste naturlig nok ikke hvem som eventuelt ville være positive til et intervju. Måten jeg gikk frem på for å løse dette var at jeg fant en liste over 20 av de mest populære foreldrebloggerne i året som gikk og kontaktet de. Jeg ville virke seriøs og ordentlig slik at de skjønnte at svarene de eventuelt kom til å gi var til et seriøst forskningsprosjekt og ikke til en sladreavis. Jeg ville heller ikke virke for frempå med å sende en lang liste med spørsmål i første e-post i frykt for at de ikke tok seg bryet med å svare. Jeg sendte derfor en kort e-post hvor jeg presenterte meg selv, hva jeg drev med og mitt prosjekt. Jeg skrev deretter at det ville være spennende å høre deres synspunkter fordi det var et så aktuelt tema for de, og spurte om de hadde mulighet til å svare på en liste med noen spørsmål

rundt dette temaet. Denne e-posten ble dermed sendt til 18 av de 20 finalistene. De to resterende fant jeg dessverre ikke noe kontaktinfo på. Jeg fikk for øvrig svar av 12 stykker, noe jeg kommer tilbake til.

3.4 Intervjuguiden

3.4.1 Kvalitative dybdeintervjuer

De fleste forskere er enige i at man bør bruke en intervjuguide, selv om de er uenige om i hvor stor grad (Ryen 2002:97). Det finnes med andre ord flere former for intervjuguide. Jeg bestemte meg for å lage en såkalt semi-strukturert intervjuguide. Dette betyr at man har en liste med temaer man skal gjennom, samt forslag til spørsmål (Brinkmann og Kvale 2009:130). Man har derimot ikke fastsatt rekkefølgen på spørsmålene eller den konkrete formuleringen av de. Det åpner for at den som intervjuer kan stille spørsmål ut i fra hvilken retning intervjuet tar og hva informanten svarer. Denne beskrivelsen var noe som passet meg. Jeg visste derimot ikke hvordan jeg skulle lage den. Jeg hadde ingen erfaring med dette tidligere og var usikker på hvor jeg skulle starte. Heldigvis finnes det mye teori på området. Anne Ryen anbefaler for eksempel at man bør lage intervjuguiden parallelt med gjennomgangen av tidligere forskning (Ryen 2002:74). Dette gjør at man blir mer bevisst på temaet og hvilke spørsmål man faktisk trenger å stille. En annen naturlig ting å lure på er hvilke spørsmål man skal stille. Anne Ryen forteller videre at det er vanlig å begynne med noen dagligdagse temaer eller noe informanten virker å være interessert i (Ryen 2002:100). Dette gjøres for at informanten skal bli tryggere og mer komfortabel både i situasjonen og på deg som intervjuer. Eksempler på slike spørsmål vil være om informanten kan fortelle litt om seg selv og biografiske data, som å spørre litt om familien, bosted, yrke, barn og slike ting. Nøyaktig hva man vil inkludere her avhenger av problemstillingen i oppgaven.

Etter at åpningen er unnagjort går man inn i en hoveddel. Det sentrale her, spesielt hvis man har en semi-strukturert intervjuguide, er å la informanten snakke mest mulig (Ryen 2002:102). Det er viktig at man verken stiller ledende spørsmål eller på noen annen måte leder informanten inn mot et svar. Et annet godt tips er å bruke oppfølgingsspørsmål. Det gjør både at du kan få mer utfyllende informasjon om ting informanten sier og man får mer flyt i samtalen. Et siste tips Ryen kommer med er å være klar over det hun kaller inntryksstyring (Ryen 2002:105). Det betyr om det er spesifikke temaer informanten unngår, misforståelser, noe informanten ikke skjønner og lignende. Man bør i denne sammenheng ha en viss

tålmodighet fordi informanten har en tendens til å fortelle en historie før de kommer tilbake til temaet, men glir de for langt vekk anbefales det å lede de forsiktig tilbake.

Når man kommer til avslutningen bør den minne om åpningen (Ryen 2002:109). Man bør lage en positiv slutt og ikke stille kontroversielle spørsmål. Det anbefales også at man oppsummerer det man ser på som hovedpoengene i intervjuet slik at informanten får mulighet til å bekrefte om du har forstått det riktig eller eventuelt presisere ting du har misforstått.

Etter en del prøving og feiling fikk jeg til slutt laget et utkast til en intervjuguide jeg var fornøyd med. Det skulle vise seg at det var bra det bare var et førsteutkast, og det ble endret en god del før det ble til den ferdige intervjuguiden jeg brukte i intervjuene. Det var blant annet her jeg fant ut hvor god hjelp det var i pilotintervjuer, noe som hjalp både meg og intervjuguiden min. Da tiden var inne for det første intervjuet følte jeg at jeg hadde en god intervjuguide som ga meg de riktige svarene, noe som delvis stemte. Jeg fikk mye verdifull informasjon, men jeg var fortsatt ikke helt fornøyd. Jeg valgte derfor å gjøre noen små endringer mellom hvert av de første tre intervjuene før jeg ble helt fornøyd. Etter dette brukte jeg tilnærmet lik den samme intervjuguiden for resten av intervjuene.

Det er verdt å nevne at jeg brukte to forskjellige intervjuguides. Én for de jeg intervjuet som hadde barn selv og en annen for de som ikke hadde barn. Jeg intervjuet for øvrig syv personer med barn og tre uten barn, hvorav syv var kvinner og tre var menn. Grunnen til at jeg brukte to intervjuguides var at de hadde forskjellige utgangspunkt rundt temaet. De som hadde barn fra før kunne jeg stille spørsmål som gikk spesifikt på det, som for eksempel om de la ut bilder av barna sine og hvilke tanker de hadde rundt det. De som ikke hadde barn kunne jeg selvfølgelig ikke stille de samme spørsmålene, men jeg kunne heller spørre om hva de tenkte om folk som delte bilder av barna sine på sosiale medier, og hvilket forhold de hadde til det. Intervjuguiden hadde samme mal og alle temaene gikk på det samme, men selve spørsmålene ble formulert annerledes.

3.4.2 Intervju av bloggere

Da jeg laget intervjuguiden til bloggerne måtte jeg tenke annerledes enn da jeg lagde intervjuguiden til de kvalitative intervjuene. For det første visste jeg allerede at de var komfortable med å legge ut bilder og informasjon av barna sine på nettet for mange lesere.

Poenget med å spørre om de la ut bilder av barna sine på sosiale medier eller på internettet var derfor borte. Jeg kunne heller ikke bruke den samme formen som i de andre intervjuene. Tidligere brukte jeg en semi-strukturert intervjuguide, noe som gjorde at det ikke var så mange konkrete spørsmål, men heller en liste med temaer og tips til spørsmål. Bloggerne måtte naturligvis ha noe mer spesifikt, så jeg laget en variant av intervjuguiden jeg allerede hadde hvor jeg trakk ut det jeg mente var mest relevant og lagde spesifikke spørsmål rundt dette. Spørsmålene dreide seg om hva de tenkte rundt temaet, hvorfor de var så komfortable som de var med å legge ut det de gjorde og selvfølgelig om grenser de hadde på hva de la ut.

En annen ting jeg måtte være obs på var at jeg hadde ikke samme anledning til oppfølgingsspørsmål som jeg hadde i de kvalitative intervjuene. Jeg måtte derfor prøve å dekke ethvert aspekt ved spørsmålet slik at de fikk gitt et så godt svar som mulig uten at jeg måtte stille oppfølgingsspørsmål. Det var en liten utfordring, men gikk bra. De fleste sa riktig nok at jeg bare måtte ta kontakt igjen hvis det var noe jeg lurte på eller hvis jeg hadde noen oppfølgingsspørsmål, noe jeg benyttet meg av.

I forespørselen til bloggerne skrev jeg at det ikke skulle være for mange spørsmål. Dette gjorde jeg fordi jeg fryktet at mange ville svare nei hvis jeg hadde for mange spørsmål. Jeg valgte derfor å begrense meg til 10 spørsmål. Treningen fra å lage intervjuguiden til de kvalitative intervjuene viste seg her å være verdifull, og jeg klarte å lage en liste med 10 spørsmål som dekte de fleste aspekter. Alt i alt var jeg godt fornøyd med alle intervjuguidene jeg laget og fikk all informasjon jeg trengte ut av de.

3.5 Pilotintervjuer

Det er alltid anbefalt å gjennomføre pilotintervjuer før kvalitative intervjuer (Schrøder m.fl 2003:163). Det er hovedsakelig to grunner til dette. For det første får man testet seg selv i å intervju andre, både innenfor temaet og metoden, men også i det å intervju folk generelt. Den andre grunnen til at man bør gjennomføre pilotintervjuer er at intervjuguiden er utrolig viktig, og ved å gjennomføre pilotintervjuer får man en pekepinn på om den fungerer eller ikke.

I og med at jeg aldri hadde gjennomført intervjuer før var pilotintervjuer en selvfølge for meg. De ble gjennomført på venner og bekjente med samme samtykke som ved de reelle

intervjuene, med unntak om at de ikke skulle publiseres noe sted. Det ble heller ikke gjort lydopptak. Etter å ha gjennomført pilotintervjuene forstod jeg virkelig hvor viktig det var, og de var en stor hjelp for meg. Jeg merket spesielt ved det første pilotintervjuet at intervjuguiden min ikke fungerte. Jeg hadde mange gjentakende temaer og spørsmål som bare var formulert på forskjellige måter, jeg hadde spørsmål som ikke ble forstått av intervjuobjektet og jeg fikk heller ikke ut all den infoen jeg var ute etter. Etter å ha gjennomført flere pilotintervjuer fikk jeg derimot endret intervjuguiden nok til at jeg satt igjen med en intervjuguide jeg var fornøyd med, og som ga meg den informasjonen jeg var ute etter.

Jeg bestemte meg for å ikke gjøre pilotintervjuer før intervjuene med mamma- og pappabloggerne. For det første hadde jeg allerede gjort en god del intervjuer, og intervjuguiden jeg brukte var bare en modifisert versjon av den. Jeg følte derfor at jeg hadde god kontroll. For det andre skulle jeg gjennomføre disse intervjuene via e-post. De stiller derfor ikke like store krav til meg som intervjuer. Pilotintervjuer var med andre ord ikke nødvendig.

3.6 Intervjuprosessen

3.6.1 Kvalitative dybdeintervjuer

Intervjuprosessen var både spennende og morsom. Jeg startet alle intervjuer med å gå gjennom det samme samtykkeskjema jeg tidligere hadde sendt de på e-post. Dette inneholdt blant annet hvem jeg var og hva jeg forsket på, hvordan informasjonen de oppga ble behandlet, informasjon om at de hadde mulighet til å trekke seg når som helst, samt at alt de sa ville være anonymt. Skjemaet måtte underskrives før vi begynte, noe NSD krever ved slike forskningsprosjekt (NSD 2015b).

Det første intervjuet led dessverre litt av nervøsitet og varte bare i 22 minutter. Et annet minus ved det første intervjuet var at jeg ikke hadde avtalt noe konkret sted å gjennomføre intervjuet. Jeg hadde avtalte å møte informanten i Vilhelm Bjerknes hus på Blindern klokken 16:00, etter informantens forelesning. Dette er et sted hvor det er mange grupperom, så jeg hadde planlagt å møte opp i litt god tid for å få plass i et av grupperommene. Disse viste seg derimot å være veldig populære og var ikke mulig å få tak i. Det førte til at når jeg møtte informanten hadde jeg ikke noe sted klart og vi gikk rundt og lette etter et passende sted i 10

minutter før vi til slutt fikk satt oss ned. Jeg følte meg veldig uprofesjonell på grunn av dette, men det virket som om det plaget meg mer enn informanten som virket komfortabel hele tiden.

Det andre intervjuet gikk derimot mye bedre. Jeg gjorde noen forandringer i intervjuguiden som gjorde at den fungerte bedre i tillegg til at vi hadde avtalt et konkret sted. Jeg var heller ikke like nervøs og følte alt i alt at intervjuet gikk bra. Det viste også klokken som sa at det andre intervjuet varte i 31 minutter.

De neste intervjuene var også lettere. Jeg redigerte intervjuguiden igjen, men det var kun minimale forandringer. Jeg var så og si ikke nervøs og følte at praten gikk lett. Jeg var mye mer komfortabel og det var lettere å komme med de riktige oppfølgingsspørsmålene. Det var litt mer ukomfortabelt da jeg måtte spørre tilfeldige personer i kantina på Blindern om de var villige til å gjennomføre et intervju, men alle var høflige, selv de som avslo.

Alt i alt klarte jeg å følge planleggingen godt. Jeg gjorde informantene trygge ved en uformell åpning, lot de stå for mye av snakkingen og passet på å stille oppfølgingsspørsmål der jeg følte det var nødvendig. Jeg passet også på å ikke stille ledende spørsmål på noen som helst måte. Et tips som for min del fungerte godt fikk jeg av Bruce Berg sin bok *Qualitative Research Methods for the Social Sciences*. Berg forteller at en ting som er lurt i kvalitative intervjuer, spesielt når det kommer til oppfølgingsspørsmål, er å ikke bruke ordet «hvorfor». Det er bedre å bruke noe sånt som på «hvilken måte», «hva tenker du om» eller noe annet lignende (Berg 2007:104)? Ordet «hvorfor» er for mange negativt ladet og de kan føle en slags beskyldning. Hvis jeg for eksempel skulle spørre «Hvorfor legger du ut bilder av barna dine på nett?» vil de kunne føle at det er en slags beskyldning fra min side og automatisk gå i forsvarsposisjon. Det er derimot ikke min hensikt, jeg vil bare at de skal utdype mer om det. Det er derfor bedre å stille spørsmålet på en annen måte, som for eksempel «Hva tenker du om å legge ut bilder av barna dine på nett?»

3.6.2 Intervju av bloggere

Som sagt tidligere ble intervjuene med bloggerne gjort via e-post og selve intervjuprosessen ble derfor annerledes fra de andre intervjuene. Jeg sendte ut 18 e-poster med forespørsel om de hadde anledning til å svare på noen spørsmål rundt temaet og fikk positivt svar fra 12. Ni

kvinner og tre menn. Én av de 12 skrev at hun i utgangspunktet sa nei til slike forespørsler, men hun svarte likevel kort hva hun tenkte rundt temaet. De 11 andre svarte at de gjerne ville hjelpe. Jeg sendte ut intervjuguiden med de 10 spørsmålene fortløpende ettersom de svarte og begynte å behandle svarene etter hvert som jeg fikk de. Mer om dette kommer snart. Én av de 11 besvarte dessverre ikke e-posten med spørsmålene, men jeg endte likevel opp med 10 bloggere som svarte i tillegg til den ene korte kommentaren fra hun som vanligvis takket nei til slike forespørsler. Jeg hadde nå gjort 10 kvalitative dybdeintervjuer med tilfeldig valgte folk og 10 intervjuer med foreldrebloggere, noe jeg var godt fornøyd med. Jeg valgte derfor å ikke kontakte flere. Man må huske på at «det viktige er ikke antall intervju, men den informasjonen de gir.» (Ryen 2002:85).

3.7 Problematikk

I kvalitativ forskning, eller forskning generelt, vil det alltid være etiske utfordringer (Ryen 2002:207). Eksempler på dette er at man ikke skal manipulere informanter, man skal sørge for anonymitet, rett transkripsjon, samtykke fra informanter og konfidensialitet. Man må også melde forskningsprosjektet sitt til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste hvis man skal behandle personopplysninger ved hjelp av datamaskinbasert utstyr eller manuell systematisering av sensitive opplysninger (NSD 2015a). Dette er alle punkter jeg fulgte grundig og har derfor ingen etisk problematikk i oppgaven.

3.7.1 Kvalitative dybdeintervjuer

Det største problemet var uten tvil at det var vanskelig å få tak i folk å intervju. Dette gjorde at prosessen med å få tak i nok folk ble vanskeligere og mer komplisert enn planlagt. Jeg brukte mye lengre tid enn jeg hadde planlagt, måtte kutte ned på antall kvalitative intervjuer og endte til slutt opp med å gjøre en annen type intervjuer.

Et annet problem var at jeg underveis i det første og delvis andre intervjuet var nervøs, noe som gjorde at intervjuet ikke ble optimalt. Jeg stilte ikke de oppfølgingsspørsmålene jeg i utgangspunktet ville og heller ikke så mange spørsmål jeg i utgangspunktet ville. Dette gjorde at intervjuet ble både kortere og inneholdt mindre informasjon enn de andre intervjuene. Hovedpunktene var dog tatt med i intervjuet, noe som gjorde at jeg fikk svar på de viktigste spørsmålene.

Utover dette klarte jeg å unngå ytterligere problematikk, først og fremst på grunn av god planlegging. «Det sentrale er at forskeren er godt forberedt til intervjuet» (Ryen 2002:108).

3.7.2 Intervju av bloggere

Problematikk jeg så for meg med bloggerne var egentlig det samme som med de andre intervjuene. Jeg forventet at mange ville si nei og at jeg måtte bruke lang tid på å finne bloggere å intervju. Dette viste seg heldigvis å ikke stemme. Den første reelle problematikken oppstod ved oppfølgingsspørsmål. Dette er komplisert via e-post fordi den spontaniteten man har ansikt til ansikt er borte (Berg 2007:114). Selv om de fleste skrev at jeg bare måtte ta kontakt hvis det var flere ting jeg lurte på førte det til at hvis det bare var noen småting eller en setning jeg ville ha litt mer klarhet i valgte jeg å ikke ta kontakt.

Det å intervju via e-post er generelt mer komplisert enn ansikt til ansikt. Skriftlige svar fremfor muntlige gjør for eksempel at det til tider er vanskeligere å tolke svarene (Berg 2007:113). Det gir også bloggerne god tid til å planlegge svaret sitt, noe som gjør at de kan forme svaret ut i fra hva som er best for de og ikke nødvendigvis gir meg det spontane svaret jeg gjerne vil ha.

3.8 Behandle og lagre data, transkribering og analysering

3.8.1 Kvalitative dybdeintervjuer

3.8.1.1 Behandle og lagre data

Jeg tok opp alle intervjuene mine på en lydopptaker som jeg etterhvert førte over til en privat datamaskin og deretter førte over på en separat privat minnepenn som backup. Intervjuene ble slettet fra lydopptakeren etter at de var overført til datamaskinen. Opptakene ble til enhver tid behandlet privat og jeg fulgte til enhver tid NSDs regler og retningslinjer om behandling av data. Jeg brukte min iPhone som lydopptaker i tillegg til en vanlig lydopptaker for å ha en backup, i tilfelle den opprinnelige lydopptakeren skulle ha noen problemer. Dette skjedde aldri og lydopptakene ble slettet fra telefonen med en gang de var overført til datamaskinen. Lydopptakene ble deretter transkribert over i skriftlig format og ble beholdt frem til oppgaven var helt ferdig i tilfelle jeg måtte gjøre noen endringer, før de deretter slettes i samhold med NSDs retningslinjer.

3.8.1.2 Transkribering

Det finnes mange måter å transkribere intervjuer på, og hva du velger å gjøre er avhengig av to ting: tid og ressurser (Brinkmann og Kvale 2009:180). Det vil for eksempel ta en erfaren sekretær omkring fem timer å transkribere et intervju på én time. Dette vil sannsynligvis bestå av et sted mellom 20 og 25 sider. Akkurat hvilken måte man velger å transkribere på finnes det ikke så mange regler til, men derimot en del valg man må ta. Man kan for eksempel velge å bare transkribere hovedpunktene i intervjuet eller hvert eneste ord (Brinkmann og Kvale 2009:181).

I mitt tilfelle valgte jeg å transkribere ord for ord. Dette gjorde jeg hovedsakelig fordi jeg ville få med meg all informasjon og ikke gå glipp av noe. Jeg begynte med dette bare noen dager etter det første intervjuet. Jeg visste at det var tidkrevende, og jeg hadde ikke avtalt så mange intervjuer i starten, noe som gjorde at jeg heller brukte tiden på å transkribere. Jeg gjorde for eksempel bare to intervjuer den første uken før jeg gjorde tre nye intervjuer omtrent to uker etter det igjen. Selve transkriberingen fungerte bra. Det var ensidig og tidkrevende arbeid, men forholdsvis enkelt. Når det kommer til metode jeg transkriberte på gjorde jeg det enkelt og greit ved at jeg satt med hodetelefoner, spilte av 10 sekunder, pauset, skrev, spilte av nye 10 sekunder, pauset, skrev også videre.

Transkriberingen tok jeg også backup av til samme minnepenn som lydopptakene lå på. Dette ble gjort å forhindre at jeg måtte transkribere alt på nytt hvis for eksempel datamaskinen min skulle bli ødelagt (Rubin og Rubin 2005:206).

3.8.1.3 Analyse

Analyse av data er prosessen av det å gå fra hele, uredigerte intervjuer til bevisbaserte tolkninger som skal være byggesteinene i det du skal finne ut av (Rubin og Rubin 2005:201). Dette inneholder blant annet å klassifisere, sammenligne og å prøve å finne mønstre og tendenser i all dataen. Når man skal begynne å analysere er det første man gjøre å lese gjennom hvert enkelt intervju grundig (Rubin og Rubin 2005:206). På denne måten finner du ut hva slags tendenser du har vært i gjennom og har en viss kontroll på hva de forskjellige informantene har sagt. På dette punktet tok jeg notater til hvert intervju slik at jeg både skulle huske det bedre og ha en kortere, mer oppsummert versjon av intervjuene tilgjengelig. Etter som man går gjennom intervjuene én og én ser man på alle de enkelte tendensene og

meningene samlet og ser om man finner noe felles. Dette var også noe jeg noterte på et eget dokument.

Etter dette så jeg, i henhold til mitt forskningsspørsmål, om jeg så noe som tydet på hvor denne grensen jeg lette etter var. Hvor universell var i så fall denne grensen? Var det slik at det var stor enighet om hva som var greit og ikke greit slik at grensen ble forholdsvis konkret, eller var meningene mer splittet slik at det ble vanskeligere å finne en klar grense? Jeg så med andre ord på alle tendensene og meningene jeg hadde fått frem i løpet av intervjuene mine for å se om det var felles meninger som var med på å forme denne grensen. I tillegg så jeg hele tiden på tidligere teori og forskning gjort på området for å se om mine tendenser stemte overens eller skilte seg med disse (Rubin og Rubin 2005:209).

Alt i alt gikk analysering bra. «The goal of analysis is to understand core concepts and to discover themes that describe the world you have examined.» (Rubin og Rubin 2005:245). Dette klarte jeg på en god måte.

3.8.2 Intervju av bloggere

3.8.2.1 Behandle og lagre data

Behandlingen av dataen jeg fikk fra bloggerne måtte behandles annerledes enn de kvalitative intervjuene. Her var det ikke noe lydopptak inne i bildet, noe som gjorde transkribering unødvendig. Dataen fikk jeg på e-post til min personlige e-postkonto i form av svar på spørsmålene jeg hadde sendt de. Jeg valgte å kopiere svarene inn i et tekstdokument slik at jeg fikk samlet all data på et sted og samtidig slippe å måtte gå inn på min e-postkonto hver gang jeg skulle se på svarene. Jeg valgte også her å lage notatark som jeg brukte på samme måte som med de kvalitative intervjuene.

Det at jeg fikk all dataen via e-post gjorde at den var enkel å ta vare på i og med at det kun var tekstdokumenter. Ved at svarene lå på min e-postkonto så jeg ikke på det som nødvendig å ta noe ytterligere backup til minnepenn slik jeg gjorde med lydopptakene og transkriberingen fra de kvalitative intervjuene. E-postene vil bli slettet ved prosjektslutt.

3.8.2.2 Analysering

Analyseringen av svarene jeg fikk fra bloggerne ble stort sett gjort på samme måte som med de kvalitative intervjuene. En ting jeg gjorde her som ikke ble gjort ved analyseringen av de kvalitative intervjuene var å se på forskjeller mellom bloggerne og de andre informantene seg i mellom.

3.9 Reliabilitet, validitet og generalisering

Disse tre punktene er med på å vise om du har gjort god kvalitativ forskning (Ryen 2002:176). Hovedsakelig viser det om det du har funnet ut er troverdig og om det er sant. Mange kvalitative forskere velger å ignorere spørsmålene om reliabilitet, validitet og generalisering fordi de hemmer det kreative og frigjørende perspektivet som kvalitativ forskning trenger (Brinkmann og Kvale 2009:244). De mener med andre ord det ikke er like aktuelt for kvalitativ forskning som ved kvantitativ forskning. Jeg velger likevel å kommentere det, men å ikke legge for stor vekt på det av nevnte grunn.

3.9.1 Reliabilitet

Reliabilitet viser om det som blir sagt under intervjuene er troverdig (Brinkmann og Kvale 2009:245). Et eksempel på ting som gir god reliabilitet er at informanten ikke skal endre mening underveis. Informanten skal svare det samme hvis han eller hun skulle bli intervjuet om det samme av en annen forsker på et senere tidspunkt.

En annen ting som kan gi en pekepinn på om du har god reliabilitet eller ikke er transkribering. Det kan være flere ting ved transkribering som gjør at reliabiliteten faller. Et eksempel er dårlig lydopptak med mye bakgrunnsstøy. Noe annet er at man går glipp av visuelle tegn som ble gitt under intervjuet som man ikke husker når man gjør transkriberingen (Brinkmann og Kvale 2009:184). Dette løste jeg ved å sørge for at de aller fleste intervjuene ble gjort i et stille rom. Ved de få intervjuene som ikke ble gjort i et stille rom, som for eksempel det ene på kafé, gjorde jeg først et kort testopptak som bekreftet at lydkvaliteten var god nok. Problemet med å gå glipp av visuelle tegn løste jeg ved å gjøre transkriberingen raskt etter at intervjuet ble gjennomført slik at jeg husket det meste. En annen måte som kan vise om du har god reliabilitet eller ikke er å se på selve intervjuet du har gjort (Brinkmann og Kvale 2009:245). Var du som intervjuer objektiv og nøytral? Stilte du ledende spørsmål eller på en annen måte ledet informanten inn på noe? Vred du på noe av det informanten sa? Hvis

du må svare ja på noen av disse spørsmålene betyr det at du har dårligere reliabilitet. I mitt tilfelle er svaret på alle spørsmålene nei, og derfor innehar min oppgave god reliabilitet.

3.9.2 Validitet

Validitet er med på å vise om det som blir sagt faktisk er sant (Brinkmann og Kvale 2009:246). Om man har god validitet kan bli sjekket ved å spørre seg selv om det man spør om i et intervju faktisk gir svar på problemstillingen. Dette vil være vanskeligere å bekrefte ved kvalitative metoder enn ved kvantitative fordi det er vanskeligere å måle et resultat. Hvis vi likevel skal se på validitet i forhold til kvalitativ forskning henger dette sammen med valg av metode og å stille de riktige spørsmålene i intervjuprosessen. En annen ting som kan vise om du har god eller dårlig validitet er noe som kalles *falsifikasjon* (Brinkmann og Kvale 2009:247). Dette betyr kort sagt at hvis noe av den informasjonen du har viser seg å være usann vil det automatisk gi deg dårligere validitet. I min sammenheng vil det bety at hvis noe av det informantene mine har sagt viser seg å være usant betyr det at jeg får dårligere validitet.

I mitt tilfelle er jeg fornøyd med både metoden og intervjuene jeg foretok. Analysen min viser at jeg faktisk får svar på det problemstillingen min spør om, og det er ingenting i intervjuene mine som tyder på at noe som ble sagt var usant. Dette gjør at oppgaven min har god validitet.

3.9.3 Generalisering

Generalisering er et uttrykk for i hvilken grad forskningsresultater er overførbare til flere enn bare de man har intervjuet (Brinkmann og Kvale 2009:261). Det vil si, kan informasjonen du har funnet være gjeldende for flere enn bare dine informanter, som for eksempel andre personer, i andre miljøer eller i andre kontekster? I min sammenheng vil spørsmålet være om det jeg har funnet ut av er gjeldende for flere enn bare de 20 jeg intervjuet.

Generelt er det vanskeligere å generalisere fra kvalitative metoder enn fra kvantitative (Brinkmann og Kvale 2009:261). Grunnen til det er at ved kvalitative metoder har man et begrenset antall informanter, i mitt tilfelle 20, mens ved kvantitative metoder har man kanskje 1000. Dette gjør at sannsynligheten for at det de 20 mener skal gjelde for flere enn seg selv er mindre enn sannsynligheten for at de 1000 mener skal gjelde for flere enn seg selv. Det er derfor vanskelig å påstå at min oppgave kan generaliseres, fordi jeg ikke har mange nok

informanter. Jeg vil dog bruke tidligere forskning og teori på området for å supplementere det informantene sier og for å gi et bredest mulig perspektiv.

Et vanlig motsvar til argumentet om at kvalitativ forskning ikke kan generaliseres er «Hvorfor generalisere?» (Brinkmann og Kvale 2009:161). Kravet om at alt skal generaliseres innebærer antakelsen om at vitenskapelig forskning skal være universelt gyldig til enhver tid og på ethvert sted i all evighet. Det bør i stedet bli sett på som sosial kunnskap om hvordan noe fungerer rundt en spesifikk ting til en spesifikk tid.

3.10 Kritikk av kvalitative intervjuer

I tidligere forskning og teori finnes det noe kritikk av kvalitative intervjuer. Hovedsakelig dreier kritikken seg om dataen man produserer og dens natur (Brinkmann og Kvale 2009:295). Kvalitative intervjuer kan blant annet beskyldes for å være individualistiske. Det betyr at man legger for mye vekt på informantens individ og dets meninger og derfor mister noe av dynamikken som ville kommet frem i et gruppeintervju, en diskusjon eller i en samtale. I min sammenheng vil ikke dette være aktuelt. Det jeg forsker på kan i manges øyne være kontroversielt, og hvis jeg ikke hadde intervjuet de alene ville de ikke fortalt sannheten om alt. De ville for eksempel sannsynligvis ikke fortalt at de en gang la ut et nakenbilde av sønnen sin på Facebook ved et uhell hvis det var fem andre personer tilstede. Å intervjuer de alene gjør, i sammenheng med tryggheten om anonymitet, at de tør å være oppriktige og å fortelle sannheten, noe som gjør det til både et riktig og viktig valg.

Et annet eksempel på kritikk av kvalitative intervjuer at de ofte gjengir tekstlig representasjon av noe muntlig (Ryen 2002:137). Dette gjør at man kan misforstå eller feiltolke det som har blitt sagt når man ser det skriftlige senere. Dette hindret jeg på to måter. For det første gjorde jeg lydopptak. Dette gjør at jeg hører alt som blir sagt og legger bedre merke til sinnsstemning, tonefallet til informanten og andre ting som påvirker meningen med det som blir sagt. Jeg valgte også å transkribere kort tid etter selve intervjuet var gjort, slik at jeg husket alle detaljer så godt som mulig. Disse to valgene gjorde i stor grad at denne kritikken ikke er gyldig for min oppgave.

Et siste eksempel jeg vil nevne er at kvalitative intervjuer ofte har blitt kritisert for å være såkalte «kontorstolintervju» (Ryen 2002:135). Dette vil si at man tar informanten ut av sin

komfortstone og tar han eller hun med dit det passer for deg å gjennomføre intervjuene. I mange tilfeller vil dette være på en arbeidsplass, en skole eller generelt et rom informanten ikke vil kjenne seg igjen eller føle seg hjemme i. Dette fører igjen til at informanten ikke føler seg like trygg og vil derfor være mer restriktiv med svarene han eller hun gir. Dette løste jeg ved å la informanten bestemme møtested. Alle intervjuene skjedde derfor på steder informanten valgte og som de var trygge på. Derfor er heller ikke denne kritikken gyldig for min oppgave.

4 Resultat, diskusjon og analyse

I dette kapittelet skal jeg presentere hva jeg fant ut gjennom mine intervjuer, både de kvalitative intervjuene og intervjuene jeg gjorde med bloggere. Jeg vil se om jeg finner noen interessante forskjeller mellom foreldrebloggernes meninger og de andres meninger. For å gjøre kapittelet mer oversiktlig vil jeg presentere funnene mine i to hovedkapitler. I det første hovedkapitlet vil jeg presentere informasjonen jeg fikk fra de kvalitative intervjuene gjennom underkapitler. Disse vil dekke alle temaene jeg vil gå gjennom. I det andre hovedkapitlet vil jeg gjøre det samme med informasjonen jeg fikk fra bloggerne. En del av temaene vil gå igjen i begge hovedkapitlene for å presentere de forskjellige synene rundt det samme temaet, mens det vil også være forskjellige temaer som kun er aktuelle for den ene gruppen. Jeg deler kapittelet opp på denne måten fordi gruppene representerer to ulike kategorier og det føltes mer naturlig å skille de.

Kapittelet vil skape en glidende overgang til avslutningen på oppgaven hvor jeg fletter sammen all infoen jeg har fått fra de kvalitative intervjuene og fra bloggerne. Her vil jeg sammenligne og finne forskjeller og likheter, samt oppsummere hva vi har kommet frem til før jeg kommer med en konklusjon på oppgaven.

4.1 Hva er forskjellen på bloggere og andre folk ved deling på sosiale medier

Hva er egentlig forskjellen på bloggerne og de «vanlige folkene» jeg gjennomførte kvalitative intervjuer med? Kan bloggerne også sees på som vanlige folk? I denne sammenhengen, nei. Gjennom intervjuene jeg har gjort med både bloggerne og de de andre ble det klart at bloggerne har en helt annen holdning til temaet. Absolutt alle bloggerne jeg snakket med fortalte at dette var et tema de hadde tenkt nøye gjennom mange ganger i fortiden og at de fortsatte tenkte nøyer over det hver gang de la ut et nytt blogginnlegg. De fleste ble også til

stadighet kontaktet av forskjellige journalister som hadde spørsmål om temaet. Med andre ord, temaet var noe de hadde tenkt veldig nøye gjennom og noe de måtte forholde seg til så og si hver dag. Sammenlignet med de andre var det tydelig at de ikke hadde tenkt like mye gjennom temaet. De måtte heller ikke forholde seg til det på samme måte i og med at mange av de var veldig tilbakeholdne og la ut lite bilder og informasjon om barna sine på sosiale medier.

Man må derfor se meningene deres på en litt annen måte. Bloggerne må sees på som en form for eksperter på området i og med at de er så involvert i temaet. De andre jeg intervjuet hadde verdifull tilleggsinformasjon og kom med gode og interessante perspektiver som bloggerne ikke hadde. Bloggerne har også et helt annet forhold til temaet i og med at de som regel tenker på temaet i sammenheng med bloggen sin og alle leserne, mens de andre tenker på temaet i sammenheng med sin egen Facebook- eller Instagram-profil. På denne måten utfyller bloggerne og de andre jeg intervjuet hverandre godt. Samtidig er det tydelig at bloggerne er positive til å legge ut bilder og informasjon av barna sine på sosiale medier. De andre jeg intervjuet er i en kategori som er litt mer tilbaketrukket. Mange av de legger ikke ut bilder og annen informasjon i det hele tatt, og tenker derfor ikke så mye rundt det, mens noen legger ut fra bursdager og spesielle anledninger for å vise frem barnet til venner.

Kort sagt, det er to helt ulike kategorier med helt forskjellig bakgrunn for å svare på spørsmålene rundt temaet. Mange av spørsmålene i seg selv dreier seg også rundt ganske forskjellige aspekter av temaet, noe som gjør det til en god idé å presentere de gjennom to forskjellige kapitler.

4.2 Kvalitative intervjuer

4.2.1 Generelle holdninger om deling av barn og unge i sosiale medier

Noe av det første jeg spurte folk om da jeg intervjuet de var deres generelle holdning rundt delinger på sosiale medier som hadde med barn å gjøre. Informantene hadde selvfølgelig noen forskjeller, men det var en spesifikk ting som gikk igjen hos nesten alle. Kvantitet. De aller fleste fortalte at de synes det var for mange bilder og statuser om folks barn. Det meste var hverdagslige ting som middag, leking, antrekk og statuser om hvor flinke barna deres var. De fleste sa at dette var greit fordi innholdet i seg selv var greit å dele på sosiale medier, men på en annen måte førte det til overeksponering og stor irritasjon når det ble delt i store mengder.

Det virket dog som om de fleste mente at så lenge man delte ting som var ikke var for privat så var det å dele i stor kvantitet greit, men irriterende. De hadde ingen interesse av å se barn de ikke hadde noe forhold til i Facebook-feeden sin hele tiden. En generell oppfatning som gikk igjen var at det var greit å se bilder av ting som var gøy å se, som for eksempel noe morsomt som ble sagt eller gjort, eller fra bursdager. Det å legge ut daglige bilder av barnet uten noen annen grunn enn å vise frem barnet ble sett på som for mye. Det vil selvfølgelig alltid være forskjellig på hva folk mener er gøy å se og hva som er kjedelig å se, men det går litt på hva Datatilsynet forteller i heftet *I beste mening* (Datatilsynet 2014). Har bildet faktisk noe å fortelle, og forteller det noe de andre vil vite? Hvis bildet har noe å fortelle vil det være mer interessant og gøy for andre å se, men hvis ikke vil de fleste sannsynligvis se på det som kjedelig.

Mange av informantene fortalte at det var gøy å se bilder og informasjon av barn som de kjente godt, som for eksempel nevø/niese eller barnet til gode venner. Det var med andre ord mer morsomt å se barn de kjente selv enn ukjente barn de ikke visste hvem var. Dette er riktig nok vanskelig å gjøre noe med i og med at de fleste ser alle sine Facebookvenners oppdateringer i nyhetsfeeden sin, og ikke bare sine bestevenner. Hvis man synes det er greit å se noen barn og kjedelig å se andre er nok dessverre det bare sånn det må være. Når man først mener det er greit å se barnebilder må man akseptere at man ser alles barn og ikke bare sin nevø eller niese.

Utover dette virket det ikke som om folk hadde noen spesifikk holdning rundt det å dele ting som omhandlet barna sine. De fleste synes det var greit så lenge man holdt det innenfor visse rammer, og de fleste var enige om at det generelt var for mye kvantitet, noe som først og fremst var irriterende og kjedelige. Noen av informantene var også i den kategorien at de ikke delte noe av sine egne barn selv, uansett hva det var, men de respekterte fortsatt at andre gjorde det, så lenge det ikke ble for privat.

4.2.2 Folk med barn sammenlignet med folk uten barn - Tanker og meninger

I intervjuene mine gjorde jeg ingen stor forskjell på de som hadde barn og de som ikke hadde barn. Jeg hadde riktig nok to forskjellige intervjuguider og registrerte om de hadde barn eller ikke i transkriberingen, men utover det gjorde jeg ingen forskjell på de. Forskjellene her var

noe av det jeg gledet meg til å se resultatet på. Var det spesifikke og markante forskjeller mellom de som hadde barn og de som ikke hadde barn, og i så fall, hva var de?

Det skulle vise seg at det var forskjell på de som hadde barn og de som ikke hadde barn. De som hadde barn fra før av hadde allerede meninger og tanker om hva de delte og ikke delte på sosiale medier. Det var med andre ord tydelig at de hadde tenkt gjennom temaet flere ganger tidligere og hadde en slags oppfatning rundt det. De som ikke hadde barn måtte tenke seg litt nøyere om før de svarte, og hadde kanskje ikke så mange konkrete meninger rundt temaet fra før av.

De som ikke hadde barn hadde dog også mange gode og interessante meninger. De fleste av de som hadde barn så på det med deling av barn på sosiale medier nesten som en nødvendighet, som noe man måtte ta stilling til. Alle utenom én fortalte at de hadde lagt ut bilde av barnet sitt på sosiale medier en eller annen gang. De aller fleste fortalte at hovedgrunnen til at de la det ut var fordi de var stolte og ville vise frem barnet sitt og flere nevnte at de følte en slags forventning om å legge det ut. Som om det var påkrevd. Flere fortalte at når de hadde blitt foreldre så følte de et slags press fra familie og venner om å dele bildet av barnet sitt fordi det var noe alle gjorde. Når jeg snakket med de som ikke hadde barn så virket det derimot ikke som at de så på det på samme måten. Flertallet av de jeg snakket med som ikke hadde barn sa at det generelt var for mye barn på sosiale medier og at de fint kunne klart seg uten.

Utover dette var det mange likheter mellom de som hadde barn og de som ikke hadde barn. Begge reagerte på at det til tider var for mye kvantitet når det kom til deling av barnerelaterte ting, og at de ble lei av å se de samme barna dukke opp daglig i nyhetsfeeden sin på Facebook. De reagerte også på mye av de samme tingene. Det var ikke noe spesifikt de som hadde barn synes var greit å legge ut, som de som ikke hadde barn reagerte på. Mye av den samme tankegangen gikk generelt igjen hos både de som hadde barn og de som ikke hadde barn, og utover de forskjellene som allerede er nevnt tenkte de mye likt.

4.2.3 Generelt aktivitetsnivå og hyppighet på deling

Når det kommer til aktivitetsnivået på deling virker det som om de aller fleste ikke var så ivrige på å oppdatere sosiale medier. De aller fleste fortalte at de bruker vesentlig mer tid på å

se rundt på sosiale medier enn å faktisk legge ut ting. Noen brukte sosiale medier til å dele ting som ikke var barnerelaterte, som politiske synspunkter og lignende, men når det kom til deling av barnerelaterte ting så oppdaterte flertallet av mine informanter i snitt hver tredje måned, altså kun fire ganger i året. Delingene dreide seg stort sett om spesielle anledninger som bursdag, karneval og lignende.

En interessant ting med dette er at når man deler bursdagsbilder og bilder fra andre spesielle anledninger så betyr dette at man ikke er redd for å dele bilde av barnet sitt på sosiale medier. Selv om man bare deler et bilde hver tredje måned så deler man fortsatt bilder, og bildene blir liggende på Facebook. Dette tyder på at det ikke er personvern av barnet som er grunnen til at man ikke deler mer, så hva er grunnen? Hvorfor deler man ikke oftere? Er det fordi man ikke ser poenget i det, fordi man ikke vil være en av de foreldrene som legger ut bilder av barnet sitt hele tiden eller er det andre grunner bak? Dette er interessante spørsmål som jeg kommer tilbake til senere i kapittelet.

En annen ting som ble klart var at selv om mange ikke delte så mye på Facebook selv så brukte de mye tid der. En god del tid ble brukt på å se rundt, men mange var også med i såkalte hemmelige grupper på Facebook. Dette er grupper som gjør at det bare er medlemmer av den spesifikke gruppen som gjør at man kan se hva som skrives der. Eksempler på slike grupper er forskjellig former for mammagrupper, enten det er barselgrupper eller bare mødre generelt, vennegrupper og familiegrupper.

4.2.4 Åpne og lukkede grupper på Facebook

På Facebook kan man som sagt være medlem av grupper. Disse gruppene kan igjen ha forskjellig personvernsinnstillinger. Noen grupper er fullt åpne og alle kan se hvem som er medlem og hva som står der, mens andre grupper er fullstendig hemmelig. Med mindre man selv er medlem kan man ikke engang se at den finnes. Dette er interessant fordi det gjør at man kan bruke Facebook på en mye mer privat måte enn det vi frem til nå har snakket om.

Det er også store forskjeller innad i de lukkede gruppene. Mange av informantene som hadde barn sa de hadde opprettet hemmelige familiegrupper for lettere å kunne dele bilder av barna med de nærmeste. De hadde med andre ord en hemmelig gruppe hvor kun den nærmeste familien var medlemmer slik at de kunne dele bilder av barna sine innad i familien uten at

noen andre så det. Noen nevnte at de var medlem i lukkede barselgrupper på Facebook. Her var medlemmene de man var i barselgrupper med og bestod av omkring 10 mødre. Her vil man naturligvis ha god kontroll på hvem som er medlem og ikke. Andre nevnte at de var medlem av lukkede grupper for mødre generelt. Dette var grupper hvor mødre kunne snakke om det å være mødre, dele råd, tips og erfaringer. Disse gruppene var lukket på den måten at hvis man ikke var medlem kunne man ikke se hva som ble skrevet eller lagt ut der, men hvem som helst kunne søke om å bli medlem og bli akseptert, forutsatt at man var mor. Dette gjorde at de hadde mange flere medlemmer enn en barselgruppe eller en familiegruppe, og i skrivende stund har den største mammagruppen jeg kan finne på Facebook 2,043 medlemmer (Facebook 2015a). Her har man med andre ord lite eller ingen kontroll på hvem som er medlem og kan se det du legger ut. Det interessante spørsmålet er om det er forskjell på å legge ut barnerelaterte bilder og informasjon på lukkede grupper fremfor på en offentlig Facebook-status?

Dette vil selvfølgelig avhenge av den lukkede gruppen. Informantene fortalte at i grupper som de hemmelige familiegruppene var de mye mer åpne. Det var tross alt det som var hovedgrunnen til at gruppen ble opprettet. «Det er mye mer akseptabelt å legge ut både bilder, videoer og andre ting her fordi man har kontroll på hvem som kan se det.» forteller en informant. Noen valgte å ikke legge ut for private bilder som nakenbilder og slikt, mens de aller fleste hadde nesten ingen grenser på hva de la ut her, selv de som aldri la ut noe ellers.

De lukkede gruppene som var mer åpne hadde delte meninger. Når jeg sier mer åpne mener jeg ikke at de er helt åpne, men med tanke på det høye medlemstallet, hvor lett det er å bli medlem og den lille kontrollen man har på de andre medlemmene. På spørsmål om hva de tenkte om å legge ut barnerelaterte ting her fremfor i en statusoppdatering fortalte en informant at: «Det blir litt det samme som å legge ut offentlig. Man blottlegger uansett barnet sitt for mange man ikke aner hvem man er.» Denne personen var medlem av slike grupper og brukte gruppen mest til å lese råd og tips andre hadde fremfor å være aktiv selv. En annen informant var uenig: «Selv om det er mange man ikke kjenner der så føler man seg tryggere enn med en vanlig statusoppdatering fordi alle er der for samme grunn med samme intensjoner. Alle er felles mødre med lignende problemer, og jeg tror ikke noen ville misbrukt et bilde som ble lagt ut der.»

Det var stort sett disse to synspunktene som gjaldt for de andre informantene også. Noen så ingen stor forskjell fra statusoppdateringer fordi man ikke hadde kontroll på hvem man delte med og hvem som så det man la ut. Andre synes at dette var et sted hvor det var greit å være litt mer åpne rundt ting og legge ut mer enn det man ville gjort ved en statusoppdatering. Det faktum at det er lettere å legge ut informasjon i lukkede mammagrupper på Facebook samstemmer med det Jan Frode Haugseth skriver om medierte identiteter som vi skrev mer om tidligere (Haugseth 2013:94).

Alt i alt var lukkede grupper på Facebook populært. Faktisk så var alle som selv hadde barn utenom én medlem av en eller annen barnerelatert lukket gruppe. De hemmelige gruppene hvor man hadde full kontroll på hvem som var medlemmer ble sett på som et sted man kunne være mye mer åpne enn ved en statusoppdatering. Når det kom til gruppene med høye medlemstall og lite kontroll på hvem man delte med så var det større uenighet. En del mente at man måtte være like restriktiv her som ellers, mens andre mente at også her var det mye større takhøyde for hva man kunne legge ut. Hvis vi ser tilbake på tidligere forskning og hva T.V. Reed fortalte bør man uansett være meget obs på hva man legger ut, selv i lukkede grupper (Reed 2014:59). Også Per Kristian Bjørkeng påpeker i sin bok *Nettkidsa* at det ofte har havnet informasjon på nettet som eieren ikke mente skulle være der (Bjørkeng 2011:153). Dette er blant annet på grunn av Facebooks uoversiktlige personvern.

4.2.5 Personvern

Personvern er et sensitivt tema og vi finner spørsmålet om personvern på mange forskjellige nivåer. Man kan for eksempel se på personvern i sammenheng med loven. Bryter akkurat det bildet eller den statusoppdateringen vi legger ut med åndsverksloven eller noen andre lover? Vi gikk nøyere inn i dette i innledningen, men for å friske opp litt så er det hovedsakelig tre lover som kan være aktuelle:

1. §45c i åndsverkloven. Denne sier at man ikke kan legge ut bilder av andre uten deres tillatelse (Åndsverkloven 2014).
2. §8 i personopplysningsloven. Denne sier at man ikke kan legge ut personlig informasjon som navn og adresse om andre uten deres samtykke (Personopplysningsloven 2013).
3. §31 i barneloven. Denne sier at barn som er gamle og modne nok skal være med å bestemme avgjørelser som gjelder seg selv (Barneloven 2014). I vår sammenheng vil

dette hovedsakelig gjelde hva som blir lagt ut på sosiale medier. Hva en 12-åring mener skal vektlegges i stor grad.

Jeg spurte informantene om de visste at 12-åringers meninger skal, i følge barnelovens §31, vektlegges i stor grad i spørsmålet om hva man kan legge ut om de på sosiale medier. 7 av de 10 jeg intervjuet ante ikke at denne loven fantes. Det skal riktig nok sies at de la ikke ut masse bilder av eldre barn uten deres tillatelse, de var bare ikke klar over at det fantes en lov om det. Åndsverkloven og personopplysningsloven var de dog mer klar over. De fleste visste, eller sa at de i hvert fall regnet med, at det var ulovlig å legge ut både bilder og personlig informasjon om andre uten deres tillatelse.

Personvern er noe av det som er mest sentralt rundt dette temaet. Det er det som er grunnen til at mange ikke vil legge ut bilder av barna sine. Er folk bevisste på barnas personvern? Er de bevisste på eget personvern? En ting man kan se på for å sjekke dette er å se til sosiale medier. Er de bevisste på hva slags personvernsinnstillinger de bruker på Facebook og Instagram? Både Facebook og Instagram har forskjellige personversinnstillinger, og spesielt på Facebook kan man tilpasse det akkurat slik man vil selv. Man kan ha en helt lukket profil og bestemme nøyaktig hvem som får tilgang til å se det man legger ut, eller man kan ha en helt offentlig profil hvor hvem som helst kan se alt man legger ut bare ved å gå inn på profilen din. På Instagram kan man også ha strengere personvernsinnstillinger ved å ha en lukket profil som gjør at du må godkjenne alle som vil følge deg, eller med andre ord, se bildene dine. Facebook har også en del rare regler og lover, som for eksempel når det kommer til rettighetene du gir de når du legger ut et bilde. Facebook skriver følgende: «You own all of the content and information you post on Facebook, and you can control how it is shared through your privacy and application settings.» (Facebook 2015b). Du gir altså ikke fra deg retten til bilde, men Facebook har dog noen interessante underpunkter. Et underpunkt sier at: «For content that is covered by intellectual property rights, like photos and videos (IP content), you specifically give us the following permission, subject to your privacy and application settings: you grant us a non-exclusive, transferable, sub-licensable, royalty-free, worldwide license to use any IP content that you post on or in connection with Facebook (IP License).» Dette betyr at selv om Facebook ikke overtar retten til selve bildet så gir du de automatisk en lisens som de kan bruke til å for eksempel leie ut bildet ditt til forskjellige selskaper eller bedrifter. Dette kan de også ta betalt for. Dette betyr at Facebook kan teoretisk

sett ta et av bildene du legger ut på Facebook og leie de ut til selskaper uten at du i det hele tatt blir informert om det.

Da jeg gjorde mine kvalitative intervjuer ble personvern nevnt ofte. Noen ganger ble det nevnt når de fortalte om forskjellige ting de ikke ville legge ut. De fortalte at de ikke ville legge ut det og det på grunn av barnas personvern. Andre ganger kom det opp når vi snakket om sosiale medier og personvernsinnstillinger. Jeg spurte blant annet om de var, og om de trodde folk flest var, bevisste på personvernsinnstillingene på Facebook og Instagram. Tenkte de på hvor mange de eventuelt kan nå ut til med åpne personversinnstillinger? Svarene var blandete, men det var en tendens. De fleste mente at folk generelt var bevisste på det, men kanskje ikke nøye nok. De trodde likevel at de var klar over de mest åpenbare forskjellene, som åpen og lukket profil, både når det kom til Facebook og Instagram. Jeg snakket dog også med noen som ikke tenkte noe særlig over det. «Jeg legger bare ut vanlige bilder, så det er ikke så farlig om det er mange som ser det. Jeg har aldri lagt ut nakenbilder eller noe sånt, så jeg tenker ikke så mye på det.» forteller en informant.

En annen ting som ble nevnt var ting som kan gå viralt. At noe går viralt betyr at et bilde eller en video plutselig blir kjempepopulær på internett og kan få massevis av delinger uten at det var meningen. I teorien kan man for eksempel legge ut en kort videosnutt av barnet sitt som gjør et eller annet gøy på sin Facebookprofil, og plutselig har det 10.000 delinger og er sett 100.000 ganger, selv om det i utgangspunktet bare var ment for venner og familie. Dette forutsetter selvfølgelig at man har en åpen Facebook-profil. Jeg ga de et eksempel om en mor til tvillingbarn som la ut en komisk videosnutt på Facebook av at hun la barna sine for å vise hvor vanskelig det kunne være. Denne videoen gikk viralt i løpet av kort tid og er i skrivende stund sett over 7 millioner ganger (Youtube 2014). Moren fikk også masse kritikk for videoen hun la ut og havnet i både norske og utenlandske nettaviser (Tv2 DK 2014). Dette var en helt vanlig mor som la ut en videosnutt av barna sine på Facebook og som plutselig var et nettfenomen som måtte forsvare seg selv for flere millioner mennesker på grunn av blant annet personvernsspørsmål.

At noe kan gå viralt hadde ikke folk flest tenkt på i det hele tatt. De fleste hadde den holdningen at når man la ut en ting på Facebook så var det stort sett vennene som så det før det ble det borte i mengden etter en dag eller to. At ting går viralt er riktig nok ikke noe som

skjer de fleste, og sannsynligvis har man ingenting å bekymre seg for, men man bør likevel være klar over at det kan skje.

Personvern er noe av det som diskuteres som det store dilemmaet når det kommer til hva vi legger ut på sosiale medier. Som Jan Frode Haugseth nevnte tidligere i oppgaven er det store individuelle forskjeller på hva man mener er personvern og ikke (Haugseth 2013:155).

Utenom de konkrete lovene vi finner i blant annet åndsverksloven og personopplysningsloven dreier personvern seg om moral og etikk, og som Datatilsynet påpeker, selv om man har lov å legge ut noe trenger det ikke nødvendigvis å være etisk riktig (Datatilsynet 2014).

Alt i alt virket det som om folk flest var bevisste rundt både personvern på sosiale medier og personvernsinnstillinger. Mange hadde eksempler på ting de ikke delte hovedsakelig på grunn av personvern. De var klar over at de ikke skulle legge ut nakenbilder eller bilder av andre barn uten deres tillatelse, men det var andre farer de ikke var like klare over, som for eksempel Facebooks bilderettigheter eller hvem de faktisk var venner med og nådde ut til på Facebook. I tillegg var det flere som ikke hadde tenkt noe på det i hele tatt, og selv de som var bevisste rundt det sa at de kanskje ikke var nok bevisste på det. Det kom frem at mange tenkte på Facebook som et sted man delte bilder og statuser med vennene sine og tenkte ikke over at man også delte det for kollegaer eller andre man ikke tenkte over at man var venn med på Facebook. Tidligere forskning viser at dette er vanlig og kan føre til at man legger ut ting som egentlig ikke er ment for alle du er venner med på Facebook (Gasser og Palfrey 2008:30).

4.2.6 Venner og bekjentes deling av andres barn

Et tema de fleste foreldre kjenner seg igjen i er når gode venner, familie eller andre bekjente deler et bilde av ditt barn uten din tillatelse. Dette er for mange et dilemma, fordi det er en vanskelig situasjon. Først og fremst må vi igjen nevne loven. I følge åndsverkloven §45c har man ikke lov til å legge ut bilder av andres barn uten tillatelse (Åndsverkloven 2014). Dette gjelder selvfølgelig selv om barnet er nevøen din eller du kjenner foreldrene veldig godt. Det er sannsynligvis ikke mange foreldre som går juridisk til verks hvis en tante legger ut et bilde av barnet sitt, men det er uansett greit å være klar over.

En ting som er annerledes med dette temaet er at hva som er greit å legge ut og ikke må sees på en helt annen måte. Normalt vil man se på selve bildet, videoen eller informasjonen

som deles for å se hvilken side av grensen det er på, men her må man først av alt stille ett spørsmål. Er det greit for barnets foreldre at man legger ut bilde? Hvis svaret her enten er nei eller at man ikke har spurt har man allerede krysset denne grensen, og man trenger ikke engang å ta stilling til om bildet i seg selv krysser grensen.

Dilemmaet er at det er en vanskelig situasjon for foreldrene. For det første er det ikke de som har lagt det ut, så det er ikke de som har krysset grensen. På en annen side er bildet av barnet deres, så hvis de ikke er komfortable med at det ligger ute blir det et problem. Det andre aspektet er at den som faktisk har lagt ut bildet sannsynligvis har lagt det ut i god tro og ikke ment noe vondt med det. Ofte er det en bestemor som er stolt over barnebarnet sitt eller en onkel som er stolt av nevøen sin og som derfor vil legge ut bildet. At foreldrene kan ha noe imot det er sannsynligvis noe de ikke har tenkt på i det hele tatt. Det er derfor en vanskelig situasjon for foreldrene fordi det ligger et bilde ute på internett av barnet deres som de ikke vil skal være der, men samtidig vet de at det er lagt ut i god tro og de vil ikke starte en krangel eller lage dårlig stemning ved å ta det opp.

Jeg spurte informantene hvilke erfaringer de hadde rundt dette, og det viste seg at mange hadde vært i en slik situasjon. De fleste av de jeg snakket med hadde vært i nettopp denne situasjonen. En slektning eller nær venn hadde lagt ut et bilde av deres barn på Instagram eller Facebook og bare regnet med at det var greit uten å spørre. Nesten alle som nevnte at de hadde opplevd det fortalte også at de hadde reagert på det og at de i utgangspunktet ikke synes det var greit. Noen hadde konfrontert vedkommende med det og fortalt på en fin måte at de måtte fjerne det, mens andre hadde ignorert det. «Det er en veldig vanskelig situasjon, for på en måte vet jeg at bildet er lagt ut fordi hun er stolt, men på en annen side er jeg ikke komfortabel med at det ligger ute på Facebook.» forteller en informant.

En annen informant fortalte om at de hadde denne problematikken innad i husstanden. Barnets far legger ut et bilde av barnet på Facebook som barnets mor reagerer på. Dette kan være et enda større dilemma, i og med at de begge er barnets foreldre og den ene har ikke noe mer rett til å bestemme enn den andre. Hele denne problematikken kommer jeg tilbake til i et senere kapittel.

Uansett hvordan man håndterer det så er poenget at dette er et aspekt man må være obs på. Folk flest synes ikke det er greit at man legger ut bilde av andres barn uten å spørre først, selv om det er noen man kjenner veldig godt og det bare er gode tanker bak. Når det i tillegg står i loven at man rett og slett ikke har lov til å gjøre det så er det ingen tvil i. Å legge ut bilder av andres barn uten foreldrenes tillatelse er å krysse grensen.

4.2.7 Foreldrenes liv på sosiale medier

En ting er hva foreldre og foresatte deler av barnerelaterte ting på sosiale medier, en annen ting er hva de deler om seg selv. Med tanke på barnas personvern, er det kun bilder og informasjon hvor barna er en del av innholdet man må være obs på, eller er det andre ting som er relevante? Er det for eksempel greit å legge ut masse bilder av seg selv fra forskjellige fester hvis man er foreldre til et barn på et halvt år? Er det upassende fordi man er foreldre til et lite barn eller er det greit fordi to voksne mennesker har lov til å gjøre hva man vil, og å ta seg en fest i ny og ne ikke er uvanlig?

Dette er en spennende del av temaet fordi det tar for seg delinger som ikke nødvendigvis har noen direkte sammenheng med barna. I utgangspunktet tenker man kun over bilder og informasjon som omhandler barna og ikke bilder og tekst som handler om foreldrene. De er voksne og bestemmer over seg selv, så da er det opp til de å velge hva de legger ut. Eller? Jeg spurte informantene hva de synes om dette og det viste seg at meningene var forskjellige.

På spørsmålet om foreldre kan legge ut hva de vil om seg selv på Facebook svarte de fleste ja. Når vi kom litt dypere inn i spørsmålet var det derimot noen som måtte tenke seg nøyere om. Flere kunne fortelle at hvis de til stadighet så festbilder og bilder av berusede folk som de visste var småbarnsforeldre så ville de kanskje reagert. En informant kunne fortelle at når hun tenkte seg om så hadde hun faktisk sett, og reagert på det tidligere: «For et par måneder siden kanskje så var det en av vennene mine på Facebook som la ut bilder av at han var på en eller annen fest nesten hver helg. Jeg husker at jeg la merke til det fordi jeg visste at han hadde en sønn på ett eller to år eller noe hjemme.»

Flere andre måtte også innrømme at foreldre bør tenke mer over hva de legger ut på sosiale medier om seg selv hvis de har barn. Noen fortalte at hvis man hadde eldre barn så ville det være dårlig gjort og til stadighet legge ut ting som gjorde barnet flaut. Dette kunne enten være

å kommentere bildene til barnet med flau kommentarer eller å legge ut for mye på sin egen profil som dagens tenåringer ville sett på som rart eller flaut. Andre nevnte at man bør være et godt forbilde for barna sine, og at det gjaldt også på Facebook. Man skulle vise god folkeskikk og ikke bruke Facebook som en klage- og syteplattform hvor man hang ut andre personer til enhver tid.

Med andre ord, når de fikk tenkt seg om konkluderte de fleste informantene mine med at foreldre bør tenke over hva de legger ut om seg selv på Facebook. Når man har barn skal man være gode forbilder og ikke henge ut andre personer på internett, eller dra ut å feste hver helg. Man bør i hvert fall ikke vise det offentlig.

4.2.8 Mammabloggere og andre kjendiser

Folk er forskjellige og folk har forskjellig forhold til det offentlige. Noen velger å være private og har aldri lagt ut et bilde av seg selv på internett, mange lever et forholdsvis vanlig liv og legger ut litt forskjellig på Facebook og Instagram nå og da, mens noen er kjendiser som er vant til å ha privatlivet sitt slengt utover forskjellige medier. Hos noen av disse kjendisene skjer det ufrivillig, kun fordi de er en kjent idrettsprofil, skuespiller eller artist, mens andre gjør det mer på eget initiativ. Eksempler på dette kan være bloggere, og kanskje spesielt mammabloggere når det kommer til barn. Har disse et annet forhold og en annen forventning når det kommer til delekultur på sosiale medier enn oss andre eller bør det være likt som hos alle andre?

Et aspektet vi må se på når det kommer til kjendiser er om dette gjøres frivillig eller ikke. La oss ta for oss de som driver med dette frivillig først og se på de som driver med mammablogg. Først og fremst, la oss kalle en blogg for et sosialt medium slik vi konkluderte med i innledningen. Mammabloggere er bloggere som legger ut bilder og informasjon om barna sine for tusenvis av lesere, noe andre ikke tør å gjøre engang på en privat Facebookside. Er det noen forskjell på disse bloggerne og oss andre, og i så fall hva? Hvorfor er de villige til å dele så mange bilder og informasjon med så mange mennesker når mange av oss ikke tør å legge ut et bilde på Facebook engang? Er det faktum at de har en populær mammablogg med mange lesere en slags unnskyldning for at de kan legge ut mer bilder og informasjon om sine barn enn oss andre, fordi folk har en slags forventning om det på grunn av bloggen? Dette

temaet snakket jeg med begge gruppene om, og de jeg gjorde kvalitative intervjuer med hadde litt forskjellige meninger.

Når jeg spurte informantene om mammabloggere og om de hadde et annet forhold til å legge ut bilder av barn var de ganske enstemmig. De aller fleste sa at de måtte selvfølgelig holde seg innenfor visse rammer og grenser som alle oss andre, og til og med være enda mer obs på det i og med at det de delte nådde ut til mange flere mennesker. Informantene var stort sett enige om at bloggerne måtte regne med å føle et slags press om å legge ut jevnlig bilder i og med at de drev en slik blogg. At de tidvis kunne få offentliggjort privatlivet sitt utover nettet mente også de fleste var greit. Det var deres eget valg å holde på med bloggen, og da måtte man regne med det. Flere nevnte dog at selv om man drev en blogg så hadde man selvfølgelig rett på privatliv. De fleste synes mammablogger var greit å skrive så lenge man holdt seg innenfor visse rammer når man la ut ting. Hva de rammene innebar var det samme som for oss andre.

Angående de som opplever dette ufrivillig, som for eksempel skuespillere og artister, var informantene enige. De aller fleste var enige om at alle fortjente et privatliv uansett om man var skuespiller, artist eller bare en vanlig mann eller kvinne. Det burde ikke bety noe om man var kjendis eller ikke, man burde ikke få privatlivet sitt limt i aviser og magasiner hvis de ikke ville. De sa dog at slik samfunnet var i dag måtte kjendisene dessverre bare forvente det, med tanke på store sladderblader som Se & Hør og Her og Nå som ikke levde av annet enn nettopp dette. I denne sammenhengen bør det også nevnes at et av unntakene til åndsverklovens §45c er når bildet har aktuell og allmenn interesse, noe kjendiser ofte faller innenfor (Åndsverkloven 2014).

For å oppsummere var informantene ganske klare når det kom til dette punktet. De som drev med dette på frivillig basis, som bloggere, hadde gjort et valg om å dele livet sitt med resten av verden, og måtte forvente å få privatlivet sitt utover internett, selv om de selvfølgelig også fortjente privatliv. Når det kom til andre kjendiser som ufrivillig fikk privatlivet sitt delt over nett og i aviser mente nesten alle at i en ideell verden ville ikke dette skjedd fordi alle har krav på privatliv, men slik verden var i dag måtte de dessverre bare forvente det.

4.2.9 Hvorfor er noen redde for å dele på sosiale medier? Hva er konsekvensene?

Vi har nå kommet til et av nøkkelspørsmålene i oppgaven. Hva er grunnen til at mange av oss er redde for å dele ting på sosiale medier, og hva er konsekvensene av det? Hva kan skje med bilder og videoer vi legger ut på nettet? Er frykten for å dele ting på sosiale medier reell?

Tidligere i oppgaven fant vi ut at folk flest deler bilder en sjelden gang i blant, som ved bursdager og andre spesielle anledninger. Det vil si at flertallet generelt ikke er redd for å dele et bilde av barn på sosiale medier, men at de gjør det relativt sjeldent. Spørsmålet er når de først er komfortable med å legge ut bilder, hvorfor legger de ikke ut mer?

Svaret er en blanding av flere faktorer. Noen sa de ikke delte mer fordi de ikke hadde behov for å dele mer. De kunne dele fra en bursdag eller en spesiell anledning fordi det var ekstra koselig og noe utenom det hverdagslige, men de så ikke poenget i å dele ting fra hverdagen som folk flest opplever hver dag uansett. De som sa dette var også enige om at de ikke var redd for å dele bilder av barnet på sosiale medier så lenge de holdt seg innenfor aksepterte rammer.

Noen fortalte rett ut at de gjerne skulle lagt ut mer, men at de var klar over at mange ikke likte folk som la ut bilder av barna sine hele tiden og at de derfor unngikk det. «Jeg skulle egentlig ønske jeg kunne legge ut bilder av datteren min hver dag, men jeg vet at det er veldig mange som hater å se bilder av barn på Facebook, så derfor legger jeg bare ut en gang i blant.» forteller en informant. Andre fortalte at de var i utgangspunktet skeptiske til å legge ut bilder av barna sine, og at de derfor ville unngå å legge ut for mye. De var bekymret for at barna kunne bli påvirket av det de la ut i fremtiden og valgte derfor å legge ut lite.

Det var også noen som ikke delte noe som hadde med barn å gjøre og noen som delte mer enn gjennomsnittet. De som ikke delte noe hadde hovedsakelig to grunner til dette. Den ene grunnen var at de synes barn var en privatsak som ikke hadde noe å gjøre på sosiale medier. Den andre grunnen var at de var redde for at bildene de la ut av barna skulle bli misbrukt på en eller annen måte. De fortalte at i praksis kunne hvem som helst lagre bilde av barna deres og bruke det til hva de ville, og det var en ubehagelig tanke. De som delte mer enn gjennomsnittet hadde naturlig nok en annen oppfatning. De var dog bevisste på hva de la ut og hadde klare grenser, men de var ikke redde for å legge ut mye i kvantitet. Så lenge bildene

var innenfor disse grensene så de ingen fare med å dele bildene med verden og synes det bare var koselig å dele bilder av barnet sitt.

Det er altså to grunner til at informantene ikke la ut flere bilder av barna sine på sosiale medier. Den ene grunnen dreide seg ikke om frykt for personvern eller misbruk, men handlet rett og slett om at de ikke hadde behov for å dele mer. Hvis vi ser til tidligere forskning er dette noe som kan ha en sammenheng med barneombudets fem spørsmål man bør stille seg selv før man legger ut et bilde (Datatilsynet 2014). Tre av disse spørsmålene spør om hva bildet skal fortelle, hva som er hensikten med å legge det ut og om bildet forteller noe andre trenger å vite. Når man legger ut få bilder fordi man ikke har behov for å dele mer kan det tenkes at disse spørsmålene er involvert. Ikke nødvendigvis at de bevisst følger barneombudets tips, men at de har en regel som er lignende selv. At det ikke er noe vits i å legge ut noe med mindre det er noe andre trenger å vite eller det forteller noe spesielt. Den andre grunnen gikk mer på frykt, og mange var skeptiske og redde for hva som kunne skje med bildene de la ut, enten med tanke på misbruk eller med tanke på barnas fremtid.

4.2.10 Barnets fremtid som følge av delinger på sosiale medier

Som sagt i forrige kapittel var det mange som fortalte at de var bekymret for hvordan det de la ut på sosiale medier i dag kunne påvirke barnet i fremtiden. Det var en av hovedgrunnene til at flere ikke delte mer på sosiale medier, og det var også noe de som la ut mye hadde tenkt nøye over. Så hva er man redd for at kan skje i fremtiden som gjør at man ikke tør å legge ut ting i dag?

Det mange av informantene sa var at de var redde for at barna ville bli sure fordi de hadde lagt ut mange bilder av de på internett. De var bekymret for at når barna ble såpass gamle at de skjønnte konseptet med internett og Facebook ville de ikke like at det lå mange bilder av de der. Informantene fortalte at dette var en ubehagelig følelse de ikke ville risikere å få. Andre informanter tenkte mer på mobbing. De var redd for at når barna ble så gamle at de begynte på ungdomsskolen så ville de kunne bli mobbet hvis klassekamerater fant mange gamle barnebilder av de på nettet. Noen informanter tenkte enda mer langsiktig og var bekymret for jobbmuligheter når barna ble voksne. De ville ikke at en potensiell arbeidsgiver skulle søke opp barnet deres på internett å finne hundrevis av barnebilder. Det som kalles virtuell mobbing er blitt mer utbredt blant annet på grunn av sosiale medier (Haugseth 2013:102).

Virtuell mobbing gjør at det er mulig å mobbe til alle døgnets tider og på andre måter enn tidligere. Det er for eksempel mulig å legge ut flauere bilder av andre på Facebook eller skrive sjikanerende meldinger når man vil.

Det var altså en reell frykt for at bilder de la ut i dag kunne brukes mot de på en eller annen måte i senere tid. Dette var noe mange foreldre ikke var villige til å risikere, og mange valgte derfor å legge ut minimalt med informasjon om barna sine, eller ikke noe informasjon i det hele tatt. Dette kjenner vi oss igjen i hvis vi ser tilbake på barneombudets tips for hva som er lurt å legge ut (Datatilsynet 2014). Barneombudet forteller at selv om barnet er for ungt til å forstå et bilde der og da så kan det være negativt om noen år hvis noen klassekamerater finner det på nettet og begynner å mobbe barnet for det. Derfor råder de om at det alltid er lurt å spørre seg om bildet er noe som er hyggelig for barnet å se 10 år senere.

4.2.11 Alder

Mange nevnte at når det kom til deling av barn på sosiale medier så spilte alder en vesentlig rolle. Det er stor forskjell på å legge ut et bilde på Facebook av et spedbarn som er én måned gammel og et barn på ni år. Et spedbarn har ingen mulighet til å være med på å bestemme om bildet skal legges ut eller ikke, men det har et barn på ni år. Det vil si at å legge ut et bilde av et spedbarn på sosiale medier vil være 100% foreldrenes avgjørelse fordi barnet ikke kan være med å bestemme selv, men hva når det kommer til et barn på ni år? Er det fortsatt foreldrene som bestemmer fordi de er foresatte og barnet bare er ni år? Er det barnet som bestemmer? Eller er det en ting midt i mellom? Her må vi igjen friske opp med barnelovens §31. Barn som er gamle og modne nok skal være med på å bestemme selv når det kommer til ting som legges ut på sosiale medier (Barneloven 2014). Dette gjelder helt ned til syvårsalderen, eller yngre hvis barnet er modent nok, og når barnet er 12 år skal barnets mening vektlegges i stor grad.

Alle informantene jeg snakket med var enstemmig rundt dette. De var enige om at hvis man hadde barn som var gamle nok til å ha en mening rundt avgjørelsen burde den bli hørt. Med andre ord, hvis man hadde et bilde man ville legge ut skulle man spørre barnet om det var greit. Hvis det var greit så kunne man selvfølgelig legge det ut, men hvis barnet ikke ville at det skulle legges ut så skulle det respekteres selv om barnet «bare» var ni år gammelt. Med andre ord, det er ikke greit å legge ut et bilde av et barn som er gammelt og modent nok til å være med å bestemme selv uten tillatelse. Det er å krysse grensen.

4.2.12 Er det noe forskjell på legge ut en tekst, et bilde eller et annet format?

Når man tenker på deling av barn og unge i sosiale medier så er det både vanlig og naturlig å tenke på deling av bilder. Det er lett å glemme at det er masse annen informasjon man kan dele som har med barn og unge å gjøre som ikke er bilder. Tekst er et eksempel, som for eksempel statusoppdateringer på Facebook. Dette kan være både positive og negative ting, eksempelvis at barnet i dag tok sine første skritt eller at det er slitsomt når barnet er sykt fordi da griner det hele tiden. Det kan også være mer personlige ting, som å stedstagge hvor man befinner seg, legge ut personlig informasjon som har med navn eller adresse å gjøre, eller å legge ut en lenke til en aktuell nyhetssak som har med barn å gjøre for så å kommentere denne ut i fra sitt eget barn. Et eksempel på det vil være å legge ut en lenke til en sak som handler om at barn som begynner med pottetrening før de er to år lærer seg bedre å gå på do for å så legge ved en kommentar hvor man for eksempel skriver at sitt eget barn begynte ikke med pottetrening før han var 2,5 år og det har gått helt fint.

Det finnes mange flere eksempler, poenget er at det finnes massevis av ting man kan dele på sosiale medier som omhandler barn uten at man legger ut et bilde, og det er det dette kapittelet handler om. Hva er forskjellen på å legge ut et bilde av et sykt barn fremfor å skrive en status om at det er så slitsomt å være hjemme med et grinete, sykt barn? Og er det noe forskjell på å legge ut et bilde av at man sitter på venterommet hos legevakten fordi barnet falt og slo seg i barnehagen fremfor å stedstagge seg selv hos legevakten med samme informasjon?

Dette temaet skapte stor splittelse hos informantene. Det var store forskjeller blant meningene og mange interessante synspunkter. De fleste informantene sa at man kunne krysse grensen når man skrev statuser eller delte annen informasjon som ikke var bilder, men at det var mer åpent og hadde en høyere takhøyde. Med andre ord, det var ofte mer akseptert å legge ut noe i tekstlig format som ved en statusoppdatering enn å legge ut et bilde av det. «Jeg ville for eksempel ikke lagt ut et bilde av sønnen min fullt av utslett, men jeg kunne skrevet en status om at han hadde fått det.» var et eksempel som ble nevnt. Et annet eksempel som ble delt var at ved tekst kunne man beskrive detaljer man kanskje ikke ville legge ut et bilde av. Hvis barnet ditt for eksempel hadde falt og slått seg i barnehagen og hadde masse blod utover seg var dette noe man ikke ville lagt ut et bilde av, men som ville være mindre farlig å skrive om.

Andre mente dette måtte behandles likt. Tekst kunne også misbrukes og var like farlig som bilder, så man måtte ta de samme forhåndsreglene som ved å legge ut et bilde. En informant fortalte at man kunne dele enda grovere overtramp ved tekst fordi man tenkte det ikke var så farlig. På en statusoppdatering kunne man legge ut lange statuser om hvor grinete barnet var eller konflikter med barnevernet uten å tenke seg om, men når man la ut bilder tenkte man seg automatisk mer om på grunn av den visuelle kraften et bilde har. Nettopp derfor måtte man være ekstra obs ved å dele tekst som ikke inneholdt bilder.

4.2.13 Deles det mye som er over grensen?

Vi har nå kommet til et av de viktigste spørsmålene i oppgaven. Deles det mye på sosiale medier som går over grensen? Inntrykket jeg har fikk av de kvalitative intervjuene var at de alle var flinke til å holde seg innenfor visse rammer. Noen la ikke ut ting på sosiale medier i det hele tatt, og de som gjorde det passet på at de holdt seg innenfor grensen for hva som var greit å legge ut. Jeg var derfor spent på svarene til dette spørsmålet. Var alle som mine informanter, flinke til å ta forhåndsregler på hva de la ut, eller ble det delt mye som var over grensen?

Seks av de ti jeg spurte sa at de hadde sett ting de reagerte på og som de synes var over flere ganger. En informant hadde reagert på en dame som la ut bilde av sønnen som nakenbadet på stranda: «Selv om bildet var litt langt unna og litt utydelig synes jeg det fortsatt var å gå alt for langt. Jeg tror kanskje hun fjernet det etter hvert.» Flere informanter fortalte om bilder hvor barna hylskrek av sinne fordi de ikke hadde fått viljen sin. Dette hadde i følge de ikke noe på Facebook å gjøre. Flere informanter fortalte om tekstlige overtramp. De fortalte at de rett som det var så detaljerte beskrivelser av både dagsrutiner og hva slags planer de hadde for dagen. De mente at når dette inneholdt både beskrivelse av hvor de skulle, når de skulle dit og navn på hvem som skulle være med så gikk man over grensen.

De resterende fire informantene fortalte at de hadde nok sikkert sett ting som de hadde reagert på og synes var over grensen, men at de ikke kunne huske noe spesifikt, og at de i hvert fall ikke så det ofte.

4.2.14 Hvor går grensen?

Vi har nå snakket om forskjellige temaer som alle har bakgrunn i samme spørsmål. Hvor går grensen for hva man kan legge ut av bilder og annen informasjon som omhandler barn på sosiale medier? Dette spørsmålet stilte jeg selvfølgelig informantene mine etterfulgt av oppfølgingsspørsmål. Det holder dog ikke å bare se hva informantene svarte på dette spørsmålet for å finne ut hvor grensen går. Det kan være de glemte å nevne noe eller unnlot å nevne noe fordi de hadde sagt det tidligere i intervjuet. Jeg hørte derfor på alle intervjuene i sin helhet for å sørge for at jeg ikke gikk glipp av noe informasjon.

Etter å ha hørt på intervjuene fant jeg ut at det var mange ting man aldri bør legge ut på sosiale medier. Det var en del ting som gikk igjen hos de aller fleste, som nakenbilder, bilder av barn som hylgråt og statusoppdateringer som helt klart inneholdt ting av privat karakter. Dette kunne være barnevernssaker eller ting som hadde med mobbing å gjøre. Det var derimot også en del som ikke gikk igjen så mange ofte, men som ble nevnt bare en eller to ganger. Jeg fant ut at den letteste måten å oppsummere hva som ikke var greit å legge ut på sosiale medier var å lage en liste. Listen inneholder ikke absolutt alt som ble nevnt av ting som gikk over grensen, men den inneholder det som det var størst enighet og logikk bak. Grunnen til at den ikke inneholder absolutt alt er at noe av det som ble sagt var for subjektivt og jeg vurderte det til at flertallet ville sett på det som greit å legge ut. Denne listen vil bli sammenlignet med en lignende liste jeg lager for bloggerne, for så å lage en felles liste som vil bli presentert i konklusjonen.

4.3 Bloggere

4.3.1 Generelle holdninger om deling av barn og unge i sosiale medier

Bloggerne var naturlig nok mer åpne om å legge ut bilder og informasjon om sine barn i og med at de fleste gjorde det jevnlig via bloggen. De var derimot bevisste på at man måtte ha retningslinjer og bruke sunt nettvett. Alle hadde klare regler og rutiner på hvordan de gjorde ting og hva de la ut. De hadde konkrete ting de gjorde før de la ut ting og det hele virket veldig gjennomtenkt. Noen fikk en samboer eller en bekjent til å se over det de skulle legge ut for å kontrollere at de ikke krysset noen grenser, mens andre lot innlegget ligge i et visst antall timer før det ble publisert slik at de fikk tenkt ordentlig gjennom at det var greit å legge ut. Alle hadde ikke slike tiltak, men alle var bevisste på hva de var komfortable med å legge ut

og hva de aldri la ut. En rød tråd som gikk igjen var at de aldri la ut bilder av barnet som stilte han eller hun i et dårlig lys og som han eller henne kunne bli mobbet for senere.

De fleste var som sagt åpne rundt det med å dele bilder og informasjon så lenge man hadde visse retningslinjer, men flere av bloggerne hadde også interessante meninger rundt temaet generelt. En blogger forteller at: «I veldig mange tilfeller er eksponering av barn som ikke har muligheten til å samtykke en uting. Veldig mange foreldre misbruker den «makten» de har som foreldre, og legger ukritisk ut både bilder og tekster som overhodet ikke hører hjemme på internett.» Eksempler på dette var bilder av barn som satt på potta eller var på do for første gang. «Mange foreldre legger ut bilder fordi de vil ha mange likes eller kommentarer, og tenker ikke nødvendigvis på barnas beste» forteller en annen blogger. Dette stemmer godt med forskningsteorien som presenteres i Knut Lundbys bok *Digital Storytelling, Mediatized Stories*, hvor man finner ut at folk streber etter kvalitet og å skille seg fra mengden (Lundby 2008). En tredje blogger nevner at han synes alder spiller en vesentlig rolle for hva man kan legge ut. Det er mye større begrensinger for hva man kan legge ut av 7-8 åringer enn av 2-åringer fordi sjansen for at jevnaldrende venner kan søke opp 8-åringen på internett er mye større.

En blogger synes det var et spennende tema fordi ny teknologi skaper nye muligheter og barna våre sannsynligvis vil vokse opp med et helt annet forhold til internett enn det vi har i dag. Frykten for hva vi må passe oss for på internett vil muligens være noe helt annet, noe som gjør at det er vanskelig å vite i dag hva man ikke kan legge ut. Dette synspunktet kjenner vi igjen hvis vi ser tilbake på kapittelet om en ny internettgenerasjon i tidligere forskning.

Generelt var bloggerne enige om at det var greit å legge ut både bilder og informasjon av barna sine på sosiale medier, men man må ha strenge retningslinjer på hva man legger ut og bruke sunt nettvett fordi det allerede er for mange eksempler på voksne som ikke har det.

4.3.2 Personvern

Bloggerne jeg snakket med var alt i alt bevisste rundt personvern. I og med at de hadde en fullt åpen blogg med mange lesere hvor de la ut både bilder og informasjon om barna sine hadde de flere ganger tidligere gått runder med både seg selv og andre hvor de hadde diskutert personvern. De aller fleste snakket om personvern i sammenheng med denne grensen som

bestemmer hva man kan legge ut. De var klare på hva de kunne legge ut og hva de ikke kunne legge ut. Det de ikke kunne legge ut var i hovedsak på grunn av barnas personvern. De fleste hadde konkrete regler på hva slags bilder og informasjon de la ut og ikke la ut og var nøye på å forholde seg til dette. Et eksempel var at mange av bloggerne alltid lot noen andre se over det de la ut før de bestemte seg for om det var greit å legge det ut eller om de skulle la være.

Bloggerne brukte også andre sosiale medier i sammenheng med bloggen. Alle hadde en egen Facebook-side for bloggen som var separert fra deres personlige Facebook-profil. De fleste hadde også en egen Instagram-bruker for bloggen som var separert fra deres personlige bruker. Profilene som var opprettet på bloggens vegne var naturligvis fullt offentlige og fungerte som en slags PR-kanal for å lettere oppdatere lesere på når de hadde skrevet nye blogginnlegg. Her ble det lagt ut ting som var ment for bloggen og som på ingen måte var privat. Deres personlige profiler var derimot mye mer private. Nesten alle fortalte at de hadde en privat Facebook-profil hvor de var mye mer restriktive og sjelden la ut bilder og informasjon om barna sine. Her hadde mange også strengere personvernsinnstillinger. Det at de har strenge personvernsinnstillinger på den private profilen og sjelden legger ut bilder og informasjon om barna her er ikke på grunn av personvern rundt barna i og med at de har en så åpen blogg, men det viser uansett at de er bevisste rundt personvern og at de har gjort klare valg i sammenheng med det.

Selv om bloggerne legger ut bilder og informasjon om barna sine åpent på nettet betyr ikke det at de ikke tenker over personvern, snarere tvert imot. Alle hadde klare regler og rutiner når det kom til personvern og alle jeg snakket hadde tatt mange bevisste valgt angående personvern, både på bloggen og på andre sosiale medier. De fleste hadde for eksempel en privat Facebook-profil som var mye mer tilbakeholden enn bloggen. Andre regler og rutiner dreide seg om at de var bevisste på hva de la ut. De tenkte godt og nøye før de la ut noe og fikk gjerne et annet par øyne til å lese eller se over. Mer om disse reglene og rutinene kommer etterhvert.

4.3.3 Venner og bekjentes deling av andres barn

Et spennende tema er når det skjer delinger av ditt barn som du ikke står for selv. Med andre ord, du opplever at besteforeldre, tanter, onkler, gode venner eller kanskje til og med

partneren din legger ut et bilde eller noe annet som du ikke synes bør legges ut uten din tillatelse.

Bloggerne hadde sterke meninger rundt dette temaet. De hadde ikke opplevd det like mye selv, men de var veldig obs på at de ikke inkluderte bilde av andre i blogginnleggene sine uten å ha spurt de først. Mange av de hadde venner som de visste var mer restriktive enn de, noe de selvsagt respekterte. Derfor var de veldig obs på at hvis de la ut bilder hvor andre personer var tilstede, uansett om det var barn eller voksne, måtte de ha deres tillatelse først. Hvis ikke lot de være å legge det ut. En av bloggerene jeg snakket med fortalte at hun stadig vekk glemte å spørre personer om det var greit at hun la ut det og det bilde på bloggen sin. Dette førte til at hun ikke la det ut og hun satt igjen med mange fine bilder hun ikke fikk brukt. Dette var kjedelig, men slik det måtte være.

En annen blogger nevner dette på spørsmålet om hun har regler på ting hun aldri deler. «Om jeg har bilder der andre barn eller voksne er med spør jeg alltid om tillatelse først. Jeg respekterer alltid om noen ikke vil ha bilder av seg publisert og forstår dem godt.» Dette var generelt et ståsted alle bloggerne som kom innom temaet nevnte. Det er med andre ord noe alle ser på som viktig, og de har stor forståelse for folk som ikke vil legges ut på nettet.

Som regel er dette dilemmaet noe som oppstår med venner, besteforeldre eller annen familie, men noen ganger kan det oppstå nærmere enn som så. Den ene bloggeren fortalte at ofte så var hun og barnets far uenige om hva de kunne legge ut på internett. Hun fortalte at barnefaren var ikke like nøye som henne på hva han la ut av bilder og andre ting, og at han gjerne dokumenterte mye mer. «Vi pendler til sykehus pga sykdom i familien, og da legger han ofte ut stedsangivelse, noe jeg ikke synes er greit.» Dette område er mer komplisert, fordi man har ikke den samme retten til å fjerne det som man ville hatt hvis en annen slektning hadde lagt det ut. Barnefaren vil sannsynligvis føle at han har like stor rett til å bestemme over barnet som moren og er derfor i sin fulle rett til å legge ut det han synes er greit.

Alt i alt var bloggerne enstemmig enige om at å legge ut bilder av andres barn uten tillatelse ikke er greit, noe som vil si at det er å gå over grensen. Dette gjelder også for nære venner og familie selv om de ikke har noe annet enn gode tanker bak det.

4.3.4 Foreldrenes liv på sosiale medier

I dette kapittelet skal vi ikke fokusere like mye på hva som legges ut rundt barna, men om hva foreldre legger ut om seg selv, og om det har en påvirkning på barna. Jeg har allerede skrevet om hva de jeg intervjuet sa og tenkte rundt dette, og nå kommer fokuset til hva bloggerne tenkte om det samme.

Dette var ikke noe jeg spurte bloggerne spesifikt om, men temaet kom opp flere ganger. En blogger fortalte for eksempel at «Jeg reagerer ofte på foreldre som verken eier sosiale antenner eller skam, og som legger ut alt mulig om seg selv i idiotiske situasjoner i et forsøk på gjøre det gøy. Det er foreldre som er verst. Ikke barna.» Bloggeren forteller at de fleste er flinke når det kommer til deling rundt barna sine, men ikke like flinke når de deler ting som omhandler seg selv. Siden det omhandler dem selv er de ikke like flinke til å tenke nøye gjennom hva de legger ut og om det er noe som faktisk bør legges ut på internett. Er det for eksempel lurt å legge ut bilder, videoer og tekster om alt mulig dumt man gjorde på byen kvelden før? Dette sender ikke bare dårlige signaler ovenfor barna når de blir eldre, det ser generelt ikke bra ut hvis en potensiell arbeidsgiver eller lignende skulle se det.

En annen blogger fortalte at foreldre ofte var uforsiktige med å kritisere andre. Det kunne gjelde andre foreldre de hadde sett gjøre noe de mente var galt, bedrifter som hadde gjort noe de mente var galt eller kritisering av aktuelle nyhetssaker. «Delinger der en 3. part som ikke får uttalt seg er innblandet er jeg ofte kritisk til. Om det er kritikk på firma, på enkeltpersoner eller kritikk mot institusjoner, så velger jeg å avvente med å gi min mening før alle fakta ligger på bordet.» Bloggeren forteller at det gir en person et dårlig bilde å kritisere så åpenlyst og ensidig på Facebook. Ofte vet man ikke den andre siden av saken og man kan risikere å ta feil. Dette betyr at man ikke bør legge ut noe i det hele tatt.

La oss for eksempel si at en mor legger ut en kritisk status om at hun så en dame på bussen som ignorerte datteren sin på 3 år som stod ved siden av henne og sa hei gjentatte ganger uten å få svar. Statusen kritiserer denne damen for å ignorere barnet sitt og ikke gi det den kjærligheten og oppmerksomheten det fortjener. Hva om dette faktisk ikke var moren til barnet? Hva om denne damen var en tilfeldig dame på bussen som denne 3-åringen bestemte seg for å hilse på, mens den ekte moren eller faren satt ved siden av. Da tar plutselig moren med Facebook-statusen fullstendig feil og har åpenlyst kritisert en dame som ikke har gjort

noe galt. Hvis dette faktisk skulle skjedde så ville sannsynligheten for at sannheten skulle komme frem vært liten, men prinsippet er det samme. Man skal være forsiktig med å kritisere parter som ikke får uttalt seg, særlig så åpenlyst som på Facebook. Om dette har en direkte påvirkning på barna eller ikke er situasjonsbetinget. Er det noe som skjer en sjelden gang i blant vil det nok gå ubemerket hen, men hvis en person stadig kritiserer alt og alle åpenlyst på Facebook blir jeg ikke overrasket om noen vil synes synd på denne personens sønn eller datter for å ha en slik mamma eller pappa, særlig hvis barnet er såpass gammelt at det har begynt på skolen. Vi vet alle at barn kan være grusomme og mobbe for alt mulig, som for eksempel at Ann-Christin i 3.klasse ble mobbet fordi faren hennes var død (Dagbladet 2012). Når man kan bli mobbet for å ha en far som er død kan man uten tvil bli mobbet for å ha en mor eller far som er overkritisk på Facebook.

Problematikken vi kommer innom her blir også nevnt hos en annen blogger. Denne bloggeren forteller om tilgjengeligheten rundt det man skriver og legger ut. «Før når ting sto i avisen, så var det vanskelig å finne ut ALT om en person. Nå er det bare et Google-søk unna.» Dette er noe som gjelder både for voksne og barn. For voksne kan det være skummelt i sammenheng med at en potensiell arbeidsgiver søker deg opp på nettet og det kommer uønskede bilder eller informasjon om deg. For barn gjelder selvfølgelig det samme. Ved at noe så enkelt som å søke på et barn på internett gjør at man kan potensielt kan få tilgang til massevis av bilder og informasjon om barnet er skummelt og noe som lett kan misbrukes. Dette nevnes også som et stort problem i tidligere teori (Ronge 2010:241). «Never before has so much information about average citizens been so easily accesible to so many.» (Gasser og Palfrey 2008:53). Noen velger å sammenligne det med en slags tatovering. Det er noe som er koblet til deg som du ikke kan bli kvitt senere i livet (ibid).

En blogger forteller om en helt annen problematikk når det kommer til foreldre. Krangling mellom foreldre seg i mellom, særlig skilte foreldre, som foregår på sosiale medier. Denne bloggeren hadde tidligere hatt en jobb som gjorde at han hadde mye informasjon om temaet og kunne fortelle at det skjedde forholdsvis ofte at foreldre kranglet om retten til bilder. Ofte hadde man denne krangelen over sosiale medier som for eksempel Facebook. Dette kunne føre til eskalering i form av barnefordelingssaker som fortsatte delvis på Facebook. Bloggeren kunne fortelle at problematikken mellom foreldre seg i mellom var mye større enn problematikken mellom foreldre og barn. Dette trodde han kom av at barna var flinkere til å ta

opp slike saker privat innenfor husets fire vegger og at foreldrene hadde en bedre impulskontroll på hva som var greit å legge ut når det kom til dette. Det er uansett noe som vil ha stor påvirkning på barna. Hele saken omhandler barna enten direkte eller indirekte og at foreldrene i en barnefordelingssak åpenlyst krangler og legger ut sensitiv informasjon på Facebook gjør det ikke bedre for noen. Dette er noe av det som sannsynligvis har størst påvirkning på barna og er av de groveste overtrampene som er nevnt av eksempler her.

For å oppsummere vil jeg si foreldre absolutt må være forsiktig med det de legger ut om seg selv på sosiale medier, selv om det ikke har en direkte påvirkning på barna. Man må være klar over at selv om det ikke nødvendigvis har en direkte påvirkning så skal det ikke mye til før det får en indirekte påvirkning. Foreldre har selvfølgelig en stor sammenheng med barna sine, og hvis en mamma eller pappa er en drittsekk på Facebook vil man automatisk sette dette i sammenheng med barnet. Man kan si at man synes synd på barnet som har en uforsiktig mamma eller pappa, man kan si at dette barnet har dårlige gener og mange kan til og med påstå at slik kommer dette barnet også til å bli. Med andre ord, det er lurt å vise forsiktighet med det man legger ut uansett om det dreier seg om deg selv eller barnet.

4.3.5 Hvorfor er noen redde for å dele på sosiale medier? Hva er konsekvensene?

Hvorfor er det slik at noen mennesker aldri legger ut noe som helst av verken bilder eller tekst som omhandler barna sine, mens andre deler alt som skjer i livene deres? Vi har allerede snakket om dette i forrige kapittel i sammenheng med de andre intervjuene, men informasjonen her kommer altså fra bloggernes perspektiv. Bloggerne var mye mer åpne rundt temaet enn de jeg intervjuet og det var derfor spennende å se hva de tenkte rundt akkurat dette.

Et av spørsmålene mine til bloggerne var hvorfor de var så komfortable med å skrive en blogg med både bilder og tekst som i stor grad omhandlet barna deres og som de visste hadde hundrevis eller tusenvis av lesere. Det som var overraskende her var at det var stort sprik i svarene. Nesten alle bloggerne svarte forskjellig. En blogger fortalte at hun var såpass komfortabel med å skrive den fordi hun var en åpen person. En annen blogger fortalte at hun var komfortabel med det fordi alt hun la ut var nøye gjennomtenkt og aldri på impuls. Hun hadde som hovedregel å la alle innlegg ligge upublisert i et døgn før de ble publisert så hun var helt sikker på at det var greit å legge ut. Dette gjorde at det ble mer komfortabelt. En

tredje blogger forteller at hun var forholdsvis komfortabel med det fordi hun følte hun var flink til å luke ut alt som ikke skulle være der, og holdt seg derfor innenfor visse retningslinjer, noe som gjorde det greit.

En ting mange nevnte var at de alltid lot noen andre se gjennom innlegget før det ble lagt ut. Man kunne fort bli blind på det man selv skrev eller bildene man tok, derfor var det lurt å få noen til å se over innlegget før det ble publisert. Noen brukte samboeren, andre brukte venner. Ser vi tilbake på tidligere forskning er akkurat dette noe som blir sett på som et godt råd i datatilsynets hefte *I beste mening* (Datatilsynet 2014).

Det var generelt disse forhåndsreglene som var hovedgrunnen til at bloggerne var komfortable med å skrive en slik type blogg. De følte selv at de tok så mange forhåndsregler og var så bevisste på hva de la ut at det derfor føltes mer komfortabelt.

Et annet spørsmål jeg stilte bloggerne var hva de trodde grunnen var til at noen var åpne mens andre var restriktive på sosiale medier. Her var svarene mer samkjørte. Hovedgrunnen som gikk igjen var så enkelt og greit som at folk var forskjellige. Noen var mer private av natur og vernet naturligvis mer om sitt og barnas privatliv enn de som var mer åpne av seg. Her ser vi igjen mye av tendensen fra tidligere forskning. Store deler av forskning som er gjort på området allerede viser at det er personlige preferanser rundt hva man så på som personvern og anonymitet som gjorde at dette temaet hadde blitt en stor debatt. Dette blir presentert ved for eksempel Jan Frode Haugseth og T.V. Reed.

Noen bloggere gikk dog litt mer detaljert inn i forklaringen. To av bloggerne trakk frem for lite kunnskap om sosiale medier som en mulig grunn til at noen var for åpne. At mange rett og slett ikke tenker over hvem man kan nå ut til og er klar over hva som kan skje med bilder man legger ut. Dette er også noe datatilsynets hefte *I beste mening* trekker frem som en mangel (Datatilsynet 2014). Den ene av de to forteller også at det går litt på status og hva som blir sett på som «kult». Mange mener det virker kulere å ikke legge ut noen bilder av barna fordi de ikke vet om barna vil like det. Bloggeren forteller videre at «for meg er det en veldig rar begrunnelse da store deler av foreldres oppgaver er å ta nettopp valg for barna og lede de i riktig retning»

Alt i alt mente bloggerne det var personlighetsgrunner som gjorde at noen var åpne mens andre var restriktive. Grunnene kunne være forskjellige. Noen kunne være restriktive fordi de hadde opplevd noe traumatisk innenfor dette temaet selv tidligere, samtidig som noen kunne være for åpne fordi de hadde for lite kunnskap om sosiale medier og hvem de kunne nå ut til. Det var uansett forskjellig personlighet som bestemte hvor åpen eller restriktiv man var på sosiale medier.

Et annet viktig aspekt ved dette spørsmålet er farene ved sosiale medier. Hva er konsekvensene ved å legge ut et bilde som kanskje ikke burde bli lagt ut, og er disse farene noe man er redd for? Jeg spurte bloggerne hva de så på som farene ved å dele på sosiale medier og hva de gjorde for å unngå disse farene. Det bør for øvrig nevnes at jeg spesifiserte spørsmålet til bloggerne til hva de så på som farene ved å skrive en slik blogg og ikke andre sosiale medier som Facebook og Instagram.

Flere farer ble nevnt, men også her var det ting som gikk igjen oftere enn andre. Frykten for at bildene skulle bli misbrukt på en eller annen måte ble nevnt av de fleste. At de enten skulle dukke opp i en eller annen annonse for noe, eller at badebilder eller andre lettkledde bilder skulle dukke opp i scenarioer de ikke hørte hjemme. Identitetstyveri ble nevnt som en fare flere ganger og to av bloggerne kunne fortelle om at de enten hadde opplevd det selv eller hadde en venn/venninne som hadde opplevd det ved at bilder og tekst ble stjålet fra bloggen deres. Frykt for generelt «gale folk» var også tilstede. Stalkere eller pedofile som fysisk kan oppsøke de og ikke bare være tilstede online var noe flere nevnte. To bloggere nevnte trakassering som en potensiell fare. Venner og bekjente kan finne bilder og informasjon om deg eller barnet som kan misbrukes mot de senere. Hovedsakelig var det misbruk av bilder og identitetstyveri etter å ha lagt ut for personlig informasjon som gikk igjen som den største frykten, etterfulgt av «gale folk» og trakassering.

Når det kommer til grep bloggerne tok for å unngå farene kommer vi igjen inn på disse retningslinjene. Bloggerne hadde også her spesifikk ting de gjorde for å unngå at dette skjedde. Mange av bloggerne vannmerket bildene som gjorde at de ble vanskeligere å misbruke. De lot være å dele sensitiv informasjon som adresse og lignende, og mange brukte ikke navnene på barna, men fant heller på kallenavn som «guttungen» eller «jentungen». En blogger hadde også valgt å installere boligalarm og trene boksing regelmessig, riktig nok

fortalt med et glimt i øye. Det å være kritisk til det man legger ut, som for eksempel å unngå å legge ut nakenbilder eller veldig lettkledde bilder ble sett på som en selvfølge.

Noen av bloggerne valgte å se på deler av denne faren som noe de bare måtte leve med. De fortalte at blogging var noe man hadde valgt å holde på med, og da var dette en del av det. Det er veldig mye man kan holde på med her i verden som kan være farlig, men man kan ikke la det ta over livene deres, og det finnes uansett «gale folk» overalt. Noen velger å blogge mens andre velger å hoppe i fallskjerm. De hadde selvfølgelig også en frykt for misbruk av bilder eller identitetstyveri, men ved å bruke vannmerking og flere andre av de samme forhåndsreglene som de andre bloggerne håpet de å unngå dette. Vannmerking av bildene gjør at andre ikke kan kopiere bildene dine og bruke de i andre sammenhenger. Med andre ord, det gjør de vanskeligere å misbruke.

En av de store farene som ofte blir nevnt indirekte er barnets fremtid. Hva kan skje med barnet i fremtiden hvis jeg legger ut det og det?

4.3.6 Barnets fremtid som følge av delinger på sosiale medier

Slik jeg forstår det er dette en av hovedgrunnene til at folk enten ikke legger ut ting om barna sine på sosiale medier eller at de er veldig forsiktige og tar all verdens forhåndsregler. Barnets fremtid. Hva vil skje med barnet når det blir eldre hvis jeg legger ut det, det og det på Facebook? Har det man legger ut på Facebook, Instagram og blogg av et barn som 2- eller 3-åring noe påvirkning på barna når de blir eldre? Jeg vil også påpeke at når jeg sier eldre kan dette være så tidlig som barneskole eller ungdomsskole, men også i senere tid som i arbeidslivet. Poenget er om det man legger ut om et barn på Facebook i dag kan ha en innvirkning på barnet senere, uavhengig av om det er om 5, 10 eller 20 år.

Her er det selvfølgelig vanskelig å komme med en konklusjon som vil være 100 prosent nøyaktig, men vi kan likevel spekulere ut i fra det vi vet og ut i fra det bloggerne sa. Vi har allerede nevnt at mange av bloggerne enten hadde stoppet å legge ut ting om de eldre barna eller hadde planer om det når barnet ble eldre. Det kom derimot ikke frem at dette var direkte med tanke på barnets fremtid. Riktig nok nevnte flere at det var fordi de ikke ville at jevnaldrende venner skulle søke de opp på nettet, finne masse informasjon om de og eventuelt mobbe de, men det var like mange som hadde andre grunner. Mange ville for eksempel at

barna skulle være med å bestemme selv hva som lå ute om de. Da går det ikke på frykten for barnets fremtid, men på barnets vilje. Dette gjaldt for de som hadde yngre barn som ikke kunne ta avgjørelsen selv og eldre barn som selv hadde valgt at de ikke ville deles på internett.

Et aspekt ved dette temaet er alder. Det er et helt annet aspekt for de mindre barna enn de eldre. 2-åringene og 3-åringene er verken gamle nok til å være med på å bestemme selv eller til å bli søkt opp på nettet og mobbet av jevnaldrende. Denne frykten for barnets fremtid var en av hovedgrunnene til at mange av de jeg gjorde kvalitative intervjuer med ikke ville legge ut noe om barna sine, så hva ville bloggerne si om samme sak?

Først av alt, bloggerne hadde naturlig nok ikke denne samme frykten, i og med at de faktisk hadde en foreldreblogg. Grunnen til at de ikke hadde den var derimot forskjellig. Flere av bloggerne fortalte at det var et bevisst valg de hadde tatt på vegne av seg selv og barnet. Det å være foreldre krever at man må ta massevis av valg for barnet sitt hver eneste dag, og bloggen var et av de. «Vi tar hver dag viktige valg for våre barn, for eksempel hvordan man velger å oppdra dem, om man velger å prakke på dem en religion eller ikke, og andre verdivalg.» skriver en blogger. «Store deler av foreldres oppgaver er å ta nettopp valg for barna og lede de i riktig retning. Hvordan vet vi om de liker den buksen vi tar på dem? Eller om de liker at vi melder dem på turn som 4-åring?» forteller en annen blogger.

Andre bloggere forteller at de ikke ser noen frykt for fremtiden fordi de er flinke til å holde seg innenfor visse rammer og innenfor grensen for hva som er greit å legge ut. De så derfor ingen grunn til at dette var noe som skulle skape problemer for barna i fremtiden, men snarere tvert imot. «Jeg håper at mine historier er såpass oppbyggelige at barna mine vil se på dem som en slags digital dagbok som det vil være morsomt å lese senere og som de ikke trenger skamme seg over.» Dette synet gjaldt flere andre også.

En av bloggerne forteller at han ofte blir spurt om hva han tror barna vil si om at oppveksten deres brettes ut på nett og forteller spesifikt om dette: «Ja, jeg vet at det er et sjansespill og ja, det er en sjanse jeg er villig til å ta på vegne av min familie.». Han forteller videre at ingen vet hva fremtiden bringer, om barn av kjente bloggere vil bli uthengt på skolen eller om de vil få heltestatus, men han mener dette uansett vil avhenge mer av deres personlighet. Denne

bloggeren sier som flere andre at dette er et valg han har valgt å ta på vegne av seg og sin familie og avslutter med å si: «Å ta en slik vurdering på andres vegne er et stort ansvar, men selv om bloggen inneholder mange bilder og informasjon er den verken utleverende eller sjenerende på en uforsvarlig måte. Så håper jeg barna er enige i den vurderingen når den tid kommer.»

Dette er sannsynligvis kapittelet som viser de største forskjellene mellom de jeg gjorde kvalitative intervjuer med og bloggerne. Informantene fra de kvalitative intervjuene var bekymret for at det å legge ut bilder og informasjon på sosiale medier kunne skape problemer for barnets fremtid og mange valgte derfor å la være å legge ut ting. Bloggerne var derimot nesten stikk motsatt. De fleste så ikke på det som en frykt for fremtiden, men heller som et fint fotoalbum eller digital dagbok som barna kunne ha glede av når de ble eldre. Dette innebar selvfølgelig at de holdt sine egne forhåndsregler når det kom til hva som var greit å legge ut. Her ser vi også igjen noe av denne offentlige selvsensuren som Jan Frode Haugseth fortalte om tidligere (Haugseth 2013). Selv om bloggerne likevel er mye mer åpne enn de jeg gjorde kvalitative intervjuer med er alle disse forhåndsreglene eksempler på en slik selvsensur.

4.3.7 Forskjellen på blogg og andre sosiale medier som Facebook og Instagram

En av de store forskjellene mellom disse to gruppene mennesker jeg har snakket med er at den ene gruppen er foreldrebloggere som blogger om barna sine for mange lesere, mens den andre gruppen forholder seg til en privat Facebook- og Instagram-bruker hvor de legger ut hva de er komfortable med. Så hva er forskjellen på disse to gruppene i den store sammenhengen?

Jeg snakket litt om nettopp dette temaet med begge gruppene, og en av tingene jeg spurte bloggerne om var om de følte en slags forventning for at de måtte dele flere bilder og informasjon rundt barna sine på grunn av bloggen sin enn det andre mennesker må. Også her var det delte meninger. Noen av bloggerne fortalte at de følte et slags ekstra press, i og med at de faktisk hadde en forholdsvis stor og populær blogg, og at leserne derfor forventer jevnlig oppdaterte innlegg med bilder og tekst. De var dog klare på at selv om de følte en slik forventning så ville de aldri lagt ut noe de ikke var komfortable med å legge ut. Med andre ord, de følte et slags press for å oppdatere jevnlig men ikke for å legge ut noe de ikke var komfortable med. Noen av bloggerne forteller at de ikke føler et press, men at bloggen er et

sted de faktisk kan legge ut masse bilder av barna sine uten at folk klager over det. En blogger forteller blant annet at: «Jeg føler det er litt mer greit på en blogg. Selv hater jeg å se femti bilder av barna til noen nedover feeden på Facebook, men en blogg velger folk å gå inn og vet hva de får.» En annen blogger forteller at «Hadde jeg ikke hatt bloggen ville jeg ikke delt like mye på mine private sosiale medier. Jeg tror fort jeg hadde blitt slettet av mine facebook-venner om jeg la ut bilder og historier om barna mine hver eneste dag.»

Noen bruker med andre ord bloggen som et sted hvor de faktisk kan dele bilder og historier rundt barna sine i stedet for at de legger ut mange bilder på Facebook hele tiden. Andre bloggere igjen føler verken forventning eller press. En blogger forteller at «Jeg føler egentlig ikke det. Dette er min blogg og jeg gjør nøyaktig som jeg vil. Jeg bestemmer.» Følelsene rundt forventningspresset var med andre ord delte og de taklet det på forskjellige måter.

Et annet spørsmål jeg stilte var om de så noen forskjell på det å legge ut noe på en blogg og på et annet sosialt medium som Facebook. Nok en gang var meningene forskjellige. En blogger fortalte at på hans private Facebook-profil var det stille som i grava, men han hadde en Facebook-profil som var linket opp til bloggen som var hyppig oppdatert. Det ble også nevnt flere ganger at på en blogg vet du hva du får, mens på Facebook kunne man bli sett på som irriterende hvis man la ut for mange bilder og informasjon rundt barna sine. En blogger fortalte at «På sosiale medier gir jeg fra meg rettighetene til bildene jeg publiserer. Derfor legger jeg ytterst få bilder direkte ut på Facebook. Jeg vil ikke plutselig se henne i en annonse for noe som er helt urelevant!» mens en annen blogger mente at «Nei, ingen forskjell i det hele tatt. En gang på internett, alltid på internett.» Her vil jeg bare avklare det som blir sagt rundt å gi fra seg retten til bilde på Facebook, ved å minne om det vi skrev i et tidligere kapittel. I følge Facebook gir du ikke teoretisk sett fra deg retten til selve bildet, men du gir de en lisens som i praksis gjør at de kan leie ut bildene dine til forskjellige selskaper mot et vederlag uten at du får beskjed om det (Facebook 2015). Så bloggeren tar feil i at du gir fra deg retten til bilde, men hun har rett i at du teoretisk sett plutselig kan se et av bildene du la ut på Facebook i en urelevant annonse.

Meningene rundt sammenhengen av blogg og andre sosiale medier var altså litt forskjellige. Noen mente at bloggen var et tryggere sted å legge ut bilder enn for eksempel Facebook, mens andre mente at internett var internett, uansett hvor man la det ut. Det virket også som

om de fleste brukte sin private Facebook-profil mye mindre enn de brukte bloggen, men at de heller hadde en egen Facebook-profil som var linket opp mot bloggen.

4.3.8 Alder

Alder viste seg å være noe som var relevant for de fleste informantene. Både de jeg gjorde kvalitative intervjuer med og bloggerne nevnte alder som en vesentlig faktor for hva som bestemte hva man kan legge ut og ikke. Dette kapittelet handler om hva bloggerne mente om alder som en påvirkningsfaktor på hva man kan legge ut.

Før jeg går nærmere inn på dette vil jeg derimot friske opp rundt loven. I barnelovens §31. *Rett for barnet til å være med på å bestemme* står det som nevnt i innledningen at etter hvert som barn blir i stand til å lage seg egne synspunkt på hva saken dreier seg om skal foreldrene høre hva barna har å si før de tar en avgjørelse på vegne av barnet (Barneloven 2014). Et barn som er syv år skal få informasjon og mulighet til å si meningen sin før det blir tatt en avgjørelse rundt barnet, og når barnet fyller 12 år skal det legges stor vekt på hva barnet mener.

En av de tingene som gikk igjen mest og som de aller fleste bloggerne nevnte, var at man måtte være ekstra forsiktig med å dele ting når barna var såpass gamle at jevnaldrende venner kunne søke de opp på nettet. Da kunne de bli konfrontert med det og mobbet i barnehagen eller på skolen. De fleste fortalte at dette som regel var i starten av barneskolen, altså omkring sju år. En blogger forteller for eksempel at:

«Alder mener jeg har en del å si med tanke på hva som deles. Deler ikke enkeltes oppfatning av at en 3 åring får varige men av å ha fått bilde av seg selv lagt ut på sosiale media. At han i etterkant ser seg selv som 3 åring på nettet og har problemer med dette har jeg litt problemer med å forstå. Men når de unge blir en 7-8 år og jevnaldrende venner kan søke en opp på internett - da må en vise forsiktighet både med bilder og med hva som skrives.» (Blogger 5, mann)

Med andre ord, det er mye større risiko ved å dele ting som omhandler en 8-åring enn en 3-åring. Dette bekreftes også av Medietilsynet. En undersøkelse gjort om barns bruk av internett i 2014 viser at 98% av barn mellom 9 og 12 år bruker internett ukentlig (Medietilsynet 2014). 75% av disse igjen bruker søkemotorer ofte eller av og til, og 36% bruker sosiale nettsteder ofte eller av og til. Undersøkelsen viser også at 82% av barn mellom 5 og 8 år bruker internett

ukentlig og 41% av disse bruker søkemotorer ofte eller av og til (Medietilsynet 2014). Sjansen er derfor stor for at barn i alderen 5 – 12 år vil søke opp jevnaldrende på nettet.

De bloggerne som hadde både småbarn og litt eldre barn fortalte at de delte mye mindre av de eldre barna. Dette var enten på grunn av det vi nettopp nevnte eller at barna selv hadde fortalt at de ikke ville. Det bringer oss til et annet viktig poeng. Alle som snakket om temaet var bevisste på at hvis de hadde barn som var gamle nok til å være med på å bestemme selv så ble barna spurt før det ble lagt ut noe, og avgjørelsen til barna ble respektert. Det var tendenser og grunn til å tro at bloggen var stort sett forbeholdt småbarn og kom ikke til å eksistere når barna ble eldre, noe flere bekreftet. To av bloggerne fortalte at de høyst sannsynlig hadde sluttet å blogge når barnet ble eldre. De nevner ingen spesifikk alder, men en blogger forteller at:

«Jeg er komfortabel med det foreløpig, men tenker ofte at det blir slutt på blogging som angår barnet, når han begynner på skolen og har venner som sitter på nettet ol.», mens den andre bloggeren forteller at: «Jeg har tatt valget for datteren min, men jeg tviler sterkt på at jeg skriver bloggen mens hun går på ungdomsskolen.»

(Blogger 1, kvinne)

Noen av bloggerne snakket om forskjellen på hva man kan legge ut i de forskjellige aldrene. En blogger forteller for eksempel at det er ting man kan dele om en 3-åring som man aldri kunne delt om en 8-åring i frykte for å gjøre han eller henne flau. «Jeg ville aldri ha delt en opplevelse som kunne gjort min 8 åring flau på lik linje som jeg deler hendelser fra hverdagen når det gjelder 3 åringen. Det er mer naturlig at det kanskje kommer en god prompe-historie om de minste enn at samme kommer om hun eldste.» Det gjelder selvfølgelig ikke bare ting som kan gjøre 8-åringen flau, men det var et eksempel. Poenget er at det er mer akseptabelt og lettere å dele ting rundt 3-åringer enn 8-åringer, fordi 8-åringer er mye mer selvstendige individer. Det er derfor ikke bare et spørsmål om man skal legge ut ting som omhandler de litt eldre barna eller ikke, men hva kan vi legge ut hvis vi først skal legge ut noe.

For å oppsummere kort forteller mange av bloggerne at de er ekstra forsiktige med å dele ting som omhandler de eldre barna, eller at de har kuttet det helt ut. Det er en forsiktighet rundt det å dele ting som omhandler barn som har blitt så gamle at de har begynt på skolen. Enten så kuttes det ut helt, eller så skjer det med barnas tillatelse. Med andre ord, alder er en vesentlig faktor både på hva man kan legge ut og om man i det hele tatt kan legge ut noe.

4.3.9 Er det noe forskjell på å legge ut en tekst, et bilde eller et annet format?

La meg aller først avklare at kapittelet hovedsakelig kommer til å ta for seg forskjellen mellom bilde og tekst, fordi det var det som kom frem som mest vesentlig. Jeg kommer dog til å nevne andre formater som video også. Når det kommer til aspektet om det er noe forskjell på å legge ut bilder og tekst er det flere ting vi må forholde oss til. Først må vi avklare om det er noen forskjell eller ikke. Mener man at det ikke er noen forskjell så må man enkelt og greit forholde seg til de samme reglene man har når man skal legge ut bilde. Mener man derimot at det er en forskjell så må man se på hva denne forskjellen gjør. Er forskjellen at siden det ikke er et bilde og at man derfor ikke kan se noe så kan man skrive hva som helst? Eller finnes det andre forskjeller? Hva er i så fall disse?

La oss først se på om det er en forskjell på å legge ut et bilde og en tekst. Jeg spurte bloggerne om de synes det var mer akseptert å dele en tekst om barnet sitt fremfor et bilde. Fire av de ti bloggerne jeg snakket med svarte nei. Å dele en tekst fremfor et bilde bør ikke være mer akseptert fordi det kan skade barna på samme måte, om ikke mer. De fortalte at man også ved deling av tekst måtte ta strenge forhåndsregler for hva man kunne legge ut. En blogger fortalte at mange vet uansett hvem barnet det skrives om er, og da utleverer teksten barnet på samme måte som et bilde. En annen blogger skriver at tekst er av mange oppfattet som mer akseptabelt å dele enn bilder, men at det dessverre er en misoppfatning. Bloggeren forteller at tekst kan til og med være verre å dele enn bilder og forteller at:

«Jeg ser at de groveste bruddene mot barnas personvern skjer i skriftlig form med utbrodering av egen sykdom, barnas sykdom eller grove påstander i forbindelse med barnefordelingssaker som vil kunne sette barna i ekstremt kjipe situasjoner om de finner det selv eller om andre finner informasjonen.» (Blogger 10, mann)

Selv om fire av de ti jeg snakket med sa direkte at det ikke var mer akseptabelt å dele bilder enn tekst betyr ikke det at de seks andre synes det var greit å legge ut all slags tekst. De hadde dog et annet syn på det. En av bloggerne forteller at tekst er mer akseptert fordi det finnes ting man kan skrive om, men som man ikke kan legge ut bilder om. Bloggeren kommer videre med et eksempel om datteren som ble sjalu da det var en nyfødt baby på besøk i huset. Dette var en ting bloggeren følte det var greit å skrive om, men ikke å vise ved bilder. Med andre ord, bloggeren synes det var mer akseptert å dele tekst enn bilder, ikke fordi tekst nødvendigvis var mindre farlig, men fordi det var visse ting man kunne dele som tekst som ikke passet seg å dele bilder av.

En annen blogger kommer også inn på det samme. Han forteller at det er, til en viss grad, mer akseptert å dele tekst enn bilder fordi tekst legger helt andre premisser. «Tekst kan formes og tilpasses i det uendelige, et bilde viser alt og er langt mer grafisk også som senere referansemateriale.» Han forteller videre at en tekst kan formes i den retningen man ønsker i mye større grad enn ved et bilde, og at det derfor er lettere å gå over grensen ved å dele bilder. Han presiserer dog at en tekst kan være like upassende som et bilde hvis man er uforsiktig og skriver om ting av intim karakter eller som går på personvern som navn eller adresse.

Flere av bloggerne mente at å dele tekst fremfor bilder er mer akseptabelt. En blogger nevner forskjellen om at bilder kan misbrukes i mye større grad og at det derfor er greiere å dele tekst. En annen blogger forteller at tekst er mye vanskeligere å referere til i senere tid. «Det publiseres så utrolig mye i dag, at det nesten skal godt gjøres å finne fram all den teksten som da kanskje ikke var fordelaktig for det barnet, en gang i fremtiden.» Hun presiserer dog at man også må være forsiktige med det man skriver, og det finnes temaer som heller ikke egner seg skriftlige på nett, som for eksempel om urin eller avføring i buksa, eller noe annet flaut barnet har gjort.

Nå har vi sett mest på forskjellen på tekst og bilder, men noen av bloggerne nevnte også video. En blogger fortalte at hun synes det var litt lettere å dele tekst enn bilder, men ingen stor forskjell. Man måtte uansett være veldig obs på hva man skrev hvis man skulle dele tekst. Den store forskjellen for henne var video. «Video er en mye sterkere kanal enn bilder og tekst er, og da blir det nok ekstra flaut for en del smårollinger når de senere når pubertet og tenårene.»

For å oppsummere er det hovedsakelig to syn på saken. Det ene synet er at tekst og bilder bør vurderes på akkurat samme måte. Det er ingen forskjell og det kan være like skadelig å dele for barna, om ikke mer. Det andre synet er at tekst er mer akseptert enn bilder fordi det stiller helt andre premisser, som at det finnes ting man kan skrive om men ikke legge ut bilder av, og at man skriftlig kan forme historien mer som man vil selv. Det ble uansett klart at man på ingen måte kunne legge ut hva man ville selv om det var tekst. Man måtte uansett være forsiktig og tenke over hva man skrev slik at det ikke gikk over grensen.

4.3.10 Deles det mye som er over grensen?

Det store spørsmålet i denne oppgaven er hvor grensen går for hva som kan legges ut, men et annet stort spørsmål er om det faktisk legges ut mye som går over grensen? Jeg synes dette spørsmålet var såpass viktig at det var noe jeg spurte bloggerne spesifikt om. 7 av de 10 bloggerne jeg snakket med svarte at de ofte så ting på sosiale medier de reagerte på. Det var hovedsakelig to ting som gikk igjen. Det ene var bilder som var toalettrelaterte. Bloggerne delte eksempler de hadde sett og nevnte blant annet bilder hvor barnet satt på do, en full potte som var tatt i bruk for første gang og fulle bleier. Det andre som gikk igjen var bilder hvor barna viste sterke, ofte negative, følelser. Et eksempel på dette var når det ble lagt ut bilde av hvor sinte og grinete barna ble når de ikke fikk viljen sin. Et annet eksempel var når det ble lagt ut bilde av barn som hadde gjort noe dumt eller rart som de ville være flau over å se på sosiale medier. Bloggerne fortalte at dette var bilder som ikke hørte hjemme på internett og i slike situasjoner trengte barna omsorg, eller i hvert fall ikke et kamera dyttet opp i ansiktet.

Det ble også nevnt en del andre ting som flere av bloggerne reagerte på. Noen av bloggerne nevnte at de rett som det var så samtaler offentlig på Facebook som heller burde blitt tatt privat. En blogger fortalte for eksempel om en mor som gratulerte sønnen sin på veggen på Facebook selv om de hadde veldig liten kontakt og hun visste han ikke likte det. Utlevering av det som kanskje burde vært private samtaler med barna offentlig på Facebook ble også nevnt av flere andre bloggere. Dette omhandler naturligvis litt eldre barn, men det er uansett like aktuelt.

En blogger fortalte at det var vanskelig å svare på fordi folk var forskjellige og hadde forskjellige preferanser. Han omformulerte derfor spørsmålet og sa at han heller så eksempler på at folk omtalte og portretterte barna på en måte han selv ikke ville gjort, men at han trodde foreldre flest hadde en god selvjustis for hva som var riktig for de og deres familie. Med andre ord, bloggeren så eksempler på ting han reagerte på, men han synes ikke nødvendigvis det var feil å legge det ut fordi det ikke var hans valg, og han hadde troen på at dette barnets foreldre hadde kontroll på hva de var komfortable med å legge ut.

For å oppsummere så vil jeg si at basert på det bloggerne sa virker det som om det blir delt for mye informasjon som går over grensen. Når 7 av 10 bloggere ofte ser overtramp på sosiale medier er det sannsynlig å tro at det skjer ofte, selv om jeg selvfølgelig ikke kan generalisere

for mye fra dette. Det vil dessverre alltid finnes folk som er uforsiktige og ikke tenker seg godt nok om før de deler noe på sosiale medier.

4.3.11 Hvor går grensen?

Vi har nå kommet til det siste, men kanskje viktigste spørsmålet. Hvor går grensen? Dette er selve hovedspørsmålet i oppgaven og går direkte på problemstillingen *Hvor går grensen på hva man kan legge ut av bilder og informasjon om barn på sosiale medier?* Jeg påpeker igjen at dette kapitlet bygger kun på svarene fra bloggerne. En oppsummering hvor jeg ser på de to gruppene samlet kommer i det avsluttende kapitlet.

Som sagt tidligere er det vanskelig å sette en konkret grense for hva man kan legge ut. Det finnes utallige ting man kan legge ut på sosiale medier og skulle man ha en konkret grense vil den umulig kunne ta for seg alle disse. Vi kan derimot lage en pekepinn på hvor denne grensen går ut i fra informasjonen vi har. Vi kan se på hva folk reagerer på og hva folk selv har regler på å aldri legge ut. I tillegg har vi selvfølgelig det som er lovpålagt via blant annet barneloven og åndsverksloven.

For å finne ut hvor grensen går må vi se på hva bloggerne jeg snakket med sa. Vi må se på hva de svarte da jeg stilte spørsmålet om de hadde regler eller prinsipper på ting de aldri la ut på sosiale medier, men vi må også se på hva de sa som en helhet. Det var dette som var hovedtemaet og lå i bakgrunnen i alle spørsmålene, og det ble derfor nevnt noe om det i mange av de andre spørsmålene også. Vi må derfor se på alle svarene i en helhet og se hva vi finner.

La oss gå rett på sak og starte med svarene de ga på spørsmålet om hva de aldri la ut. Det var naturligvis noe sprik i det som ble sagt, men mye gikk igjen, og to ting gikk igjen mer enn alt annet. Det første var nakenhet. Bilder hvor barna enten var helt nakne eller nesten nakne nevnte nesten alle at de aldri la ut. Den andre tingen som gikk igjen var at de la aldri ut bilder eller historier som ville stille barna i et dårlig lys. Dette er et ganske bredt og vagt begrep, men vi har heldigvis noen eksempler. Mange nevnte i samme sammenheng bilder de i senere tid vil kunne bli mobbet for, som for eksempel bilder av at de var trasse og gråt eller var sinte. En tredje ting som ble nevnt var humor på bekostning av barna. Flere av bloggerne, særlig de mannlige, fortalte at de hadde mye humor i bloggen sin, men at de var bevisste på at

det var humor som gikk på deres egen bekostning, ikke barnas. Andre ting som ble nevnt i denne sammenhengen var historier som hadde et negativt preg, historier om toalettbesøk og triste øyeblikk. Flere bloggere fortalte at de hadde en regel om at de ikke la ut ting de selv ikke hadde vært komfortable med at lå ute om dem selv. Hvis vi ser tilbake på tidligere forskning er dette en meget god regel i følge barneombudets nestleder Knut Haanes (Datatilsynet 2014).

Noen av bloggerne fortalte om at det var viktig for de at hvis de skulle legge ut et bilde av barna så var det viktig at de var rene og pene, og ikke hadde for eksempel tilgrisede ansikter. Dette forteller en blogger:

«Jeg etterstreber å kun legge ut "glansbilder" av barna. De skal være vellykket. De skal være pene på dem, og de skal ikke ha masse gris rundt munnen når de spiser for eksempel. Jeg mener at bildene som blir lagt ut er bilder barna kan være stolt av å vise fram når de blir eldre. Derfor er det viktig at de tar seg godt ut, og at jeg aldri latterliggjør dem ved å legge ut : "Se hvordan sjokoladen ble smurt utover ansiktet til lillegutt!"» (Blogger 8, kvinne)

Dette er med andre ord ikke for at de skal fremstå som så perfekte som mulig, men for at det skal være bilder de skal være stolte av å se i ettertid og ikke bli flaue over. En annen blogger forteller om det samme: «Alle vet at ikke alt er perfekt i en familie. Men hva som ikke er "perfekt" skal ikke ut. Ikke det at vi skal fremstilles som en perfekt familie, men det er da hensyn og personvern» Også her påpekes det at det å skulle være ren, pen og se bra ut på bildene ikke er for å fremstå som en perfekt familie, men av hensyn til barna.

En tredje ting som gikk igjen blant flere bloggere var at interne ting og historier som hørte til innenfor familien ikke burde bli delt. Dette kunne bety flere ting. Det kunne være historier om sykdomsforløp, såre og nære ting som dødsfall, barnevernssaker eller mobbing. De som nevnte barnevernssaker påpekte at de ikke hadde vært involvert i dette selv, men det var et eksempel på ting de aldri ville delt noe om. Noen fortalte at det kunne gjelde historier som de rett og slett ikke ville dele på nettet uten at de hadde noen spesifikk grunn til det. En blogger fortalte at det var viktig å ha en privat sfære: «Det finnes en privat sfære også og den tror jeg det er veldig viktig å holde på. Jeg vil ikke og synes ikke at man nødvendigvis må dokumentere absolutt alt man gjør. Det må være en egen del av livet forbeholdt kun familien også.» Det var med andre ord viktig at man ikke nødvendigvis måtte blogge om alt man gjorde og opplevde, men at man også hadde noen private historier som var kun for familien,

uavhengig om de var negative, positive, morsomme eller triste. Dette stemmer godt med det Jan Frode Haugseth forteller om en offentlig selvsensur (Haugseth 2013:133). Bloggeren fortalte at han ofte ser bloggere og privatpersoner som blandet personvern med et slags krav om å se bra ut og fremstille seg selv perfekt. Det hendte rett som det var at barnas personvern ble ofret på bekostning av personvern. Dette har en stor sammenheng med det vi tidligere kalte *medierte historier* eller *medierte identiteter* (Lundby 2008:1). Vi mennesker har et behov for anerkjennelse og å skille oss fra mengden, og for mange kan dette oppnås via for eksempel likes og kommentarer på Facebook (Haugseth 2013:99).

En siste ting mange dreide seg om personvern i form av tekst. Nesten ingen brukte fullt navn på barna, men brukte i stedet kallenavn som «minstemann» eller «jentungen». På den måten minsket man risikoen for treff i søkemotorer hvis noen skulle finne på å søke opp barnets navn. De la heller ikke ut ting som adresse og personnummer. De ville naturligvis ikke ha uvedkommende på besøk hjemme hos seg eller være offer for identitetstyveri. En av bloggerne fortalte for eksempel om at hun hadde opplevd at en annen person hadde tatt bilder og informasjon fra bloggen hennes, laget sin egen blogg og utgitt seg for å være henne.

Det var stort sett dette som ble nevnt på spørsmålet som gikk spesifikt på ting bloggerne aldri la ut. Vi har fått mange gode eksempler allerede, men for å sørge for at vi ikke går glipp av noe informasjon vil jeg gå gjennom alle svarene i sin helhet.

Etter å ha gått gjennom de resterende svarene fra alle bloggerne fant jeg ut at det meste ble dekket av hovedspørsmålet. Det var dog noen småting vi kan dra frem fra de resterende svarene. Et ting var barnets alder. Alle bloggerne som snakket om alder sa at de aldri la ut bilder av de eldre barna uten deres tillatelse. Dette gjaldt omtrent fra de begynte på skolen og oppover, med andre ord, fra omkring seks år og oppover. En annen ting som kom frem i de resterende svarene var at å legge ut bilder av andre uten deres tillatelse var absolutt ikke greit.

Som sagt laget jeg også her en liste for å gjøre det hele mer oversiktlig. Denne vil sammenlignes med listen jeg lagde etter de kvalitative intervjuene før jeg lager en felles liste som jeg presenterer i konklusjonen. Denne listen kan selvfølgelig ikke være 100% gjeldende for alle. Når det kommer til deling på internett vil alltid personlige preferanser ha noe å si, og noen er mer komfortable med å legge ut ting enn andre. Noen vil for eksempel ikke si at det er

noe problem å legge ut et bilde av at barnet har kost seg med spaghetti og kjøttsaus og har ansiktet fullt av mat, mens for andre er det et stort nei. Listen gir likevel en god pekepinn på hva de fleste mener går over grensen.

5 Avslutning

5.1 Folk er forskjellige

Vi har nå sett på hvor grensen går for forskjellige folk og hva de sier rundt temaet. Nå skal vi systematisere det vi har funnet ut og se på det i en større sammenheng. Finnes det noen sammenhenger eller tendenser? Er det noen store forskjeller eller likheter? Det er spørsmål som dette avsluttende kapittelet vil gi svar på, samt selvfølgelig en konklusjon. Før jeg begynner vil jeg påpeke at meninger som kommer frem i dette kapittelet er mine egne meninger som er basert på mine forskningsresultater og tidligere forskning på område.

Det mest åpenbare jeg fant ut var hvor stor forskjell det var på folk og deres preferanser. Dette var noe av det mest åpenbare både i tidligere forskning og i intervjuene. Disse forskjellene er noe av det som blir presentert som den største grunnen til at min problemstilling i det hele tatt er en problemstilling og en stor debatt. Selv om folk svarte mye av det samme på ting de ikke synes var greit å legge ut var det store forskjeller på hva de mente rundt det, og også nøyaktig hvor de synes grensen gikk.

En annen ting jeg fant ut var at det finnes fire forskjellige typer foreldre:

1. *Ikke-delerne*. De som sjelden eller aldri legger ut noe om barna sine på sosiale medier. Disse foreldrene deler ikke informasjon om barna sine på sosiale medier av hovedsakelig to grunner. Den ene er at de er generelt skeptiske til det. De er redde for at noen skal misbruke det de deler eller at det skal bli brukt mot barna på en eller annen måte i senere tid. Den andre grunnen er at de rett og slett ikke ser noe poeng med det, enten fordi de ikke har noe å fortelle eller at de ikke vil dele det med omverdenen. For mange er barn en privatsak.
2. *I-blant-foreldrene*. Dette er de foreldrene som legger ut bilder en gang i blant. Stort sett legger de ut bilder ved spesielle anledninger, som ved bursdager eller karneval, men trenger ikke nødvendigvis en grunn. De er uansett bevisste på hva de legger ut.
3. *Mye-men-bevisste-foreldre*. Disse foreldrene legger ut mye informasjon av barna sine på nettet, men de er bevisste på hva de legger ut og har gjerne faste forhåndsregler og

rutiner de går gjennom før de legger ut noe. Dette er kategorien foreldrebloggerne vil ligge i.

4. *Ikke-så-bevisste-foreldre*. Dette er foreldre som generelt ikke er så bevisste på hva de legger ut, uavhengig av hvor ofte de legger ut noe. Enten er de ikke klar over konsekvensene av hva som kan skje med det de legger ut, eller så har de andre grenser for å legge ut ting enn det flertallet av oss andre har. Det er her de som går over grensen vil ligge.

En tredje tendens jeg la merke til var at den største frykten som gikk igjen hos de aller fleste var at det de la ut skulle bli brukt mot barna en gang i fremtiden. Det mest brukte eksempelet på dette var at de skulle bli mobbet for noe som jevnaldrende venner fant om de når de begynte på skolen. Denne frykten gjaldt uavhengig av hva slags type foreldre de var og om de var komfortable med å legge ut ting eller ikke.

Basert på informasjonen jeg fikk gjennom mine informanter er det ikke tvil om at folk deler ting som er over grensen. Et naturlig spørsmål å stille da er hvorfor? Som sagt i innledningen er det ingen som er interessert i å bevisst henge ut barna sine på nettet? Hva er da grunnen til at det likevel legges ut ting som er over grensen?

5.2 Hvorfor deler vi ting som er over grensen?

Det er ikke lett å svare på hvorfor noen legger ut bilder som som er over grensen, men det skjer likevel. Jeg har ved hjelp av tidligere forskning og min egen forskning funnet noen grunner som kan gi svar på dette spørsmålet.

Den første grunnen er den nye teknologien vi beskrev i kapittelet om den nye internettgenerasjonen. Det dreier seg hovedsakelig om hvor lett det faktisk er å legge ut noe på Facebook. Er vi på lekeplassen og får lyst til å legge ut et bilde av barnet vårt som sitter og ler på huskestativet kan det gjøres på under 30 sekunder. Vi får verken tid eller mulighet til å tenke gjennom om det faktisk er en god idé å legge ut bildet. Forskning viser at vi deler mer nå med den nye teknologien enn det vi gjorde tidligere. Vi legger heller nødvendigvis ikke merke til alle detaljer på den lille mobilskjermen, som for eksempel snørret som renner ut av nesa eller det rare ansiktsuttrykket han har akkurat da. Den nye teknologien er med andre ord noe av det som kan gjøre at man til tider legger ut ting som går over grensen.

En annen grunn er det samme som kom frem som det mest åpenbare rundt temaet, folk er forskjellige. Noen er komfortable med å legge ut ting andre ikke er komfortable med, og noen mener man kan legge ut mer enn andre. Dette avhenger av de moralske og etiske grensene vi har som mennesker som jeg snakket om i kapittelet om moral og etikk. Jeg intervjuet for eksempel noen som mente man ikke burde legge ut bilder av barna sine i det hele tatt og andre som mente at man stort sett kunne legge ut bilder av alt med unntak av nakenbilder. Forskjellige preferanser er altså en annen grunn til at noen kan gå over grensen, og forklaringen vil være at de synes ikke selv de går over grensen.

En tredje grunn til at folk kan gå over grensen er det ønsket folk flest har etter anerkjennelse og å skille seg fra andre. Dette skrev vi om i kapittelet om medierte identiteter. Der ble det klart at vi mennesker har et ønske om å være perfekte og å skille seg ut fra andre. En av måtene vi gjør dette på er ved å få anerkjennelse på Facebook, blant annet via likes, kommentarer og oppmerksomhet. For mange er barn den ultimate måten å oppnå mange likes på, noe som vil føre til at vi til tider kan legge ut bilder av barna våre som vi kanskje ikke bør legge ut. For disse menneskene kan det til tider være viktigere å oppnå likes på Facebook enn tanken om barnets beste.

En fjerde og siste grunn til å legge ut ting som går over grensen er at vi ikke er klar over hva som ligger ute om oss på internett. Dette skrev vi også et kapittel om i tidligere forskning. Når vi legger ut ting på Facebook tenker vi stort sett i nåtid. Vi tenker delvis på fremtiden, men sjelden på fortiden. Vi tenker med andre ord ikke over bilder vi la ut for to år siden. Det tar derimot ikke internett hensyn til, og bildet ligger der fortsatt. Poenget er at både folk og deres meninger forandrer seg. Et bilde du synes det var greit å legge ut for to år siden har du kanskje en annen oppfatning om i dag. Det fører til at vi alle kan ha bilder ute på internett som vi i utgangspunktet ikke synes er greit å legge ut, noe som selvfølgelig er en årsak til at det ligger bilder som er over grensen der ute.

Flere av grunnene til at det havner bilder over grensen ute på internett kan med andre ord være ubevisste, enten det er bilder vi selv har glemt at vi la ut eller at vi la det ut i et spontant øyeblikk på lekeplassen. Dette leder til spørsmålet, hva må vi være obs på når vi deler?

5.3 Hva må vi være obs på når vi deler?

Hvordan skal vi unngå å legge ut ting som går over grensen? Ofte er det uhell eller ubesluttomhet som gjør at noe blir lagt ut, og det vil derfor være lurt å ha noen faste regler eller rutiner man går gjennom før man legger ut et bilde, en statusoppdatering eller noe annet på sosiale medier. På denne måten vil vi hindre mye av det som ubevisst blir lagt ut som går over grensen. Her er det mange som har noe å lære av bloggerne som alle hadde mer eller mindre faste regler og rutiner på hva de gjorde før de la ut noe.

Først og fremst bør man tenke seg nøye om før man tar det skrittet å legge ut noe. Man bør spørre seg selv om det er noe man faktisk vil legge ut. Er man på lekeplassen og får lyst til å legge ut et bilde av barnet sitt så bør man ta seg to minutter ekstra å tenke seg om før man legger det ut, og man bør sørge for at man ser bildet skikkelig før man legger det ut. Mange synes det er vanskelig å svare på spørsmålet om hva de vil legge ut og ikke. Til disse kan jeg gi et råd som både bloggerne brukte og som ble nevnt i Datatilsynets hefte *I beste mening*, nemlig: «Er dette et bilde du ville lagt ut av deg selv/en annen voksen?» Er svaret ja kan du legge det ut uten å bekymre deg, men hvis svaret er nei bør du tenke deg om en ekstra gang og eventuelt vurdere å ikke legge det ut.

En annen ting man bør tenke på er at ikke alle er som oss, og vi bør respektere andres ønsker om hva de vil legge ut. Mine forskningsresultater viser at folk flest er bevisste på hva de legger ut, og at det er heller forskjellige folks preferanser som skaper debatten om hvor grensen går. Selv om du ser et bilde du reagerer på er det gode muligheter for at vedkommende som har lagt det ut faktisk har gjort et bevisst valg på å legge det ut fordi han eller hun ikke mener det går over grensen.

Utover dette vil Datatilsynets hefte *I beste mening* være en god veileder for hva man kan legge ut og ikke. Heftet inneholder råd og tips om nettopp dette temaet fra folk som jobber med denne problemstillingen daglig og har årevis av erfaring. Hovedpunktene i heftet er at man skal behandle barn som fullverdige mennesker på lik linje som voksne og at man ikke skal legge ut bilder av barn man ikke ville lagt ut av en voksen i samme situasjon.

5.4 Hvor går grensen?

Vi er nå ved selve hovedspørsmålet i oppgaven, og jeg vil derfor minne om problemstillingen i oppgaven: *Hvor går grensen på hva man kan legge ut av bilder og informasjon om barn på sosiale medier?*

Jeg vil nå presentere listen over hva folk ser på som greit å legge ut på sosiale medier og ikke. Listen vil være basert på alle mine forskningsresultater fra begge informantgrupper, samt tidligere forskning. Listen vil være satt opp i prioritert rekkefølge fra hva som blir sett på som verst på toppen før den går nedover. Listen vil ikke være 00% gjeldende for alle og enhver, men vil gi en pekepinn på hva folk flest synes ikke er greit å legge ut, fra verst til «best».

- Nakenbilder eller bilder hvor barna er veldig lettkledde
- Toalettrelaterte bilder
- Å legge ut bilder eller annen personlig informasjon av andre uten samtykke
- Bilder barn kan bli mobbet for i fremtiden, typiske eksempler vil være:
 - Bilder hvor barna gjør noe flaut
 - Humor på bekostning av barna
 - Bilder med detaljer vi ikke legger merke til ved første øyekast, som snørr i nesa
 - Bilder hvor man generelt ler av barna og ikke med barna
- Barn som gråter
- Barn som er veldig sinte, sure, lei seg eller redde
- Interne historier og saker som omhandler for eksempel:
 - Sykdomsforløp
 - Triste eller såre situasjoner som mobbing eller begravelse
 - Private samtaler mellom foreldre og barn
 - Barnevernssaker
- Å legge ut bilder av barna sine selv om de gjør det klart at de ikke vil
- Personlig informasjon som fullt navn og adresse
- Bilder eller tekst som på en eller annen måte henger ut andre barn eller voksne
- Barn som er veldig møkkete eller tilgrisede

Denne listen vil på mange måter være svaret på min problemstilling ved å representere hva som ikke er greit å legge ut på sosiale medier i prioritert rekkefølge. Samtidig vil det være viktig å huske på når man ser denne listen at den ikke vil være universiell for alle, men at de fleste bør kjenne seg igjen i disse punktene. Den kan derfor også være en slags rutinesjekk hvis du er usikker på hva du kan legge ut på sosiale medier. Inneholder det du har planlagt å legge ut noe fra denne listen bør du vurdere det en gang til.

5.5 Min forskning sammenlignet med tidligere forskning

En interessant ting med oppgaven min er å se hvordan den samsvarer med tidligere forskning. Er jeg enig eller uenig, og hva kommer eventuelle forskjeller av? I mitt tilfelle var det mye som samsvarte med tidligere forskning, men også noen forskjeller. Det mest åpenbare var også her at hva man synes er greit å legge ut avhenger i stor grad av folks personlige preferanser. Både tidligere forskning og det jeg fant ut viser at folk har forskjellige syn på hva som er greit å legge ut, og at det er hovedgrunnen til at det i det hele tatt er en debatt rundt det. Den tidligere forskningen sier at det er moral og etikk som avgjør hva vi legger ut, og at filteret bør ligge i vært eget hode. Her skiller forskningen min seg delvis fra tidligere forskning.

Tidligere forskning la stor vekt på at vi selv avgjør hva vi synes er greit å legge ut, og at andre bør respektere det. Min forskning viste derimot at mange hadde sterke meninger om hva man ikke bør legge ut på sosiale medier, uavhengig av om de selv synes det var greit eller ikke. Dette gjaldt spesielt for bloggerne. Selv om de til en viss grad hadde respekt for det de andre la ut var de av den oppfatning at enkelte ting ikke var greit å legge ut uansett. Dette gjaldt hovedsakelig de som la ut bilder av barna sine hvor de gråt eller hadde det vondt, toalettrelaterte bilder og bilder hvor de anklaget foreldrene for å bruke barna for å selv se bedre ut.

En annen likhet jeg fant som samsvarte med tidligere forskning dreide seg om medierte identiteter. I kapitlet om medierte identiteter fant vi ut at vi mennesker har et behov for anerkjennelse og å skille oss ut fra andre. Dette gjorde at vi kunne ofre barna våre på sosiale medier ved å legge ut ting som ikke burde bli delt. Flere av mine informanter anklaget enkelte foreldre for akkurat dette. De skrev at mange voksne delte bilder av barna sine uten å tenke på barnas beste, men kun for at de selv skulle få oppmerksomhet på en eller annen måte.

Medierte identiteter er med andre ord noe som absolutt finnes, bekreftet både ved min forskning og tidligere forskning.

Min forskning samsvarer også med de tre masteroppgavene fra det juridiske fakultet som omhandlet mitt tema. Alle tre oppgavene konkluderte med at barn ikke var godt nok vernet av norsk lov mot å bli krenket av foreldre på sosiale medier. Dette bekrefter forskningen min ved at de fleste informanter stadig så ting som gikk over grensen, men som nødvendigvis ikke brøt noen lover. Dette betyr at lovene som finnes i dag ikke beskytter barna godt nok mot overtramp fra foreldrene.

Min oppgave hadde også noen ulikheter fra tidligere forskning. Vi har allerede nevnt et eksempel hvor tidligere forskning mente at man bør respektere hverandres preferanser for hva man ønsker å legge ut, mens min forskning viste noe annet. En annen forskjell jeg fant var rundt personvern. Tidligere forskning foreslo at personvernet vårt var betydelig skadet av sosiale medier, men min forskning viste at folk flest var bevisste rundt personvern. De aller fleste av mine informanter fortalte at de aldri la ut verken fulle navn, adresser eller annen personlig informasjon av samme karakter. De var også meget bevisste på at de aldri la ut verken bilder eller tekst om andre uten deres samtykke. Med andre ord, min forskning viser at folk flest har stor bevissthet rundt personvern, mens tidligere forskning forteller noe annet.

5.6 Styrker og begrensninger ved oppgaven

Jeg vil avslutte oppgaven ved å kommentere det jeg ser på som styrker og begrensninger ved oppgaven. En begrensning i oppgaven er teoridelen. Det fantes ikke mye teori på dette området fra før av, noe som gjorde det vanskelig å både finne og lage en teoridel å bygge oppgaven rundt. Dette ble løst ved å finne annen relevant teori som hadde direkte sammenheng med mitt tema, og alt i alt fungerte det bra. Det bør nevnes at dette også kan være en styrke. Hvis det finnes lite forskning på området fra før av kan tyde på at det trengs mer forskning, noe oppgaven min gir.

En av styrkene ved oppgaven er at den inneholder et stort og godt datamateriale representert ved to forskjellige typer informanter. En annen styrke er at jeg gir et konkret og klart svar på problemstillingen. En liste er visuelt tydelig og enkel å forstå, noe som gjør at det er lett å se hva jeg svarer på problemstillingen og ikke inneholder noen tvil om konklusjonen.

5.7 Videre forskning

Det er tydelig at det trengs videre forskning på området i og med at det per dags dato finnes lite teori. Til de som skal forske videre på området vil jeg si at dette er et forholdsvis nytt tema som stadig er i endring. Det er i dag veldig annerledes enn det var for 5 år siden, og det vil sannsynligvis fortsette å forandre seg i tråd med teknologien og våre erfaringer rundt temaet. Det vil derfor være lurt å være oppdatert på hvordan folk bruker sosiale medier. Det vil også være spennende å se om grensen jeg laget endrer seg med tiden. Er dette en grense som vil se ut som den gjør nå om 10 år, eller vil den endre seg i nærmeste fremtid? Hva har i så fall skjedd i mellomtiden som gjør at grensen endres?

6 Litteraturliste

- Allstrin, N. T. (2014). *Barns rett til beskyttelse mot at foreldrene deres offentliggjør personlig informasjon om dem på sosiale medier - Er barn tilstrekkelig beskyttet?* (Masteroppgave). Universitetet i Tromsø. Hentet fra: <http://hdl.handle.net/10037/7644>, lesedato: 22.05.2015
- Banks, Michael A. (2008), *Blogging Heroes - Interviews with the 30 of the World's Top Bloggers*, Indianapolis: Wiley Publishing
- Barneloven (2014). Lov om barn og foreldre, tilgjengelig fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7>, lesedato 15.05.2015
- Barnevakten (2012), *Gode råd om Barn, ungdom og medier*, Oslo: Cappelen Damm
- Berg, Bruce L. (2007), *Qualitative Research Methods for the Social Sciences*, Boston: Pearson Education
- Bjørkeng, Per Kristian (2011), *Nettkidsa – Barnas Digitale Hverdag*, Oslo: Cappelen Damm
- Blank, Grant og Dutton, William H., (2013), *The Emergence of Next-Generation Internet Users*, i, Bruns, Axel, Burgess, Jean og Hartley, John (red.), *A Companion to New Media Dynamics*, UK: Blackwell Publishing Ltd
- Booth, Paul (2010), *Digital Fandom – New Media Studies*, New York: Peter Lang Publishing
- Brinkmann, Svend og Kvale, Steinar (2009). *Second Edition Interviews: Learning the Craft og Qualitative Research Interviewing*, Los Angeles, USA/London, UK/New Delhi, India/Singapore: Sage Publications
- Carroll, Evan og Romano, John (2011), *Your Digital Afterlife – When Faceboo, Flickr and Twitter Are Your Estate, What's Your Legacy?*, California: New Riders

- Dagbladet (2012), *Mobbet i 12 år fordi pappaen døde*, tilgjengelig fra:
http://www.dagbladet.no/2012/08/20/tema/sta_sammen/mobbekampanje/offer/historie/23038802/, lesedato: 14.05.2015

- Datatilsynet (2013), *Bilder av barn*, tilgjengelig fra:
<https://www.datatilsynet.no/Sektor/Skole-barn-unge/Bilder-pa-nett/Bilder-av-barn-pa-nett/>, lesedato: 15.05.2015

- Datatilsynet (2014), *I beste mening*, tilgjengelig fra:
https://www.datatilsynet.no/Global/04_veiledere/I_beste_mening_Bokmaal_netversjon.pdf, lesedato: 15.05.2015

- Dean, Jodi (2010), *Blog theory – feedback and capture in the circuits of drive*, Cambridge: Polity Press

- Dourish, Paul og Satchell Christine (2011), *The Moral Economy of Social Media*, i, Foth, Marcus, Forlano, Laura, Satchell, Cristine og Gibbs, Martin (red.), *From Social Butterfly to Engaged Citizen*, Massachusetts: The MIT Press

- Facebook (2015a), *Gode, unge og modne mødre <3*, tilgjengelig fra:
<https://www.facebook.com/groups/270308966382658/>, lesedato: 15.05.2015

- Facebook (2015b), *Statements of Rights and Responsibilities*, tilgjengelig fra:
<https://www.facebook.com/legal/terms>, lesedato: 14.05.2015

- Gasser, Urs og Palfrey, John (2008), *Born Digital – Understanding the First Generation of Digital Natives*, New York: Basic Books

- Grønvold, S. E. (2012). *Foreldre som krenker egne barns personvern på sosiale medier – Nyter barn i Norge et tilstrekkelig godt vern?* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo. Hentet fra: <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-33952>, lesedato: 22.05.2015

- Haugseth, Jan Frode (2013), *Sosiale medier i samfunnet*. Oslo: Universitetsforlaget

- Hertzberg Kaare, Birgit og Lundby, Knut (2008), *Mediatized Lives: Autobiography and assumed authenticity in digital storytelling*, i, Lundby, Knut (red.), *Digital Storytelling, Mediatized Stories – Self-representations in New Media*. New York: Peter Lang Publishing

- Hine, Christine (2009), *Internet Inquiry – Conversations About Method*, California: Sage Publications

- Hoem, Jon og Schwebs, Ture (2010), *tekst2null – Nettsamtalenes spillerom*, Oslo: Universitetsforlaget

- Ipsos (2015), *Profiler og bruksfrekvens – Ipsos MMIs tracker om sosiale medier*, tilgjengelig fra: <http://ipsos-mmi.no/some-tracker>, lesedato: 16.05.2015

- Jackson, Ida (2010), *Sosiale medier: Hvordan ta over verden uten å gå ut av huset*. Oslo: Aschehoug

- Lundby, Knut (2008), *Digital Storytelling, Mediatized Stories – Self-representations in New Media*. New York: Peter Lang Publishing

- Madsen, O. (2013). *Barns personvern i forhold til foreldres publiseringer på Facebook*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo. Hentet fra: <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-41840>, lesedato: 22.05.2015

- Medietilsynet (2014), *Foreldre om småbarns mediebruk – Foreldres syn på barns (1-12 år) bruk og opplevelser av medier*, tilgjengelig fra: http://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/2015/rapport_foreldre_smabarns_mediebruk_2014.pdf, lesedato: 22.05.2015

- Newsroom (2015), *Stats*, tilgjengelig fra: <http://newsroom.fb.com/company-info/>, lesedato: 16.05.2015

- NRK (2013), *Flere sender julehilsener over sosiale medier*, tilgjengelig fra: <http://www.nrk.no/ho/sosiale-medier-danker-ut-mobilen-1.11437085>, lesedato 11.03.2015

- NSD (2015a), *Må prosjektet meldes*, tilgjengelig fra: <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/>, lesedato: 20.05.2015

- NSD (2015b), *Krav til samtykke*, tilgjengelig fra: <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/samtykke.html>, lesedato: 20.05.2015

- Personopplysningsloven (2013). Lov om behandling av personopplysninger, tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-04-14-31>, lesedato: 15.05.2015

- Reed, T.V. (2014), *Digitized Lives – Culture, Power and Social Change in the Internet Era*, New York: Routledge

- Ribble, Mike (2009), *Raising a Digital Child*, Washington DC: ISTE

- Ronge, Paul (2010), *Sociala medier – En halv sekund från ord till handling*, Sundbyberg: Optimal Förlag

- Rubin, Herbert J., og Rubin, Irene S. (2005), *Qualitative Interviewing – The Art of Hearing Data*, California: Sage Publications

- Ryen, Anne (2002), *Det kvalitative intervjuet – Fra vitenskapsteori til feltarbeid*, Bergen: Fagbokforlaget

- Schrøder, Kim, Drotner, Kirsten, Kline, Stephen og Murray, Catherine (2003), *Researching Audiences*, New York, USA: Oxford University Press
- Thumim, Nancy (2008), 'It's good for them to know my story': Cultural mediation as tension, i, Lundby, Knut (red.), *Digital Storytelling, Mediatized Stories – Self-representations in New Media*. New York: Peter Lang Publishing
- Thumim, Nancy (2012), *Self-Representation and Digital Culture*, Hampshire: Palgrave Macmillan
- Tv2 DK (2014), *Norsk mor hænges ud på nettet efter denne video*, tilgjengelig fra: <http://go.tv2.dk/sexogsamliv/2014-08-05-norsk-mor-hænges-ud-på-nettet-efter-denne-video>, lesedato: 01.05.2015
- Youtube (2014), *Tvillinger og leggetid! / Twins bedtime*, tilgjengelig fra: <https://www.youtube.com/watch?v=p6WfKsxvIB4>, lesedato: 01.05.2015
- Åndsverkloven (2014). Lov om opphavsrett til åndsverk m.v., tilgjengelig fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1961-05-12-2>, lesedato: 15.05.2015

7 Vedlegg

7.1 Intervjuguide

7.1.1 Kvalitative dybdeintervjuer

Vedlagt følger en av variantene jeg brukte som intervjuguide under de kvalitative intervjuene. Som sagt i oppgaven brukte jeg en semi-strukturert intervjuguide. Dette er derfor bare en liste med temaer og noen spørsmål jeg ville gå gjennom med alle informanter. Utover dette lot jeg informanten styre intervjuet, slik at jeg kom innom flere temaer og spørsmål enn det som er nevnt i denne intervjuguiden.

Intervjuguide, kvalitative dybdeintervjuer, informanter med barn:

1. Høflig hilsing. Presentere meg selv og oppgaven. Gå gjennom samtykkeskjema med informanten.
 - Bekrefte at alt er forstått, spørre om informanten har noen spørsmål og deretter få underskrift.
2. Innledning
 - Dagligdags prat:
 - Fortell litt om deg selv, bosted, yrke, erfaring med sosiale medier, hvilke sosiale medier bruker vedkommende, hvor ofte osv.
 - Hoveddel som skal inneholde følgende temaer + tips til spørsmål:
 - Holdninger rundt deling av barn på sosiale medier
 - Hva er dine holdninger rundt det?
 - Hva tenker folk generelt om det?
 - Andre tanker?
 - Lukkede grupper på Facebook
 - Er du medlem av det?
 - Aktivitet her sammenlignet med ellers?
 - Forskjell på å dele ting her sammenlignet med åpne grupper/statuser?
 - Informantens bruk av sosiale medier
 - Hva bruker du det til?
 - Deler du noe om barna dine? I så fall hva slags delinger.
 - Personvern

- Bevissthet rundt personvernsinnstillinger og generelt deling som har med personvern å gjøre
- Barnelovens §31
- Andres deling på sosiale medier
 - Familie og venner som deler om ditt barn/andre barn på sosiale medier
 - Foreldres delinger om seg selv på sosiale medier, kan de legge ut hva de vil?
 - Mammabloggere og andre kjendiser, har de et annet forhold til temaet?
- Farer ved å dele på sosiale medier
 - Hvorfor er noen redde for å dele på sosiale medier og andre komfortable?
 - Hva kan være farlige konsekvenser av å dele på sosiale medier?
- Formatet noe legges ut i
 - Forskjellen på å legge ut en tekst, et bilde, en video eller annet
- Grensen
 - Ser du ofte ting du reagerer på på sosiale medier? I så fall hva?
 - Er det noe som går igjen mer enn andre ting?
 - Er du bevisst på det du selv legger ut? Hva dreier det seg om?
 - Hva legger du aldri ut? Lag gjerne en liste (Her hadde jeg alltid med en notatblokk og penn informantene kunne bruke).

3. Avslutning

- Oppsummering
 - For å oppsummere så...? Bekrefte at du har forstått informanten riktig.
 - Har du noe mer å legge til?
 - Takke for intervjuet.

7.1.2 Intervju av bloggere

Dette er de 10 spørsmålene jeg stilte bloggerne:

1. Hva er dine generelle tanker rundt deling av barn og unge i sosiale medier?
2. I løpet av min masteroppgave har jeg intervjuet en del folk. Noen deler mer enn gjerne fra hverdagen med sine barn, mens noen er veldig restriktive på hva de legger ut av bilder og info. Hva gjør at du er såpass komfortabel med å skrive en slik blogg?
3. Får du ros og/eller kritikk for å skrive en slik blogg som du gjør? Hva pleier det i så fall å gå ut på og hvordan håndterer du det?
4. Har du regler eller prinsipper på ting som du bevisst ikke deler på bloggen eller sosiale medier? I så fall, har du eksempler på ting du ikke deler og som du mener ikke hører hjemme på sosiale medier, i blogg eller på internett generelt?
5. Ser du ofte eksempler på delinger du reagerer på og som du tenker at ikke burde blitt delt? I så fall, hva pleier dette å dreie seg om?
6. Som en blogger bak en populær blogg, føler du at du har en annen forventning til det med å dele bilder og info av dine barn enn det «vanlige» folk har? Hva tenker du i så fall om det?
7. Er det mer akseptert å dele skriftlig info om barn og unge enn å dele bilder? I så fall, finnes det info man heller ikke bør dele når det kommer til tekst?
8. Hva tror du er grunnen til at noen er komfortable med å dele mye mens noen omtrent ikke deler noe?
9. Ser du noen farer ved å dele på sosiale medier, eller i ditt tilfelle, blogg? Hvordan håndterer du i så fall det?
10. Ser du noen forskjeller ved å legge ut ting på bloggen din og på sosiale medier som Facebook og Instagram? O så fall, hva er disse forskjellene?

Har du noe annet du vil si eller ønsker å legge til rundt temaet?

7.2 Bekreftelse fra NSD

Vedlagt følger min kvittering fra NSD som bekrefter at prosjektet er meldt og godkjent:

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hørfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47 55 58 21 17
Fax: +47 55 58 96 50
red@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Orgnr: 985 321 884

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 17.09.2014. Meldingen gjelder prosjektet:

39869 *Barn og unge på sosiale medier - Hvor går grensen på hva man kan dele?*
Behandlingsansvarlig *Universitetet i Oslo, ved institusjonens øverste leder*
[Redacted]
Student *Joachim Martinsen*

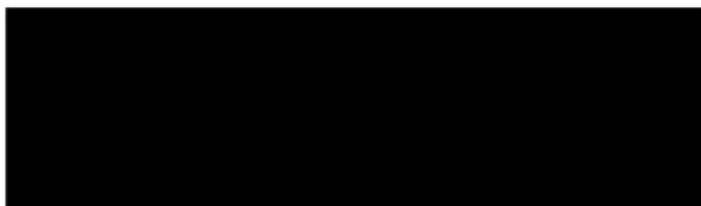
Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i melde skjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 15.05.2015, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices
OSLO NSD: Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47 22 85 52 11. red@hio.no
TRONDHEIM NSD: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47 73 59 19 07. kyre.svarvalhet@ntnu.no
TROMSØ NSD: SVU, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47 77 64 43 36. rednaal@uio.no

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 39869

Utvalget informeres skriftlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet.

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Universitetet i Oslo sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på privat pc/mobile enheter, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Forventet prosjektslutt er 15.05.2015. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)
- slette lydopptak